

קונטרס

הבינוני

**פרשת
בא
תשפ"ג**

שנה ה'
חוברת י"ז
גליון 237

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

קול הבינוני

718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים השווים לכל נפש הנאמרים מדי יום ביומו בכל מקצועות התורה והחסידות מסודרים להפליא ומלאים כל טוב

להצטרף לקבלת השיעורים או החוברות באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור קע"ז

יום שלישי פרשת וארא כ"ד טבת תשפ"ג

ה הנסיון הוא הזדמנות לבטחון באופן של עשיה . . . . .

קל לחשוב קשה לעשות | בגשמיות ויותר מכך ברוחניות | העולה על כולנה | ה' מנוס לי ביום אקרא | למה נחבאת לברוח | לא בורחים אלא רצים | לומדים כדי ללמוד לחיות | בתנאי קודם למעשה | לא בחר ה' באלה | קבע זמן לחזרה | בעשיה נפגשים עם הגבולות | גדול תלמוד המביא לידי מעשה | גרש יגרש אותו מזה | ובתורתו יהגה יומם וליילה | יש לך שעת הכושר | ובחנתים כבחון את הזהב | בלי עשיה אי אפשר להיות בעל בטחון | הבוטח בה' חסד יסובבנו | וכל אשר יעשה יצליח | אל תרגזו בדרך

יום ראשון פרשת בא כ"ט טבת תשפ"ג

יט הכרת הטוב לכל הסובבים . . . . .

אין מחשבים חשבונות | הרעות נחרטות יותר מן הטובות | משיב טובה תחת רעה | החכם מתעלם מן הרעות | למען לא ניגע לריק | מדה טובה מרובה | אדרבה תן בלבנו לראות הטוב בלי הרע | כשהוא שבע מברך כשהוא רעב לא כל שכן | מכל מלמדי השכלתי | גדולה טובתו של בעל הבית | שלום בית ועבודת ה' | בורא נפשות רבות וחסרונן | בוודאי האיש הזה הוא צדיק

יום שני פרשת בא ראש חודש שבט תשפ"ג

כח ימי השובבים - ההזדמנות שבנסיונות . . . . .

תתחדש כנשר נעוריכי | אל ערות הארץ באתם | לימוד לדורות | שאו עיניכם וראו מי ברא אלה | יוצר אור ובורא רע | סמא דיסורי קיבולי | לא המתים יהללו י-ה | זכה היצר הרע נעשה לו עזר | כי ממנו ניקח לעבוד את ה' | כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו | הבא ליטהר יבטח שמסייעין אותו | צא טמא תאמר לו | לא ישלוט בו יצר הרע לעולם | אל תאמין בעצמך עד יום מותך | כל זמן שהלב דופק | עשיית גדרים וסייגים | זה לעומת זה עשה האלוקים | למה נפלו פניך | אי אפשר להיות יהודי ממוצע | בראתי לו תורה תבלין | אין אדם מכיר את עצמו

יום רביעי פרשת וארא כ"ה טבת תשפ"ג

בטחון במבחן העשיה - סיפור חייו של הגה"ק רבי צבי הירש מייזליש

מ זצ"ל אב"ד ווייטצען . . . . .

חוסר מגזע תרשישים | הדיבור בשבח המעלות השכליות | השואה יצרה מציאות חדשה | מזמור לתודה בתוך הגיהנום הנאצי | טלית קטן בתוך מחנה אושוויץ |

המשל שהניח את דעתו של הקאפו | קושיא מעיקרא ליתא | הצלה מבעל בחירה
| אפילו חרב חדה מונחת על צווארו | מן השמים נלחמו הכוכבים ממסילותם |
רפאות תהי לשרך ושיקוי לעצמותיך | עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו

מדור תורה לשמה שיעור י"ב

יום חמישי פרשת וארא כ"ו טבת תשפ"ג

לימוד באופן של התפשטות הדעת למעלה ולמטה . . . . . מט

חיבור עולם של חכמה לעולם העשיה | כל אחד ועולם המושגים שלו | המושגים
הולכים עם האדם מילדותו | עולם המושגים צריך הרחבה | התפשטות למעלה
ולמטה | כמים שאין להם סוף | ה' יתן חכמה מפני דעת ותבונה | דבר דבר
וניסיונותיו | על כן יאמרו המושלים בואו חשבון | תנה הודך על השמים | נסיון
למעלה נסיון למטה | שאין מברכין בתורה תחילה | עונש של פירוד שמים מארץ
| חדירה אל הנסיונות | במקום שבעלי תשובה עומדין

מדור אור החיים

ערש"ק פרשת בא תשפ"ב

גילוי אור הנשמה ממשיך אור מלמעלה . . . . . נט

אמר הקב"ה קחו אותי עמכם | וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך | בעת
עשיית מצוה הגוף משתף פעולה | כל הברכות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן |
ויום השביעי משבח ואומר | כח הגוף נחלש והנשמה מאירה | הקורא ק"ש בלא
תפילין

מדור הילולא דצדיקיא

ערש"ק פרשת בא תשפ"ב

הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א . . . . . סג

זכנו לגדל בנים ובני בנים | עם החבריא קדישא | השתתפות ה'חווה' בשמחת
תלמידו | נחבא אל הכלים | שכינה ביניהם | היכי דמי יראת שמים | האהבה
מקלקלת את השורה

מדור אמונה ובטחון

שיעור קע"ז

לזכות אליעזר בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור אמונה ובטחון

לע"נ

הרה"ח ר' יעקב שמואל
בן ר' אלטר אהרן ז"ל

יום שלישי פרשת וארא כ"ד טבת תשפ"ג

הנסיון הוא הזדמנות לבטחון באופן של עשייה

אנוש ולשים לב לכמה דברים. כשנתבונן נראה שהדבר הקשה ביותר בכל ענין הוא לעשותו בפועל. לחשוב על רעיון, הוא נעים ונחמד. חולמים שרוצים לנסוע למקום פלוני ופלוני, מנסים לדמיין איך היו מרגישים אם היו נמצאים שם, אבל כשצריך לעשותו, לקום ולנסוע, זה כבר לא כל-כך פשוט. יש קשיים רבים שמעכבים את האדם. כך הוא הדבר לא רק בדברים רוחניים, אלא גם בדברים גשמיים. נניח שהאדם מתכנן לנסוע לשבת בליזענסק ולטייל בעוד מקומות. לחשוב על זה, נעים מאוד, אבל למעשה הוא צריך לקום באמצע הלילה כדי לנסוע לשדה התעופה, והוא עייף ואין לו את כל מה שהוא צריך. הכלל הוא שחלק העשייה, הוא הקשה ביותר. חלק המחשבה נעים ונפלא.

בגשמיות ויותר מכך ברוחניות

כך הוא בגשמיות ויותר מכך הוא ברוחניות. האדם עומד ומדבר על המושג

קל לחשוב קשה לעשות

בשיעורים האחרונים עסקנו בהבנת דברי רבינו בעל חובת הלבבות בפרק ד' שלא די לו לאדם להאמין ולבטוח במחשבתו, אלא הוא צריך גם לעסוק במהלכי העוה"ז ובאופן זה לבטוח בה', ולכן ברא הקב"ה את העולם באופן כזה שיצטרך האדם לעסוק במלאכה בשביל פרנסתו וללכת לרופא בשביל רפואתו, ושיצטרך להיזהר מלהיכנס במקום סכנה. הוא צריך לעשות פעולות כדי שיוכל לקבל את צרכיו. כך רצה הקב"ה ולא רצה שיהיה האדם במצב שהוא בוטח בו רק במחשבתו. הוא רצה שיהיה בעוה"ז עם כל הקשיים שהעוה"ז מביא אתו ובמצב כזה לא יאבד את האמונה ובטחון שלו.

ועוד סיבה יש לכך מדוע ברא הקב"ה את העולם באופן שיצטרך לעסוק בענינים הגשמיים, ואולי היא הסיבה הנחוצה ביותר מכל שאר הסיבות. וכדי להבין סיבה זו, צריך להתבונן קצת בתכונת נפשם של בני

הבטחון, בו הדבר מקבל ביטוי קיצוני מאוד. ללמוד על בטחון, לשמוע על בטחון, לדבר על בטחון, לקרוא סיפורים של השגחה פרטית, כל אלה דברים נעימים שאין כדוגמתם. הם מספקים לאדם הרגשה מרוממת נפלאה. הוא מרגיש את השי"ת. הפלא ופלא. אך ללכת בשעת מעשה, כשמישהו מרגיז אותו היטב או עושק את כספו ולבטוח בה', להזכיר לעצמו שאין זה קשור אליו, זה מעשה השי"ת בעצמו וכולו טוב, ולהודות לה' מכל הלב, זה דבר קשה מאוד. זהו מהדברים הקשים ביותר לנפש.

והאמת שזה מעורר פליאה וצריך להבין. הרי בטחון הוא דבר מתוק ונעים. "זה טוב, וה' יעזור..." וכשקראת על זה, זה באמת רומם אותך, וזה לא היה דמיון בעלמא. זה רומם אותך. הכרת באמת. מרוב התרגשות ממה שקראת או שמעת, פצחת בשירת מזמור לתודה. ראית את מעשי השי"ת בעצמו. למה זה הפסיק פתאום להיות מתוק ונעים? הקב"ה הרי טוב ומטיב! למה זה לא יהיה נעים? מה עדיף? להתרגז ולרטון?! כל-כך נעים הוא עד שאינך יכול לוותר עליו? דבר זה טעון הסבר. והקושיא היא לא רק לגבי בטחון, אל גם לגבי שאר הדוגמאות. אתה הרי רוצה... הילד אומר לאביו: "אני כל-כך רוצה לשנן את תלמודי לקראת הבחינה. בע"ה מהיום והלאה אעלה על יצועי בשעה מוקדמת ואקום מוקדם..." ולמעשה, לא דובים ולא יער. הרי רצית, מה קרה עכשיו? מה השתנה פתאום שזה הפסיק להיות נעים?

ה' מנוס לי ביום אקרא

התשובה היא, וצריך להבין זאת, שיש שני אופנים של עסק עבודת ה' בעולם הזה. אופן אחד של לימוד ואופן אחד של קיום. **כשהאדם עוסק בלימוד, הוא מתנתק קצת מהעולם הזה.** הוא מטפס בבת אחת לעולם

ללמוד תורה באשמורת הבוקר. "לילי טבת הארוכים... בשעה ארבע לפנות בוקר... עם קפה חם... לומדים גמרא עם תוספות... זה מחמם את הלב ממש..." אבל כשהוא צריך להתחיל לעשות, זה כבר סיפור אחר לגמרי. אז הוא צריך להתגבר כארי לקום ממיתו וזה לא נעים כל-כך. להיכן ברחו כל המחשבות? הלא הן באמת עוררו אותו... הוא היה בהתלהבות כשחשב אותן! האמת שהן לא ברחו כפי שנראה להן, אבל קודם כל עלינו לשים לב שחלק זה, חלק העשייה, הוא מאוד קשה.

כשמדובר בענין המושג להתפייס עם השני, הנה האדם חושב לעצמו: "אין לי שום טענה עליו... הוא לא התכוון... אני אוהב אותו אהבת נפש". אנו מדברים על מקרה שהוא באמת סולח לחבירו על החלק שלו. חושב הוא לעצמו: "מה אני צריך סתם לריב אתו..." נו, אם כן גש אל פלוני ואמור לו כל מה שאתה חושב! "לא! אי"ה מחר אעשה זאת". וגם כשהוא עושה זאת, זה מאוד מאוד קשה לו. ובל נחשוב שזה רק הגאווה. פעמים הרבה זה לא קשור לגאווה כלל, וכמו בדוגמאות שהבאנו מקודם שבוודאי אין להם שום קשר לגאווה, אלא שכך היא המציאות, לחשוב על הדבר - נחמד מאוד, לעשותו - לא כל-כך נחמד. אפשר להלהיב את האדם ליתן צדקה לאלמנות ויתומים או להחזקת תורה וכו' עד שיקבל על עצמו ליתן סכום הגון, וכשנבוא להוציאו ממנו, יענה ויאמר: "אחרי שבת... עכשיו המצב שלי קצת דחוק... בא אלי אחרי הראשון לחודש..." ותקוותו שנשכח ממנו ושיתקיים בו כיון שנדחה נדחה. למה? הרי היית כל-כך חם לזה. "להיות חם זה דבר קל. ליתן למעשה, אינו פשוט כלל וכלל". בכל הענינים הוא כך.

העולה על כולנה

והעולה על כל הדוגמאות הוא ענין

תחפשו אחריי". הקב"ה אומר: כשאתה בורח לשם, זה לא נקרא בריחה נכונה. בריחה נכונה היא בריחה אל התורה, בריחה אל השי"ת. כלשון דוד המלך ע"ה (ש"ב כב, ג) "אלוקי צורי אחסה בו מגיני וקרן ישעי משגבי ומנוסי" ה' מנוס לי ביום אקרא. בריחה כזו פירושה שאתה מבין שאין לך לאן לברוח, ואנה מפניך אברח. לאן אלך? סתם להסיח את הדעת הלא אינו מהלך. סתם להסיח את הדעת! זה הרי שקר. שום דבר לא השתנה. אומר הקב"ה סתם לברוח אינו צעד נכון. **יש מהלך של בריחה. אבל ברח כבן אדם. ברח אל האמת. תשקע בתוך האמת** ואמור שירה להשי"ת. דבר אתו, היזכר בו, היזכר שהוא ברא את העולם. **כשאתה בורח לשם, אתה מוגן. כשאתה יושב בסתר עליון, אך אחד לא יכול לעשות לך כלום.** לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהליך. זהו זה. ברחת.

למה נחבאת לברוח

זה מה שהקב"ה אמר ליהודי והוא יכול לעשות זאת בכמה וכמה אופנים. הוא יכול לעשות זאת בלימוד מסכת כתובות, הוא יכול לעשות זאת בשבת קודש, והוא יכול לעשות זאת בלימוד בטחון. זה מה שנקרא לימוד התורה. הוא לומד בקדושה וטהרה ושוכח מכל הקשיים שלו. אבל הוא שוכח באופן בריא. הוא שוכח מפני שהתעלה על העולם הזה. נניח שיש לו לאדם בעיה בשלום בית וכיסאות עפים בביתו מצד לצד, ומה הוא עושה? הוא מתחבא בארון. זה לא נקרא שהוא ברח. מסכן, הוא צריך לשבת מקופל בארון. זה המצב הגרוע ביותר שאתה צריך להתחבא בארון. כך הוא גם כשהאדם הולך, קונה לעצמו כרטיס במחלקת העסקים וטס לקצה העולם כדי לפקוד את המקומות הקדושים או המקדשים וכיצא בזה. אתה מתחבא בארון

הבא ועוזב את כל הקשיים של העולם הזה. **הוא מסיח דעת מהכל.** הוי אומר: האדם יש לו איזה קושי ר"ל בבית, כגון שיש לו חולה בתוך ביתו או ששלום ביתו מעורער, או שבנו יצא לתרבות רעה. אין לו יום ואין לו לילה, לא רוחניות ולא גשמיות. זה כל-כך רע ומר. מה עושה היהודי? הוא נכנס לבית המדרש, מתיישב ללמוד בחברותא, וכל העולם כאילו מת. אין כלום. אין בעלי חובות, אין בעיות בשלום ביתו, אין ילד שמצפץ על הוריו ומוריו. הוא שוקע בהווית דאביי ורבא, וזהו זה.

הוא הופך יום חול לשבת קודש. אין

כלום בעולם. הפלאפון כבוי. אף אחד לא יכול להתקשר אלי. השי"ת מרשה לי, הוא צוה אותי, הוא נתן לי מהלך, לברוח מהכל. בעולם הישיבות זה נקרא תיבת נח. הישיבה היא תיבת נח. בחוץ יורד מבול. זה לא קשור אלי. נופלות פצצות והוא יושב ולומד את התורה הקדושה. אין כלום בעולם. וכי ספק יש שהדבר הזה נעים ביותר?! אכן אם האדם אינו מצליח להתרכז בלימודו, או אם השאיר את הפלאפון שלו זמין, מסתבר שלא הצליח לברוח מהעולם הזה. אך לו יצייר שהצליח לברוח מהעולם הזה, הרי אין דבר יותר נעים מזה.

הנה בימינו יש ארגונים שונים שמארגנים שבתות לאנשים שמתמודדים עם נסיונות החיים, אם זה הורים לילדים מתמודדים, אם זה לאלמנות, וכן הלאה. ואחד מהיסודות הוא "- עזוב קצת את הקושי שלך. ברח ממנו. ועכשיו, במשך עשרים ושש שעות אל תחשוב ממנו. צא מארבע הקירות שלך ובוא לשהות אתנו בשבת קודש".

והנה הקב"ה נתן לנו מהלך כזה, מהלך אמיתי. לא לברוח למאכל מגושם, לא לברוח לקצה העולם ולומר: "איני קיים, אל

שלך. קודם הלימוד לא היית מסוגל. **כשתלמד, תשתנה כל-כך, שתהיה בן אדם כזה שיכול להיות כאן בעולם הזה ואינו צריך לברוח** לשום מקום. "עכשיו צריך להישאר בבית ולעזור כל היום? אני יכול לסגור את הגמרא. אני יודע איך עושים זאת. אני יודע בדיוק איך עושים זאת".

"אבל אני מרגיש שזה מרגיז אותי... אני מסוגל להיות כל היום עם הילד..." קודם הלימוד, אתה לא מסוגל. **אחרי הלימוד אתה אמור להיות מסוגל**. אתה אמור להיות מסוגל לחייך לילד כזה, לדבר עם ילד כזה, לאהוב ילד כזה. קח כל נסיון והבן שאם אתה מרגיש שאינך מסוגל - "איני יכול להסתכל על פלוני, איני יכול לדבר אתו. איני יכול. מה לעשות שאיני יכול?". אתה צודק. כל עוד אתה בן עולם הזה אינך יכול, אבל תהפוך לבן עולם הבא, תוכל להיות בתוך המצב ויהיה לך טוב. לא יהיה לך שום קושי. **אמנם תצטרך להיזכר כל הזמן בהקב"ה**, כי אינך מלאך. אבל **התורה תפעל בנפשך עוד ועוד**. זוהי התכנית.

לומדים כדי ללמוד לחיות

הגאון **רבי חיים יצחק אייזיק שר** זצ"ל^א אמר: "בני אדם חושבים שהולכים לשיבה כדי לברוח מן העולם. טעות! **הולכים לשיבה כדי ללמוד כיצד לחיות**". יסוד הוא בתורה, יסוד הוא בדביקות, יסוד הוא בשבת, והוא אחת מהשגיאות העמוקות. האדם שוגה שם באופן מבהיל. האדם אומר לעצמו: "כאן במקום הזה הרי אין לי רוחניות... תפילה זה מה שמדבר אלי, שבת מדבר אלי, נסיעה לצדיק מדבר אלי, נסיעה למקומות הקדושים מדבר אלי. שם אני יכול להרגיש את הנשמה שלי, שם אני

כי אתה לא יכול להיות בביתך. זה לא נקרא בריחה. אתה מסכן שאין אתה יכול להיות בבית. כל יום שני הוא נמצא במקום אחר. הוא נע ונד בארץ. זה גם נקרא שהוא מתחבא בארון. לברוח לתורה, לברוח לשבת, זה נקרא בריחה. כשאתה בורח לתורה או לשבת, אתה יכול להיות בבית. למה? כי אתה יכול להיות בתוך המצב הקשה ולהיכנס כל כולך בצל כנפיו של הקב"ה. מהקב"ה אי אפשר לברוח, אבל אפשר לברוח אליו.

לא בורחים אלא רצים

אומר לנו רבינו בעל חובת הלבבות יסוד גדול: הקב"ה לא נתן לנו תורה ושבת ובטחון כדי שנברח. לא זוהי התכנית. **תכלית האדם בעולמו היא לא שיברח, אף לא לתורה, אף לא לשבת ואף לא לבטחון**. וזהו דבר שללא ספק יעלה את רוגזם של בני אדם, כי אין בני אדם רגילים לשפה כזו. השי"ת אומר: "לברוח באופן הנכון אל הדבר הנכון, אף הוא אינו מהלך". ואם תאמר: הקב"ה הרי אמר בענין שבת קודש שיהיה כאילו כל מלאכתך עשויה, ובענין בית המדרש משכהו לבית המדרש. התשובה היא שהוא גם אמר: גדול תלמוד שמביא לידי מעשה. הרי אומר: עכשיו אינך יכול לסבול את מצבך. זה לא נעים, זה קשה, זה נורא. אתה לא יכול לסבול אותו. על כן אומר לך. על המדרגה הנמוכה, תברח מהמצב שלך אל התורה הקדושה. לא נורא. ברחת אל התורה? בסדר. אבל לא זה מה שאני רוצה. **מה שאני רוצה הוא שתלך אל התורה, ואחרי שתסגור את הגמרא, כבר תהיה מסוגל לחזור אל מצבך**, ואז יהיה עליך לדבר עם בני אדם ולסדר את שלום ביתך ולסדר את הבין אדם לחברו

א. ראש ישיבת סלאבאדאק בליטא ומייסדה בעיה"ק בני ברק ת"ו. תלמידי וחתנו של הגה"צ רבי נתן צבי פינקל זצ"ל האלטער' מסלאבאדאק זי"ע.

שהעיקר הוא המעשה, כי לא המדרש העיקר אלא המעשה, כדברי **התנא באבות** (א, ז). התכלית אינה לסיים כמה שיותר מסכתות. לא, בכלל לא. ולכן כשנגיע לשמים נראה עליונים למטה ותחתונים למעלה. המצב לא יהיה נעים. התכלית היא המעשה. מעשה פירושו **שהוא משנה את דרך דיבורו, את דרך התנהגותו, את דרך חשיבתו, את דרך התמודדותו עם המצבים השונים בחייו**. אכן כן, **אין שום דבר בעולם שיכול להביא את האדם לידי כן, זולת התורה**.

לא בחר ה' באלה

האדם אינו יכול להסתדר בעולם בכוחות עצמו. זוהי עוד טעות שבני אדם עושים, ונאמר זאת בקצרה. הדעה הרווחת בעולם היא שרק אלה שיש להם את "החוש השישי" ביחד עם חכמת חיים, יכולים להסתדר איך שהוא בעולם. ומה עם אלו שאין להם את החוש השישי? עליהם נגזר לחיות חיי צער. וכך באמת רואים שהאנשים האלה, נעשים שבורים ורצוצים. הם לא מוצאים את הדרך להיחלץ מן הבור. כל רגע הם מסתבכים עם משהו אחר. ולא נעים לומר, אבל כך הוא האמת, שרובא דרובא מן העולם נמנים על הקבוצה השניה. אותם מיעוטא דמיעוטא שיש להם חכמת חיים, מסתדרים באופן של חכמת חיים, וכל השאר, אינם מסתדרים בשום צורה.

אך השי"ת אמר לנו: אלו ואלו אינם דברי אלוקים חיים. לא זה ולא זה. היתכן שהקב"ה ברא עולם כזה שאלה שיש להם חוש יסתדרו קצת ואלה שאין להם יהיו נידונים לסבל וכישלון?! לא זה מה שהקב"ה רצה. **הוא רצה שנסתדר בעולם על-ידי שנמצא בתורה את העצות הנכונות**. אין נוטלים עצה מהחכמה העצמית, אלא מן

מרגיש את השי"ת... אתה יודע מה קורה אצלי בבית? אתה לא רוצה לדעת מה קורה שם... הוא צודק. בשלב הראשון הוא צודק. אצלו יגון ואנחה, וכשהוא בורח אל התורה והתפילה, טוב לו.

אנו מדברים על מי שיש לו השגה בתורה ותפילה. אנו לא מדברים כלל באלה שנמצאים עדיין במדרגה הראשונה ובורחים להתחבא בארונות. מהם כבר סיימנו לדבר. עכשיו אנו מדברים במי שאתה פוגש אותו בבית הכנסת ורואה עליו שהוא מבין מה זו תפילה. הוא לא מדבר סתם. תהלים מילה במילה... קריאת שמע... יש לו השגה בדברים האלה. והוא כבר טעם את טעמה של שבת קודש. הוא אוהב ללמוד. הוא לומד בנעימות. הוא אינו מתכוון למטרות אישיות. הוא לומד בחברותא ויחד הם לומדים בנעימות, באמת בנעימות. אבל כשהוא סוגר את הגמרא, אינו יודע איך לסדר את המצב שלו. זה באמת מאוד קשה לו. שלא נדע מצער, אבל אנשים עוברים נסיונות קשים. נסיונות באמת קשים. ואף אלה שאין להם באופן רשמי נסיונות גדולים, הרי יש להם מצבים שאין קל להם לדעת בדיוק מה עליהם לעשות מבלי לצאת מדרך התורה.

בתנאי קודם למעשה

אכן הקב"ה נתן לנו את התורה, והמהלך הוא כך: **מותר לך לברוח אל התורה, אך בתנאי שאתה מבין שהסיבה שמותר לך לברוח אליה היא לא כדי שתוכל להסיח את דעתך מהקשיים שלך**. לא זו התכלית. **המטרה היא שהאדם יצטרך לרוץ אל התורה כדי שיהיה לו הכוח לדעת כיצד לחיות את החיים**. בלעדי התורה, בוודאי לא יוכל "חז"ל (ב"ק יז, א) אומרים לנו גדול תלמוד המביא לידי מעשה, ופירש רש"י "אלמא מעשה עדיף". פירושו של דבר

הוא עושה? הוא נוסע לחו"ל. איזה מהלך הוא זה? הלא ביום מן הימים יצטרך לחזור! לחתונת בתו שתתקיים בעוד חצי שנה יהיה מוכרח לחזור. אוי ואבוי לו אם יישאר כל החיים בחו"ל...

הקב"ה אומר ככה: אתה רוצה להכניס את כל כולך בלימוד התורה כי אין לך שום מהלך להתמודד עם הנסיון שלך? בסדר גמור, אבל מתי אתה חוזר? **בסוף אתה צריך לחזור לכאן ולדעת איך להכניס את אור התורה במצבי חייך, בחלקים המורכבים ביותר, לדעת איך להתנהג שם, והכל מבלי להסיח את דעתך.** כל עוד האדם צריך להסיח את דעתו כדי להתמודד עם נסיונו, הרי הוא יודע שעדיין יש לו דרך ללכת. איננו אומרים שהיחס הדעת אינו כלום, כי ברור הדבר שכל עוד אין האדם בדרגה זו, כדאי לו להסיח את דעתו כדי שלא ישקע בעצבות ודכאון. אבל לא לשם הוא חותר להגיע. הוא חותר להגיע למקום שיוכל לדבר עם כל אותם בני אדם שכרגע אינו יודע איך לדבר אתם, וכן הלאה בכל הנסיונות.

בעשיה נפגשים עם הגבולות

וכעת אנו מקבלים תשובה הגונה למה ששאלנו בתחילה מדוע חלק העשיה הוא הקשה ביותר לאדם, הרי נעים כל-כך היה לו לדבר על זה ולחשוב על זה. התשובה היא כך: **כשהאדם לומד בענין איזה מושג ומתבונן ברעיון מסוים, פירושו של דבר שהוא עוזב את כל הבעיות המגבילות אותו ובמחשבתו הוא נכנס למקום שבו שום דבר לא מגביל אותו.** למשל, המציאות שמי שקם בשלוש לפנות בוקר, העייפות משתלטת עליו, היא גבול. אך כשהאדם חושב על נסיעה לליזענסק וכדומה, הוא מצליח להתחבר אל הרעיון בלי חלק הגבול שבו, בלי שיצטרך לקום בשלוש לפנות בוקר. זהו באמת דבר מאוד מאוד נעים.

התורה ומהאמונה. מגיבים אחרת, חושבים אחרת. זה לא סתם שמנסים להסתדר, להתחמק מהבעיות, העיקר להמשיך בחיים. אלא **משתמשים עם מצבי החיים כקרשי קפיצה (sdrq ors) להתקרב אל השי"ת.** וכלפי זה אין שום חילוק בין מי שיש לו את החוש השישי למי שאין לו, כי שניהם צריכים לעבוד, ואדרבה, **במדה מסוימת, מי שאינו מסתדר בעצמו, יותר קל לו, כי מאחר שאין לו דרך לבטוח בעצמו, נסיונו יותר קל.** דווקא זה שיש לו קצת חכמה ותכנן להיות אדם מוצלח, נסיונו קשה.

הוא עשה לעצמו החלטה - "אני חייב להיות מוצלח, יהיה מה שיהיה. אם לא יעלה בידי באופן זה, אעשה זאת באופן אחר. אסתיר חלקים מסוימים מחיי ואראה כלפי חוץ רק את החלקים האחרים... אעשה שידוכים אחרים... איני יודע מה, אני חייב להיות מוצלח". הנה עכשיו הוא צריך לעבוד קשה לעקור החלטה זו ואז להתחיל עם המהלך הנכון. אבל **התכלית בעולם הזה היא כשהאדם נפגש עם המצבים הקשים** והוא יודע מה התורה אומרת לו שיחשוב, מה היא אומרת לו שידבר ומה היא אומר לו שלא ידבר. **הוא יודע איך התורה מצוה שיתנהג והוא מצליח לקחת את אור התורה,** את קדושת התורה, את ההבנה שהקב"ה מרשה לו להבין בתורה, **ולחזור לאחור שברח - לעולם הזה, ואז יהיה בן אדם אחר.** זוהי התכלית שבגללה נתן לנו הקב"ה את תורתו. **הוא רוצה שהחכמה, דהיינו המאור שבתורה, הוא לא שהאדם יישאר שם, אלא שיחזור עמו אל העולם הזה.**

קבע זמן לחזרה

האדם רואה שבעלי החובות רודפים אחריו. זה אומר אתה חייב לי עשרים אלף, זה אומר אתה חייב לי חמישים אלף, מה

גדול תלמוד המביא לידי מעשה

לימוד הבטחון וההתבוננות בבטחון. זה כבר משהו. **זה נקרא לימוד התורה,** זה נקרא גדול תלמוד המביא לידי מעשה. אבל **אם לא תעשה את המעשה, לא תקיים את תכלית הבריאה.** ומעשה פירושו, **במצב שכבר סגר את הספר ועכשיו נוגע לו הדבר למעשה.** אתה חייב לעסוק הרבה בזה, לעסוק הרבה בחלק המעשה. וזה החלק הקשה ביותר, כי שם אתה צריך להשתנות. אינך יכול לברוח. כבר סיימת עם הבריחה. עכשיו אתה צריך להיות כאן.

בכל הדברים בחיים שהאדם בורח מהם, **בסוף הוא מוכרח לעצור ולהסתכל במציאות בפנים.** האדם צריך לומר משהו לפלוני. הוא דוחה ודוחה, אבל יום אחד, כשכבר כלו כל הקיצין, הוא מוכרח לגשת ולומר. למשל, מחותן אחד צריך למסור למחותן השני ידיעה שאינה נעימה. הוא לא רוצה לעשותו בשום פנים ואופן. הוא אומר: שבוע הבא, לאחר שבת, בלי נדר. אבל מגיע היום שאינו יכול לברוח יותר. הוא חייב לגשת אליו ולמסור לו את הידיעה.

האדם אוהב לברוח אל השי"ת. אחד עושה זאת על-ידי התורה, אחד עושה זאת על-ידי השבת והאחר עושה זאת על-ידי הבטחון. זה טוב מאוד, אך אמור לי בבקשה מתי אתה חוזר. אם אינך מתכנן לחזור, לא ברכת מתוך הסיבה שבגללה התיר לך הקב"ה לברוח לשם. **הן אמת שכאשר האדם בורח אל התורה והתפילה, הוא מקיים כמה מצוות דאורייתא,** השאלה היא מה מטרותיו. **עליו לעשות כן לא כדי להישאר שם,** אלא **מתוך ידיעה שרק זה יכול לשנות את מהלך מחשבתו מתוך הפנימיות כדי שיהיה לו כח להיות יהודי ירא ושלם בעולם העשייה.**

לעומת כן, כשהאדם צריך לנסוע הלכה למעשה, אין לו את האפשרות לעשותו מבלי שיתנגש בכל הגבולות. הוא חייב ללכת לישון מוקדם בשביל זה, הוא חייב לישון טוב בלילה בשביל זה, ובדיוק אז הוא נפגש עם המציאות של העולם הזה, כאשר חמש עשרה בעיות צצות לו בזו אחר זו. שכנו עושה בר מצוה באותו לילה, ובבר מצוה היתה הופעה של ששה מנגנים, וכן הלאה. זה לא נעים לו, כי הוא עכשיו הוא צריך לקום בשלוש לפנות בוקר לאחר שלוש שעות שינה בלבד.

זוהי המציאות. **כל פעם שהאדם רוצה לעשות מעשה, הוא צריך ללחום ולהפוך את כל עולם הגבול, להכניס הבלי גבול לגבול.** הוא צריך להלחם עם הגוף שמושך אותו שלא לתת צדקה. עליו להכניס את היד לכיס, להוציא כמה מטבעות וליתן צדקה. כל פעם שאתה צריך לעשות, אתה צריך לעשות היפך משיכתך. כשהאדם שומע - שובבי"ם... עסק שלם... הוא יכול להתלהב בעבודת ה' - כל הדברים הם הבליים... הוא שומע דברים נפלאים. הכל טוב ויפה, **אבל כשהוא צריך להפוך את עצמו ולשנות את תכונותיו, זוהי עבודה קשה.** אתה צריך להתמודד עם דבר כזה תחת נסיבות כאלה. זה לא קל. אבל אם לא תעשה זאת, ורק תלמד אודותיו, תדמה למי שלמד רפואה שלושים שנה ולא נכנס לעבוד כרופא. יש לו הרבה ידע, אבל לרפאות בני אדם אינו יכול. כשמוהל רוצה להיכנס לשוק, שואלים אותו: "כמה בריתות כבר עשית?". הוא צריך להכנס לעולם המציאות. אם אינו נכנס לעולם המציאות, הוא לא יוכל לשמש כמוהל. כשהאדם לומד ללכת למלחמה, עשר שנים, עשרים שנה... תלמד, תלמד, אבל בסוף השאלה היא - אתה יכול להלחם באמת? הטסת פעם במטוס אמיתי?

האדם בכל חלקי חייו הבלתי נעימים, במקום שיש לו עצבות, במקום שיש לו עצלות, במקום שיש לו תאוות, בכל המקומות האלה, אין האדם רוצה ללכת. אומר הוא לשוכר: "הישאר שם", ומה הוא עושה? הוא לומד. הוא עושה מצוות. מכאן נובע המושג לגמול חסד עם כל העולם כולו ותוך כדי לעזוב את ההתחייבויות בביתו. הן פשוט הוא. בבית לא כל-כך מחשיבים אותו ולא מוחאים לו כפיים, ובכלל, אין לו שם מעשי עסקנות דרמטיים שמעוררים הדים. זה רק להרים את הלכלוך מהרצפה ולהשכיב את הילדים במיטות וכדומה. זה לא כל-כך מעניין. לכן הוא בורח אל הכבוד, והוא עושה זאת באופן המקובל בעולם החרדי.

היצר הרע מאוד אוהב את המצב הזה, אבל הקב"ה ברא את העולם באופן כזה שהאדם תמיד יצטרך בסוף להיפגש עם עולם העשייה, וכך יוכל האדם למדוד את עצמו לפי התמודדותו עם עולם העשייה. שואלים את האדם: "מה מצבך ברוחניות?". והוא משיב: "אני לומד כך וכך שעות, סיימתי מסכתות אלו ואלו, יש לי שיעור..." לא! אני שואל מה קורה אתך. הוא לא מבין אפילו מה מתכוונים לשאול אותו. מתכוונים לשאול אותו: "כמה פעמים בתקופה האחרונה שינית את פנימיותך על-ידי לימוד התורה בהתמודדותך עם מצבים קשים?".

ובתורתו יהגה יומם ולילה

והאמת שזה הרבה יותר מכך, כי חז"ל (ע"ז יט, א) אומרים לנו בהסתמכם על המזמור הראשון בתהלים שיש תורה לפני שקונים אותה ויש תורה לאחר שקונים אותה. ובתורתו יהגה יומם ולילה. גיעת התורה אין פירושה שאתה יושב ליד הגמרא, אתה לומד את הידיעות, אתה

ומה עשה הקב"ה? כדי שהאדם לא יפסיד את נקודת חייו, עשה הקב"ה שלא נוכל באמת לברוח, אלא בסוף ניאליץ להיפגש שוב עם העולם הזה. וכמו שדיברנו, כמה שירצה האדם לברוח, אבל לאכול הוא צריך ולדבר עם בני אדם הוא צריך, וכמו כן יצטרך להתמודד עם מצבים שונים. באיזה מהלך חיים שתבחר לך, תיפגש עם העולם העשייה באופן קבוע.

גרש יגרש אותו מזה

הדבר קשור גם להא דבמקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורין אין יכולים לעמוד, וכמו שהסביר בעל התניא זיע"א שהבעל תשובה צריך לעקור הרגל ישן, הוא צריך ללכת ולהלחם עם מקום שהיצר הרע כבר קנה בו שבייתה. כשיש לו לאדם דירה ריקה ורוצה להתיישב בה, אין בזה טרחה גדולה. אך אם אדם אחר התנחל בה והוא צריך לגרשו כדי שיוכל להכנס, הטרחה מרובה. אף כאן, במקום שהיצר הרע התיישב בו וצריך לגרשו משם ולהכניס במקומו אלוקות... היה לו הרגל לא טוב, היה לו זמן ביום שהתבזבז...

יום אחד בעל הדירה מתקשר לשוכר ואומר לו: "אני צריך שתפנה את הדירה". השוכר מתחיל לצעוק: "אין לי לאן ללכת עם משפחתי". --- "שומע, אבל אני צריך את הדירה..." האדם קיבל התעוררות בימי הרצון והרחמים, אחרי הימים האלה, בראש חודש חשון, הוא מודיע ליצר הרע: "אתה זוכר את השעתיים בערב שהייתי מבלה בהם כמו שצריך? אני הולך לקבוע בהן חברותא. לך-לך לכל הרוחות, אני הולך לקחת גם את החלק הזה". היצר הרע מרים קול זעקה ומרה: "אתה מושחת!". אתה יודע איזו קולות הוא עושה? הוא מתרוצץ ומתחיל לעשות לך צרות. למה? כי אתה רוצה לגרש אותו מהמקום שהתנחל בו.

מכל עבר, בקיצור, המצב לא נעים... זה בכוונה כך. והקב"ה אומר לאדם כך: עכשיו לך ותבנה מחדש את כל הפנים. ובכן, כשהוא לומד ומתפלל, אז הוא מקבל את הכוחות לבנות אותו מחדש. אז הוא מקבל שייכות להשי"ת ומרגיש דביקות אמיתית ורוממות הרוח. ואין זה שקר. זה אמת לאמיתה. אבל אין זה התכלית. התכלית היא שיבנה מחדש את הבית.

יש לך שעת הכושר

מכיוון שזוהי תכלית חיינו, נותן הקב"ה לאדם כל הזמן מצבים בלתי נעימים, כדי שיוכל האדם לראות היכן הוא עומד. ולא רק שיראה, אלא גם כדי שיוכל לקנות את הדרגה. הרי אתה צריך לקנותו, לא מספיק שאתה נקרא כן ושאתה נהנה מזה. הדברים האלה אינם התכלית. אתה צריך לעשות קנין.

אומר רבינו בעל חובת הלבבות שמתעם זה ברא הקב"ה עולם כזה שיש בו קשיים, קשיים בעניני רפואה, קשיים בעניני ממון, פרשיות בענינים שבין אדם לחבירו, ואלו הן ההזדמנויות של האדם לקחת את התורה, את התפילה והבטחון ולסדר אתם את חייו. "צריך עכשיו לבקש מחילה? נבקש מחילה. צריך עכשיו לשתוק? נשתוק. צריך עכשיו להיות בשמחה? נהיה בשמחה. מה צריך לעשות?". הקב"ה נותן לך את המצבים.

ובחנתים כבחון את הזהב

זהו הפירוש בהא ד"בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין". נתתי לך את המצבים ונתתי לך את התורה להתמודד עם המצבים. תבלין אין פירושו שברחת. תבלין פירושו שאתה נשאר כאן, אך אתה מטעים את המצב. בראתי יצר הרע. היצר

נשארת אתה, הגמרא נשארת גמרא, ואין אתה משתנה על-ידי הלימוד. מתי התורה הופכת להיות שלך? רק כשאתה מקיים אותה. פירוש: אתה מכניסה לתוכך ונותן לעצמך להיהפך לאיש אחר. אז היא נקראת תורה שלך.

ובכן, כשהאדם יוצא מהעולם הזה ועובר לעולם הבא, העולם הנצחי, הוא לוקח אתו רק את הדברים ששייכים לו. אותם דברים שלא קנה בקנין גמור, עומדים מרוחקים ממנו. עשית, התלהבת, הכל טוב ונפלא, אבל מה מכל זה נעשה חלק ממך? השי"ת אומר כך: מה שנעשה חלק ממך, עמו אתה הולך. זה נעשה לבושך, זהו הדרגה שלך. זה מה שנעשה אתך. ובכן, זה לא יכול להיעשות קניין שלך, רק על ידי העשייה. הקב"ה הכניס אותנו כאן לעולם העשייה, ואמר כך: אם תתמודד כל הזמן עם הנסיונות בעולם הזה, לא תצליח. לכן אני מרשה לך להיפגש אתי כל הזמן. שלוש פעמים ביום להתפלל... ולוואי שיתפלל כל היום כולו... לימוד התורה. תהיה מוקף בתורה ותפילה, הכל כדי שכאשר תיפגש עם הקשיים שלך, תוכל להתקדם...

הוא מתקדם, הוא כבר לא אומר כל-כך הרבה שקרים, הוא מתחיל לשנות את כל הדברים הבלתי נעימים שעוד כה ניסה להתחמק מהם. הדברים האלה הם ההזדמנויות הנפלאות ביותר של האדם. שם נמצאת הנקודה היכן שהוא מתקשר אל השי"ת, כי הוא לקח את עצמו והתהפך לגמרי.

היום יש מושג שלוקחים דירה שכבר עבר עליה הכלח, הורסים את כל החלק הפנימי שלה כשמותירים רק את השלד החיצוני, ואז מתחילים לבנות מחדש את הפנים... כל אחד מקבל דירה כזו כשהוא מגיע לעולם הזה. הכל שבור, יש ניזילות

האדם לומד בטחון ומתפלל. ששון ושמחה. הוא מחדש וכותב חידושי תורה. אבל אין הוא יודע מה עם למעשה, איך הוא לגבי העשייה. קבע הקב"ה סדר בבריאה שמדי פעם האדם מקבל שיחת טלפון - "כן, אתה נמצא נמוך מדי". --- "מה פירוש?". --- "כפי שאתה שומע, אתה עומד על עשרה אחוזים בלבד?". --- "איך יתכן? הרי אני משקיע כבר עשרות שנים!". --- "זה המצב, אתה עומד על עשרה אחוזים בלבד". איך הקב"ה שולח לו את השיחה הזאת? על-ידי מצב שהוא מזמן לו. הקב"ה אומר לו: "בוקר טוב, מה שלומכם?". עם המצבים האדם בוחן את עצמו. אם אתה רואה שאתה עומד על עשרה אחוזים, אל תיעשה מזה שבור ורצוף. נכון, אפשר להבין את הכאב הגדול שלך, אבל עליך להבין שזה סימן של חיבה מהקב"ה. הקב"ה מראה לו: "אינך ריק מכלום, אבל אתה יכול להמשיך הלאה. יש לך עוד דרך ארוכה". אם הוא רואה שהוא עומד על עשרים וחמש אחוז, יפה מאוד. שלושים אחוזים... זה לא מופיע במספרים, אבל לפעמים האדם יכול לראות - "פלוני ניסה להרגיז אותי, בארבע הפעמים הראשונות עמדתי איתן, ובגלל הסיבה האמיתית. אמת שבסוף הסברתי לו את הפסוק לפי דרכי, אבל בארבע הפעמים הראשונות התאפקתי". הוא בודק את מצבו ביהדות עם זה. אנשים אומרים ככה: "השבוע היה נפלא מאוד. פעם אחת נכשלתי בקצת כעס". לא, לא, אתה צריך לבדוק את עצמך עם זה. אתה רואה את המציאות - "היכן אני אוהז עם הדברים האלה?".

הרה"ק רבי ישראל מסטאלין זיע"א אמר: "על האדם למצוא את הקשיים שבעשייה". **תבדוק שם, איפה שקשה לך, במקום שאתה לא רוצה, במקום שלא נעים לך. שם הוא המקום שמצליחים, שם הוא**

הרע כולל את כל המצבים. עכשיו אני רוצה לראות אותך מגיע בקומה זקופה ואומר: "יהודי אנכי". אם זה מי שהולך לעבודתו עם כל הלבוש היהודי ועם הטלית קטן שתהיה לו שמירה. הוא נכנס ככה. הוא אינו מתבייש - "זה מה שאני עושה, את זה אסור לעשות, את זה אני לא הולך לעשות". כל מיני הנסיונות. תרי"ג מצוות. אנו נפגשים בכל תרי"ג המצוות, כאן בהשבת אבידה, כאן בלשון הרע, כאן בחשש שעטנז. **הקב"ה רוצה לראות אם האדם בעת נסיון מצליח לקנותו, אם הוא מצליח להשתנות מכפניו.**

זה מה שרצה הקב"ה, ולכן עשה הקב"ה **שבכל חלק יצטרך האדם לבטוח בה'**, וכמו שפותח רבינו המחבר את הפרק הרביעי שיש שבעה חלקים בחיי האדם, יש את החלק שלו, יש בין אדם לחבירו, יש של אשתו ויש של בניו, יש את עתידו ויש את ההווה שלו, **ובכל אחד מהחלקים, הוא הולך לעבור את המהלך ובאמצע יעמידוהו בפני מבחני פתע**, מבחנים עם שאלות לא צפויות. לכל אחד יש שאלות אחרות. **הולכים לראות אם אתה יודע לענות עליהן. אז היא שעת מבחן האדם**, ואז הוא יכול לבחון את עצמו אם הוא מצליח או לא. **ואם הוא רואה שאינו מצליח, זה ג"כ הזדמנות נפלאה**. יאמר לעצמו: אני נהנה שהקב"ה הראה לי שזוהי המדרגה שלי. אחרת, לא הייתי מכיר את מדרגתי.

אפשר לראות כן במי שיש לו חבילת דקות שיחה בטלפון להתקשרות לחו"ל, שכאשר הוא מגיע לשימוש של שבועים וחמשה אחוזים של החבילה, החברה מתקשרת אליו להודיע לו שהוא נשאר עם עשרים וחמשה אחוזים בלבד. או כעין זה יש שמתקשרים מהבנק להודיע ללקוח: "המצב בחשבונך אינו כפי טוב, עוד מעט אתה עובר את הקו האדום"....

האלה לפני שהאדם עבר את שלב הבטחון בעשיה. אחרת, על איזה בטחון אתה מדבר? על זה שאתה קורא איזה גליון? עם מה נהיית בעל בטחון? **אי אפשר להיות בעל בטחון לפני שקונים את הבטחון, ולקנות אפשר רק על-ידי נסיון,** ולא סתם נסיון, אלא נסיון שאינו קל, שהרי **צריך לבדוק אותו היכן הוא עומד.** הוא בעל בטחון או אינו בעל בטחון? זה לא מוכרח להיות צרה נוראית, אבל זה חייב להיות נסיון שאינו קל, שהרי צריכים לבחון אותו. זה הרי ביאורה של מילת נסיון כמו שכתב הרמב"ן כמה פעמים. רוצים לראות היכן עומד האדם.

הבוטח בה' חסד יסובבנו

ולא רק רוצים לראות היכן הוא עומד, וכאן מגיע העיקר, **אלא רוצים שהוא באמת יגיע לשם ובלי המצב הזה, לעולם לא יגיע לשם.** אתה מוכרח לעבור בנסיונות קשים בחיך, **אתה חייב להיות מוכן לעבור בנסיונות קשים ביותר שאתה מרגיש עכ"פ שהם מאוד קשים לך** לפי תכונת נפשך, אשר **רק זה יביא אותך לבטחון אמיתי,** כי תצטרך לעבוד על עצמך, להלחם עם עצמך, ולשנות, ולעשות אחרת ממה שחשבת, אחרת ממה שרצית ואחרת ממה שאמרת תמיד, **ואז תקבל אישור מהקב"ה:** "הנה אתה עובד על עצמך, אתה כבר נחשב קצת כבעל בטחון". אכן אין מתאים לומר על זה הן ולא, כי יש בזה דרגות בלי גבול, אבל הוא כבר קנה משהו. תסתכל עליו. כמו שרבינו החובת לבבות אומר. **רואים יהודי ירא שמים כשהוא עובר במצב קשה. הסתכל עליו, תראה את השמחה שלו, את האמונה שלו, את התמימות שלו בהקב"ה.** מה אתה חושב? הוא כפיס עץ? **יש לו רגשות חזקים. אבל הוא עכשיו עומד ומחזק את עצמו באמונה והוא עובד על עצמו.**

המקום שקובעים דברים. כשרוצים לבנות בנין ומתחילים לחפור בשביל היסודות, בהתחלה זה הולך קל, רק כשמגיעים אל הסלע, אז זה נהיה קשה. בהתחלה אמר לו הקבלן שתוך שבוע שבועיים נהיה אחרי הכל. בסוף זה לקח עוד שבוע שבועיים. למה? כי הגיע לסלע קשה... ובכן, **הקב"ה נותן דבר קשה זה לאדם, דבר קשה זה לאדם, למה? כי הוא צריך לחפור אותם.**

בלי עשיה אי אפשר להיות בעל בטחון

וכאן אנו מגיעים אל הדבר הנחוץ ביותר. האדם לומד בספרי הראשונים ובספרי החסידות שמי שיש לו בטחון, זוכה להנהגה אחרת ואינו צריך לעבור את כל הקשיים, כי הבוטח בה' חסד יסובבנו, או מחמת הנהגת ה' צלך, כדאיאת **במדרש** (פרשת שמות) על השם א-היה, שהקב"ה אומר: "כפי שתתנהג עמי כך אתנהג עמך". הוא רואה שהם שמי שיש לו בטחון, מובטח לו שיראה ניסים גלויים ולא יצטרך להתמודד ולהתייטר, והרי הוא אומר: הנני מוכן ומזומן. אף אני נמנה לדבר מצוה. כמה צריך לשלם? אני הולך להיות בעל בטחון. מה צריך לעשות? ללמוד? אני אלמד. ללמוד יותר? אלמד יותר. לקרוא סיפורים של השגחה פרטית? לספר סיפורים? אעשה הכל, כל מה שצריך. הוא מתחיל לעשות, ופתאום הוא מקבל עזווע. הוא רואה שהקב"ה מנסה אותו. יוצא הוא לפתח ביתו ואומר: "רבנו של עולם! אתה עושה כאן טעות. כאן גר בעל בטחון. שכחתי להניח את הדם על המשקוף והמזוזות... הלא הגענו להסכמה שיש לי הנהגה אחרת..." וכך הוא מתחיל להסתובב עם קושיות על גבי קושיות, טענות ומענות.

הטעות הגדולה שהוא עושה היא **שאי אפשר אפילו לחשוב להשתמש בדברים**

איזו אמת בזה שהקב"ה מנסה את האדם שהוא יודע שיוכל לעמוד בנסיונות, ורואים לפעמים שאנשים יותר גדולים, יש להם נסיונות יותר קשים. הנקודה היא כזו. **זה אמת שהקב"ה יזמן אפשרות של עשיה למי שכבר עבד היטב במחשבתו.** הוא אומר לו: **"עד עכשיו עבדת לבטוח במחשבתך, עכשיו אתן לך אפשרות לקנות את הבטחון. השקעת הרבה, תעשה עוד צעד אחד וזה יהיה שלך."** זה לא מוכרח להיות שיהיה לו אסון. לפעמים מדובר בסתם איזה פחד גדול, או באיזה מעבר קשה. ואפילו כשמדובר אסון, הנה **הסתכלו על בעלי הבטחון האמיתיים שיודעים להמשיך את הבטחון לתוך המצבים הקשים שלהם,** ותראו איך כל מה שמסביב מבלבל ומשגשג אצלם. **בפרט אחד בחייהם הם מתנסים, אבל תראו איך הקב"ה בירך אותם,** כאן בפרנסה, כאן בנחת, כאן בדברים אחרים. הנסיון תמיד משתנה מאדם לאדם. אין הקב"ה מעמיד את כולם באותו נסיון, כי אם יעמיד את כולם בפני אותו מבחן, כולם יידעו את התשובה. כל פעם מדובר בחידוש אחר. אין שני בני אדם שיש להם אותו נסיון. **אבל תסתכלו ותראו שיש שפע אלוקי אצל האנשים האלה, התנהגות מעל לדרך הטבע.** וזה תמיד ככה. אין בזה יוצא מן הכלל.

וכל אשר יעשה יצליח

כשהאדם רואה שהקב"ה מנסה אותו עם דבר קשה עד מאוד, יאמר לעצמו: **איני יודע מה תהיה התוצאה של המצב הזה, שהרי יתכן שזהו המבחן שלי.** איני יודע, אבל **אני סומך על הקב"ה שהוא מטיב עמדי.** איני יודע אם המעשה הזה עצמו יבוא לסוף טוב, והלא אפשר שהקב"ה רוצה שמעשה זה יישאר ככה, כי זה מה שיתן לי את האפשרות לחיות בעשיה

דווקא אז יש לו סיבה טובה לקבל ברכה. אכן אתה יודע איזו ברכה הוא רואה?! הוא רואה ברכה עצומה. בני אדם חושבים שהקב"ה זורק סוכריות, כמו שאומרים: "הוא לא מכה בכל המקלות בבת אחת. הוא מכה מכאן, הרי הוא מפייסו מצד אחר". מהלך זה אינו מופרך, כי סוף כל סוף הקב"ה הוא אב הרחמן ומראה לאדם בתוך המצב שלו - "אני אתך, אני רק רוצה להטיב לך". ולכן האדם באמת מרגיש ככה. אך האמת שתוצאה מוכרחת היא, וכמו שאמרנו במדרש שאין האדם עולה לגדולה אלא אם כן מנסים אותו קודם לכן. כך היה אצל יעקב ואצל יוסף. הקב"ה ניסה אותם ואז העלם לגדולה. תוצאה מוכרחת היא, לא רק שכר, כמי שאומר: אם תעשה כך וכך, אז אתן לך פרס. זה מציאות. כי **אם הלך ועשה דבר שהוא מאוד מאוד קשה לו ושינה משהו שהוא מאוד מאוד קשה, והכניס בתוכו את השי"ת וקנה זאת, על זה נאמר הבוטח בה' חסד יסובבנו.** אבל **בלי זה שהאדם ישתנה,** היינו שיתחיל לדבר אחרת, לחשוב אחרת, ולהיות בשמחה גם בנסיבות קשות, **הרי אינו שם כלל וכלל בכדי שיוכל לקרוא לעצמו בוטח בה'.**

דווקא בגלל שהאדם הוא בעל בטחון, אומר לו הקב"ה: "עשית כך וכך, עכשיו אני מעמידך בפני המבחן הגדול". ובכן, מי שעומד רחוק, מסתכל על מצב כזה: "אוי וויי, הקב"ה נותן מכות לבעלי הבטחון כי הם יכולים לסבול אותן". והאמת שזה דבר שמבלבל הרבה מאוד אנשים, כי הם רואים זאת הרבה. הם רואים שדווקא בעל הבטחון, זה שעבד על עצמו, הוא זה שמקבל שתי סטירות לחי. "איני לומד, כך לא אתייסר, וזהו זה".

הטעות כל-כך מורכבת, כי הפשט הוא ככה: זה אכן אמת מה שאתה רואה. לכן זה כל-כך מבהיל, כי בני האדם יודעים שיש

באופן של עשייה, כי רק אז הוא קונה את מדרגתו.

מבאר בזה רבינו החובת הלבבות שבגלל זה הסדר הוא שהקב"ה רוצה לראות בכל העניינים איך אתה מתמודד עם העשיות שלך. במקום לברוח ולהסיח את דעתך, הוא רוצה לראות אותך עושה את הדברים הנכונים. הנה אברהם אבינו נתנסה בעקדה. אברהם אבינו הרי אהב את הקב"ה, הוא זה שפרסם את שמו בעולם, הוא זה שהכיר אותו מעצמו בהיותו בן שלוש שנים בלבד. אמר לו הקב"ה, מחר בבוקר תיקח את בנך ר' יצחק, תלך אתו למקום מסויים ושם תיפרד ממנו ותעלהו לעולה. ומה היה בסוף? וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו, ומיד: בי נשבעתי נאום ה' כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך, כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים וירש זרעך את שער אויביו, והתברכו בזרעך כל גויי הארץ עקב אשר שמעת בקולי.

עשיה יכולה להביא ברכה כפי ששום דבר אחר לא יכול להביא. ובכל אדם הוא ככה. כך אמרו הצדיקים, שכל אחד צריך להתמודד עם דבר כזה של עשייה, ולכן קוראים את הפרשה בתורה. האדם נמצא ברומו של עולם, יש לו נחת ויש לו פרנסה, וביום בהיר אחד, הקב"ה קורא לו ואומר: "צדיק! אני הולך לקחת ממך שנים שלושה דברים". הוא מתחיל להשתולל. אבל אם לא יתחיל להשתולל, הקב"ה יאמר עליו: "אל תעש לו מאומה". זה מאוד מפחיד באותה שעה, אבל אז היא ההזדמנות של עשייה.

אל תרגזו בדרך

לסיום, כשיש לו לאדם הזכות לשבת וללמוד, הקב"ה זיכה אותו להיות מן

בטחון בה'. ואז לאיזו ברכה נפלאה יזכה האדם! אכן התכלית אינה השפע שהוא מקבל. התכלית היא שזוכה להשראת השכינה. יש לך אדם שהרופא פסק לו את פסקו שהוא חולה מחלה שאין לה רפואה. כששאל אותו: "כמה זמן המצב יוכל להימשך?", הוא השיב לו: "אי אפשר לדעת. אולי שנה, אולי שנתיים, אולי חמש, אולי חמש עשרה... יש איזה טיפול שאתה יכול לנסות..." הוא מרגיש עכשיו שהוא חי על זמן שאול. כל יום יכול להתברר שהוא היום האחרון שלו. אכן אם ירצה, יוכל לבחור לחיות עם השי"ת. יתכן שיחיה כך עשרים שנה. המחלה לא תיעלם. אבל בכל שאר הדברים, יעלה ויפרח. התורה שלו, התפילה שלו, שלום ביתו, הכל יהיה במדרגה אחרת לגמרי, זאת מפני שיסתכל על העולם אחרת, יסתכל על עצמו אחרת ויסתכל על התורה אחרת.

יש אלפי מצבים כהנה. לדוגמא, האדם מתמודד עם אחד מבניו באופן נורא. הוא מנסה מפה, מנסה משם, ושום דבר לא הולך. אחרי שבע שנים, המצב עדיין לא משתפר, וגם אחרי שנים עשרה שנה מתברר ששום דבר לא השתפר. גלגולים על גבי גלגולים הוא עובר עם הבן הזה. אבל זה בן אחד. אמנם לא תמיד מדובר בבן אחד בלבד. לפעמים יש לו שלוש פרשיות בבת אחת, כי רוצים לבדוק אותו אם לא יכפור בטובתו של הקב"ה להתלונן: "דווקא אני צריך להתייסר מכל כיוון?! וכי בעל היסורין של הדור אני?!". הוא צריך להזדכך שם בעשייה. אבל אפילו במצבים כאלה, נוכל לראות שאם האדם סומן באמת ובתמים בה', הברכה שהוא מקבל היא מעל לדרך הטבע. רואים זאת בחוש אצל כל אחד כזה, כי אין מהלך אחר. אין מהלך אחר בזה. הבוטח בה' חסד יסובבנו. תמיד ממש. אבל מה? זה מוכרח להיות

במשך ארבע שעות, מודיעים לו בקרירות: "התור שלך נדחה ליום רביעי. היום הרופא לא מגיע בכלל. שכחו להודיע לך". "איזה מין דבר זה? איפה האנושיות?". הזדמנות היא. **אם תחזק עכשיו את האמונה שלך, תקנה משהו ששווה יותר מלימוד התורה.** צריך לזכור שנס הוא מלשון נס להתנוסס. נסיון פירושו שהקב"ה נותן לאדם הזדמנות של עשייה. "אני מכבד אותך בהגבת הספר תורה. גש!". **כשהאדם מבין שהקב"ה כיבד אותו, שהרי פנה אליו להעלותו, וזימן לו מצב בהשגחה פרטית מדוקדקת, יוכל לכלכל את צעדיו באופן הנכון בס"ד.**

היושבים באהלה של תורה, אם זה שעתיים ביום, אם זה ארבע שעות ביום, אם זה שמונה שעות ביום, ופתאום מזדמן לו איזה דבר משונה שעליו לסדר, עליו לזכור שהזדמנות היא. הזדמנות היא של עשייה. אל תתרגז עכשיו על כל העולם, אל תקלל עכשיו את הבנק ואת כל העומדים לפניך בתור. עכשיו הוא הזמן לקיים את מה שאתה לומד. הרי אתה לומד על מנת לקיים. בוא והוכח את זה. עכשיו יש לך הזדמנות לקנות את התורה שלך. "זה בהשגחה פרטית, זה יקח עוד דקה..." לפעמים קורה שהאדם נוסע לאיזה רופא במקום מרוחק ואחרי כל טלטולי הדרך

יום ראשון פרשת בא כ"ט טבת תשפ"ג

הכרת הטוב לכל הסובבים

אין מחשבים חשבונות

התחלנו לדבר בענין הכרת הטוב, והנה יש כמה דברים יסודיים בענין זה שצריך לשנן אותם הרבה ולחרטם על לוח לבנו, ראשית כל מפני שזה מעיקרי היהדות ומשפיע על דברים הרבה ביהדות, ושנית מפני שיש הרבה מצבים בחיים שבהם אנו נפגשים בה. נחזור אם כן שוב על לשונו הנפלא של ה'תומר דבורה': לא ינכה בלבו ויאמר אם עשה לי טובה, הרי עשה לי רעה, וישכח הטובה. לא יעשה כן, אלא **ברעה יתרצה כל דרך רצוי שיוכל** (ויסירנה ממוחו), **והטובה אל יזניחה לעולם מבין עיניו, ויעלים עינו מן הרעה כל מה שיוכל** כדרך שהקב"ה כובש עוונות.

ה'תומר דבורה' מסביר שכאשר הקב"ה מצוה אותנו להדבק בדרכיו ולהתנהג כפי שהוא מתנהג אתנו, זה כולל גם המושג הזה שאע"פ שפלוני עשה לו עוולות גדולות, אם עשה לו טובה אחת, הוא משכח מלבו את כל העוולות וזוכר רק את הטובה שעשה לו.

והנה בחיים של היום בני אדם רואים את ההיפך הגמור מזה כדרך הפשוטה והמקובלת. האדם אומר: "נכון שפעם עשה לי טובה, אבל מאז ועד היום רק עשה לי צרות. פשוט לי עד מאוד שאני יכול לנטור לו טינה, ואם איני מתקוטט אתו בגלוי, אני צדיק יסוד עולם".

הרעות נחרטות יותר מן הטובות

אכן צריך להבין את היסוד של ה'תומר דבורה' כדי שנוכל לקיימו, כי באמת קשה

מאוד לקיימו, כי טבעו של אדם כאשר חבירו עושה לו טובה, במהרה הוא שוכח מזה, וכנגד זה כשחבירו עושה לו עוול, זה נכנס עמוק ללבו ולא במהרה הוא נשכח. ומפני כך קשה לו מאוד לאדם לזכור את הטובה ולא לזכור את העוול. והוא בא בטענה: "מה אעשה שאת הרעה אני זוכר ואת הטובה איני זוכר?". מי אינו זוכר את המלמדים או את המגידי שיעורים שאמרו: "אנו רואים בחורים שיכולים לזכור סוגיות שלמות בפוליטיקה עם כל המפרשים וכל הסעיפים הקטנים, וכשהם מגיעים לגמרא ותוספות, אינם יכולים לזכור. יש להם ראש חלש הם טוענים. איזה ראש חלש? הם יודעים וזוכרים היטב. הם יכולים להרצות בפניך על כל עניני הפוליטיקה מעשר השנים האחרונות". ומה באמת הפשט? פשוט מאוד. **הזכרון תלוי בעומק החדרתו של הידיעה במוח האדם.** ולכן קטע גמרא שרק חולף לו במוחו ואינו חודר לעומק, נשכח ממנו במהרה. מה שאין כן כל הדברים שקשורים לנפשו שהם מפעילים אותו מאוד, לכן הוא זוכר אותם היטב.

כן הוא הדבר לענין הטובות והרעות שהאדם מקבל מזולתו. נניח שהאדם חיתן את בנו והזיווג לא עלה יפה ונתפרדה החבילה. עכשיו יש לו את מחותנו הקודם. יש חבילה שלמה של טענות והמצב כאוב מאוד. אבל לפי יסודו של ה'תומר דבורה', אף אם נניח שהוא צודק כי יש לו חבילות הרבה שהוא צריך לישא על כתפיו, הלא יש כמה וכמה טובות שעשה לו. פתאום הכל נמחק. נמחק לחלוטין. אין לו אפילו צד שעליו להתנהג אחרת. איננו מדברים אפילו

והרבי, לא דיבר כלום בגנותו של האיש, ולא זו בלבד, אלא התחיל להעניק לו תמיכה כספית מידי חודש בחדשו, וזאת בכדי לעקור כל טינה מלבו אם נשארה כזו. באחד הימים הסתבך הלה עם חוקי המדינה ונאלץ לברוח אל מקום לא נודע. נעלם האיש מבלי להותיר אחריו עקבות ומבלי שאף אחד ידע היכן הוא. רק אחד ידע. היה זה הרבי שלא נח ולא שקט, אלא חקר ודרש עד שנודע לו שהגיע לאוסטרליה. שלח הרבי לקרוא לאחד ממקורביו, נתן לו את הוצאות הדרך לאוסטרליה וביקש ממנו להעביר סכום כסף לפלוני, וכך המשיך לתמוך בו עד יומו האחרון.

שאלו את הרבי: עד כדי כך?! וכי כל-כך צריך להשקיע דמים מרובים במי שביקש ליטול את חיי הרבי?! הלא גם להשבת טובה תחת רעה יש גבול! השיב הרבי כמסיח לפי תומו: הלא אני חב לו את חיי, שהרי ברגע האחרון ממש הסיר את ידי מעל ראשי ובכך הצילני ממות לחיים...

הא לנו מסיפור זה שהדבר הוא בר השגה. אדם קרוץ מחומר יכול להגיע למדרגה זו שיהיה אצלו הדבר פשוט שעליו לראות לנגד עיניו רק את הטובה שפלוני עשה לו ולא את הרעה הגם שהרעה כפולה ומכופלת. אכן אם נבין את דברי ה'תומר דבורה', נבין גם שיתכן שבשר ודם יגיע למדרגה זו.

החכם מתעלם מן הרעות

ובכן נתחיל לבאר באופן של חכמת חיים ומשם נגיע אל הביאור על-פי תורה, כי כך היא הדרך תמיד, וכפי שהביאו **בעלי המוסר*** שכאשר יעקב דיבר אל רחל ולאה, ואמר להם שהגיע הזמן לעזוב את אביהם,

במי שמנהל מלחמה גדולה, אבל די בכך שהוא מתהלך בהרגשה שפלוני עשה לו עוול גדול. יתכן שזה אמת, אבל ה'תומר דבורה' מלמדנו שהאדם צריך להגיע לדרגה שיראה כנגד עיניו מה שפלוני עזר לו בשעת החתונה וכשאמר לו שקשה לו עם הוצאות הנישואין, הסכים ליתן שבעים וחמש אחוז בחפץ לב. הוא לא זוכר בכלל להכיר לו טובה על כך. "מה זה נקרא? אם עכשיו המצב הוא כך וכך, כל הטובות מחוקות"...

אכן בדוגמא זו מאוד מובן למה זה כך, כי הכאב עדיין קיים ומלווה אותו ואינו יודע אם אי פעם יבוא אל קיצו. הבזיונות שיש לו בלכתו ברחוב... הפרשיות המסתעפות מזה... הוא חי אתם. מה שאין כן הטובות שעשה לו, שהן מבחינתו היסטוריה. פרשיות ישנות הן שנוגעות אליו כשלא דאשתקד, ועוד זאת לא נותר מהן כלום. הן כבר בטלות ומבוטלות. אך לא זוהי האמת, לא זוהי ההשקפה הנכונה, וצריכים אנו להתרגל לזה, אחרת יהיו דברי ה'תומר דבורה' רחוקים מאתנו כרחוק מזרח ממערב.

משיב טובה תחת רעה

האדמו"ר מטאהש זיע"א התגורר מיד לאחר המלחמה במונטריאל, שם סבל מרדיפות שונות. מסופר שפעם ביקש אחד מרודפיו לפגוע בנפשו פשוטו כמשמעו, וכך כשהרבי היה פעם שקוע במי המקוה, כבשו הלה בשתי ידיו מעל ראשו כדי שלא יוכל להוציא את ראשו מן המים. הרבי ניסה לעלות מן המים אך לא היה יכול. ברגע האחרון, נכנס אדם אחד למקוה וכיון שראה את הנעשה, הרים את קולו בזעקה על האיש. הלה נחרד, הסיר את ידיו, ואז עלה הרבי מן המים וניצל ממות בטוח.

"אם אינו נחוץ לי, למה אני צריך לשאתו?". אפשר לראות כעין זה אצל מנהל עסק. בתחילה נשא הכל במוחו, כל החשבונות והפגישות, בשעה זו אני צריך להפגש עם זה ובשעה זו עם פלוני ובשעה זו ללכת אל הבנק, וכן הלאה. אח"כ ראה שאינו יכול לשאת את הכל במוחו כי זה מבזבז לו כוחות לחינם. מה עשה? התחיל לרשום הכל, או ביקש מהמזכיר שלו שכל יום ידפיס לו דף לכל המשימות שיש לו לאותו יום. איש פיקח מסיר מעצמו את כל הפרטים שאינם נוגעים לו ברגע זה, כדי שיוכל להיות לגמרי עם הדבר שהוא מתעסק בו עכשיו.

נטלו יראי ה' חכמה זו והשתמשו בו לעבודת ה'. "נכון שפלוני עשה לי עוולה כזו וכזו, אך האם זה נוגע לי עכשיו? זה לא נוגע לי. אם כן אני מעלים עין מהן". הרי כך אפשר להביא תוצאות הרבה יותר טובות. אפשר לראות זאת בעולם העסקים. האדם יכול להספיק הרבה יותר כשהוא מכנס את כוחות נפשם ואינו נותן להם לשוטט על אלפי מקומות שאינם נוגעים לו עכשיו ולא יועילו לו מאומה. האדם הולך לעשות מצוה, הוא קם ואומר: "עכשיו אני עושה מצוה זו וכל השאר אינו נוגע לי עכשיו". אם פלוני עשה לך טובה, ועכשיו הוא עומד לפניך, מה נחוץ לך עכשיו לזכור את הדברים האחרים? הוא מרגיש שהוא צריך עכשיו לפתוח את כל הפרשיות שהיו לו אתו בישיבה ובגיל השידוכים כשמסר עליו מידע שלילי. הוא סבור שהצפרא טבא שלו צריכה להיות סיכום של כל הפרשיות האלה - אתן לו רק חצי חיוך. אענה לו בקרירות ובשפה רפה. זה מה שאנשים עושים. הם לא מבטאים זאת באותיות, אבל זה מה שהם עושים. הם עושים סיכום מכל העבר ולפי זה הם מגיעים למסקנא איך להתייחס אליו עכשיו.

לא אמר להם מיד כי כך צוה ה', אלא דיבר באופן מעשי - "רואה את אני את פני אביכן...". ורק לאחר מכן, כשכבר עמדו לצדם, הודיע להם שכך צוה ה'. **כשהאדם רוצה לבנות איזה דבר שמוחו יקבל אותו בהבנה, הוא צריך תחילה לכל לברר מה אומרת הסברא, ואח"כ יוכל ללכת לאט ולומר שכך הוא הנכון על פי התורה והאמונה.**

הנה אנו רגילים לחשוב שאיש חכם אינו שוכח שום דבר ומחזיק חשבונות. ולמשל, אם יבוא אליו אחד לבקש תרומה עבור איזה ענין נחוץ, יאמר לו: "מה? אתה חושב שאיני זוכר מה שקרה לפני עשרים שנה כשפגעת אותי, את חתני, את מורי ורבי...?! אני זוכר היטב. לך-לך לכל הרוחות". התמים, הוא אינו קולט מי הוא העומד לפניו. פותח הוא את כיסו ומעניק לו ביד נדיבה. רק לאחר זמן מה, הוא נזכר ותולש את שערותיו - "שוטה! למה נתת לו? הרי הוא זה שעמד מאחורי כל הצרות שעשו לך!". אנו סבורים שהפיקח הוא מי שזוכר כל החשבונות ואינו מעלים עין משום דבר, והתמים הוא מי שאינו קולט או אינו זוכר. אך כשאנו מסתכלים על הצדיקים שהיו פיקחים בהרבה מאתנו, אנו רואים שהיו יכולים להפריד ולו מצד חכמת חיים. כשבאו אליהם בדרך משל לבקש להכנסת כלה, יכולים היו להתעלם מכל העוולות שעשו להם ולעשות את הדבר הנכון. הם השליטו את המוח על הלב ומבחירתם לא חשבו כלל על מה שאינו נוגע כעת למעשה.

למען לא ניגע לריק

מכמה סיבות נכון לעשות כן על-פי חכמת חיים. סיבה אחת היא כי האדם מבזבז הרבה כוחות כשהוא צריך לשאת בלבו את כל החשבונות, נקמות ונטירות.

באיזה שהוא מקום עשר שנים, יש לו מה לומר עליו, יש לו על מה להתלונן. משלמים לו פחות, אין רוצים לתת לו העלאה, מחייבים אותו להגיע בזמן. הוא יכול לחבר על זה ספר שלם, והכל אמת. הוא כאוב מאוד. אבל פלוני היה עכשיו מקור פרנסתו. למעשה הוא היה השליח להביא לו את פרנסתו. הקב"ה מינה אותו כשליח...

קשה לו לאדם להסתכל על זה ככה. הוא מסתובב בשבת בבית הכנסת והוא מלא טענות כרימון על פלוני. הוא מרגיש מאוד כאוב. אכן כמסתכלים מן הצד, זה מעורר בנו פליאה - "למה אתה חושב שזוהי כל התמונה? מדוע אתה שוכח את כל הטובות שהוא עשה לך?". אמנם כשנעורר את האדם על כך, אף הוא יאמר: "לא אמרתי שלא קיבלתי ממנו טובות, אני רק אומר ש..." אבל למעשה הוא מתלונן כל היום וכל הלילה. והסיבה היא כאמור, כי העוולות תופסות שמונים וחמש או תשעים אחוז מלבו, ולכן כשנעורר אותו על כך, יאמר: "על-פי לומדות פלוני באמת מטיב לי, אבל הלכה למעשה הוא פוגע בי ועושה לי עוול". והקב"ה רוצה שיוכל להפך זאת ויוכל לומר: "אני חושב אחרת על פלוני, אני מדבר אחרת עליו..."

אנו צריכים להתחיל להסתכל אחרת על **תפילת הרבי ר' אלימלך** "אדרבה תן בלבנו שנראה כל אחד מעלת חברנו ולא חסרונם". רבים אומרים אותה ומנגנים אותה, אך אין מבינים את עומקה. והאמת שיש לה עומק גדול. האדם מבקש מה', וכה הוא אומר: "טיפש אני שאני רואה את מעלת חברי יחד עם חסרונו. האיר בי כדי שהתפקח ואתחיל לראות רק אל מעלתו ולא חסרונו". אכן מזה שהרבי ר' אלימלך ייסד תפילה זו כחלק מתפילתו, אנו מבינים כמה הדבר נחוץ לשנות את מבטינו, ויחד

זה לא חכם ולא נכון, כי הדברים שאירעו פעם כבר עברו ובטלו מן העולם, **ואם תזכור את הטובות שפלוני עשה לך וכך תוכל לקבלו בסבר פנים יפות, תעסוק בבנין העולם, וכשהאדם עוסק בבנין העולם, הוא עצמו נבנה.** כשהאדם עושה דברים נכונים, הוא מרגיש טוב פי כמה וכמה, וזהו סימן שהוא צומח ומתחבר לטוב.

מדה טובה מרובה

אכן נדבר על מדה טובה מרובה. ראו נא כמה אנשים יש שמבררים אצלם על חבריהם בעיניי שידוכים ויש להם סכסוך שלם אתם, אבל הם עונים לגופו של דבר ואינם מעלים על דל שפתם אף לא רמז קל בענין הפרשיות שהם מנהלים אתם. אכן כן, יש אנשים רבים מאוד שיודעים איך להתנהג, וכל-כך למה? כי הראש מונח להם על כתפיהם. הם אומרים כך: "מה עכשיו נוגע לפלוני זה שלי יש עכשיו סכסוך עם פלוני? לגופו של דבר הרי זה שידוך טוב". וכך הם בונים את העולם, שידוכים ודורות...

האדם צריך להבין שכך הוא הדבר לא רק כשזה נוגע לפלוני, אלא גם בינו לבין עצמו. "כל מה שפלוני עשה לי עוול, אינו נוגע לי". **אם יתחבר אל הטובה האחת והיחידה שפלוני עשה לו ויכיר עליה טובה, יעשה בזה בנין העולם, והוא עצמו ייהפך לאיש אחר.** הקב"ה צוה אותנו להידבק במדותיו **כי ידע שזהו הדבר הטוב ביותר בשבילנו וכאשר נעשה כן ניצור בכך את הקשר שלנו אליו.**

אדרבה תן בלבנו לראות הטוב בלי הרע

עלינו להבין שהעולם מלא בדוגמאות כאלה, כי העולם מעורב מטוב ורע, ותמיד ניפגש גם עם זה וגם עם זה. מי שעובד

שהוא צריך להקב"ה ולכאורה הברכה היא רק ענין של הודאה. והתשובה היא כפי שכבר דיברנו כמה פעמים **שברכת הנהנין יש בה ג"כ מענין התפילה**. כשהאדם מודה להקב"ה, זה לא מפני שהקב"ה זקוק להודאתו, אלא **מפני שהוא עצמו זקוק לכך**, כי אילו לא יתן האדם שבה הודאה להקב"ה, יתרחק ממקור הטוב והחיים. על-ידי הודאה, מתחבר האדם אל הטוב, וזהו הטובה הגדולה ביותר בשבילו. באופן טבעי האדם שקוע ברצונותיו וצמצומי העולם הזה, אך הקב"ה נתן לו הזדמנות, מצוה, מהלך - "חשוב עלי, תכיר בכך שאני מטיב לך בכל רגע ורגע בהשגחה פרטית מדוקדקת, וכשתעשה כן, יהיה זה הרפואה המועילה ביותר בשבילך". **התפילה משרישה דבר זה בנפש האדם, וכעת אנו רואים שגם ההודאה נועדה להשריש זאת בנפשו**.

וזהו ביאור הקל וחומר. היות שברכת המזון היא ברכה שבה האדם קולט שהקב"ה עומד מעליו ומאכילו בכך וחושב עליו ומסדר לו את כל עניניו, ולכן כבר נותנים אז הודאה גם על הארץ ועל הברית ועל התורה, כי **אז קולטים שהקב"ה מטפל בכל אחד ונותן לו את כל צרכיו**, אם כן קל וחומר הוא צריך לברך קודם האכילה, כי לאחר שהאדם כבר אכל ושבע, הוא מרגיש בדרך כלל שזה מובן מאליו - "כך הוא האדם, שבע ודשן. אין בזה שום חידוש". **רק כשהאדם רעב, אז הוא מכיר שהוא זקוק לכך ואינו מובן מאליו, וזהו הזמן המתאים בשבילו להיזכר מהקב"ה**. הוא צריך לתפוס את ההזדמנות בשעה שהוא רעב ולהשריש בנפשו שהוא צריך להקב"ה. כן נוכל לשמוע הרבה מאוד בני אדם המתבטאים

עם כן אנו רואים שאפשר להתפלל על זה והקב"ה מקבל את תפילת האדם על כך.

כשהוא שבע מברך כשהוא רעב לא כל שכן

זוהי תחילת העבודה, להבין שחכמה ופקחות יש בזה לשנות את המבט, וכעת נעבור אל חלק האמונה. הנה במסכת ברכות (לה, א) ילפינן החיוב לברך על האכילה לפנייה מקל וחומר: כשהוא שבע מברך (כדכתיב ואכלת ושבעת וברכת), כשהוא רעב לא כל שכן?! ולכאורה יש להתפלא על זה, כי הסברא אומרת להיפך, כשהאדם כבר אכל ושבע, יש לו על מה להודות. מה שאין כן כשעדיין לא אכל, על מה יתן הודאה.

אכן בפירוש הר"ש סיריליאן ז"ל² על הירושלמי (שם מובא קל וחומר זה כמסקנא דלא הכבלי ששם הוא רק הוא אמינא ולמסקנא נלמד החיוב לברך לפני האכילה ממקום אחר) אנו מוצאים ביאור לזה, וכה כתב בלשונו: **"כשהוא רעב - שצריך להקב"ה יותר, שלא ייחנק או שלא יארע אונס במאכלו או שלא יישברו שיניו ומלתעותיו"**. הנה הדבר מעורר ענין כשלעצמו, כי מרוב ההרגל איננו קולטים כמה צריך להתפלל על כל תנועה ותנועה. התרחשות גדולה הולכת להתחולל כאן. הולכים לאכול. צריך לסייעתא דשמיא שהכל ילך כשורה, שהאוכל לא יישפך בדרך אל הפה, שהאוכל לא יחנוק אותו ולא ישבור את שיניו. אחרי האכילה הוא מתקשר לביתו ומודיע: "ברוך ה', הכל עבר כשורה... ראיתי סייעתא דשמיא גלויה..." איננו רגילים להסתכל על זה ככה.

אך עכ"פ מבואר כאן דבר נפלא, כי הנה לכאורה צריך להבין מה הברכה קשורה לזה

ב. ממגורשי ספרד. מתלמידי מהר"י בן חביב והרלב"ח בנו. עלה ארצה לעיה"ק צפת"ו ביחד עם הב"ת יוסף' ורבי שלמה אלקבץ בעל 'לכה דודי'. מאוחר יותר עלה לירושלים עיה"ק ואף שימש שם ברבנות אחרי פטירת רבו מהרלב"ח זצ"ל.

ואם כך הוא הדבר, **על האדם להבין שאם אחד עשה לו עוול, הוא הביא לו את השבע במדה יותר גדושה וחיברו אל השי"ת באופן יותר חזק.** נניח שהאדם ברוגז על מי שהיה משגיח שלו בשיבה כי לא התנהג אתו נכונה וכו'. פלוני לימדך דרכי השי"ת, כי ממנו ראית מה אינה דרך ה'. סוף כל סוף הוא היה הסיבה לכך שהלכת לחפש את השי"ת ומצאתו. **כשהאדם מכיר טובה לבשר ודם על כל עניין שהוא, בסוף תהיה סיבת ההודאה מפני שהוא זה שהביא לו הכרת אלוקות.** הוא היה שליח להביא לו דבר מה שהקב"ה רצה ליתן לו, אם בדרך זו אם בדרך אחרת. בכל המצבים שהאדם עובר בהם, הוא לומד שיש אלוקים בעולם, יש שהוא לומד זאת בדרך קלה ויש שהוא לומד אותה בדרך קשה, אך בסוף הוא מרגיש שהוא מחויב להכיר טובה לפלוני.

אין לי ספק שהאדמו"ר מטאהש זיע"א הרגיש באמת שהוא באמת התעלה למדרגות יותר גבוהות על-ידי איש זה שרצה להטביע במי המקוה. הרי היה צריך להתחזק באמונה כשחבר חדה מונחת על צווארו ולהתפלל במחשבתו. איננו יודעים מה היתה עבודתו באותם רגעים, אבל אחרי אותו מעשה הוא יצא יהודי יותר טוב. הוא לא שכח מהמעשה כלל וכלל, כי מה החילוק אם פלוני מביא לי את השי"ת באופן זה אם הוא מביאו לי באופן אחר, מה זה משנה אם שאל אותו קושיא או ענה לי תירוץ. הוא למד אתי גמרא. האחד שאל את הקושיא והשני ענה את התירוץ, ואם הלה גם הקשה את הקושיא וגם ענה את התירוץ, הרי נפלא הוא ביותר, ואם כן בוודאי צריך לתמוך בו כספית.

יש אמרה מצדיקים וזו נוסחה: **"כל מה שברא הקב"ה בעולמו, הכל הוא בשביל הבחירה ובשביל הנסיון"**. כשהאדם מתרגל

לאמור: "איך אמשיך להחזיק בקשר שלי אל הקב"ה לאחר שתבוא ישועתי... אני מרגיש שאני כל-כך קשור ומחובר אל הקב"ה, ואני ירא שכאשר תבוא ישועתי, אפסיד את החיבור שלי". כשהכל זורם לו לאדם ואין לו שום קשיים, אין הוא פתוח לשמוע על כך שיש אלוקים בעולם ושהוא תלוי בו. אפשר לראות זאת בכל עת, שהאנשים האלה כשמדברים אתם על הקב"ה, כל הדיבורים נופלים על אזניים ערלות. שאלתם תמיד תהיה: "תכלס! אפשר לעשות מזה כסף?". אי אפשר למצוא נתיב ללבו. לעומת כן, כשהוא רעב ושרוי במצוקה, זהו הזמן המתאים ביותר לדבר אתו על כך. זהו ביאור הקל וחומר, אם כשהוא שבע הוא מברך להשריש בו אמיתות זו, כשהוא רעב לא כל שכן? **הרי כשהוא רעב הוא זמן הרבה יותר מתאים לכך. הזדמנות פז היא בשבילו. יברך אז וישתרש הדבר בלבו פי כמה וכמה.**

מכל מלמדי השכלתי

כעת נחזור אל ענין הכרת הטוב. לכאורה צריך להבין בכלל למה צריך האדם להודות למי שעשה לו טובה, מדוע לא יספיק להודות על כך להי? יאמר בתפילת מנחה - אני מודה לך על ה' עבור הטובה ששלחת לי על-ידי פלוני ועל-ידי פלוני. לא! אין זה מספיק. **האדם מחויב להודות לכל מי שעושה לו טובה, ואפילו לדומם,** וכפי שאמרו חז"ל שמשא רבינו לא היה יכול להלקות את המים כי הוא ניצל על ידם. אכן **אחת הסיבות היא שהיות שאדם זה או דבר זה היה השליח להראות לו שיש אלוקים בעולם,** הוא מחויב להכיר לו תודה - "אתה אמרת לי שיש אלוקים בעולם, אתה קישרתי אותי אל הטוב..." נחוץ לו לאדם להתחבר כל הזמן לזה - "אדם זה היה השליח להביא לי דעת, להביא לי שפע, לחבר אותי אל השי"ת".

שלום בית ועבודת ה'

דוגמא נוספת היא שלום בית: הנה בעולם של ימינו, אנשים עושים הפרדה מוחלטת. חינוך הוא חינוך, שלום בית הוא שלום בית, ועבודת ה' היא עבודת ה'. אלה שייכים למומחים וזו שייכת לספרי חסידות. אך כשמתבוננים בעבר, רואים ששני נושאים אינם נידונים כלל בספרים הקדומים, והם שני הנושאים האלה, חינוך ושלום בית. והסיבה לכך, כי כשהאדם הוא ירא שמים, הוא יודע איך לחנך ואיך להשרות השלום בביתו. היום אומרים אנשים: אין האדם מחויב לעבוד על עצמו. הוא יכול להישאר כפי שהוא, רקוב מבפנים, ולעשות כל מיני תחבולות כדי שבניו ילכו בתלם והדליקה בביתו לא תתפרץ. **כשהאדם הוא ירא שמים, באופן ממילא הוא רוצה להיות נותן ובאופן ממילא הוא רוצה להראות פנים שוחקות.**

ולענייננו, **ירא שמים טבעו להכיר טובה בביתו.** אמנם כן, רבים אינם מקשרים ביניהם. האדם המצוי סבור שהכרת הטוב שייכת רק למי שעשה לו טובה לפני עשרים שנה. אם לומר תודה בבית, זה כבר ענין של שלום בית, לא של הכרת הטוב. אל תערב בין השניים. ואז ממילא כשיש לו חשבונות פתוחים, סבור הוא שיש לו דין אחר, ועליו לחשב את המסלול כל פעם מחדש לראות אם כדאי לו להשתמש בימין דוחה או דווקא בשמאל מקרבת. אך ה'תומר דבורה' מלמד אותנו שאין הדבר כן - היא מטיבה אתך? כל השאר אינו נוגע עכשיו. **עליך להבין שהקב"ה הכניס אותך למקום שמאה אחוז מהמצבים ייטיבו עמך. חלק מהמצבים יעזרו לך באופן הקל, וחלק מהמצבים יעזרו לך באופן הקשה, כי כריחו אותך להתקרב אל ה'.**

לחיות באופן זה, הוא מתחיל באמת להרגיש כך - יש מהלך כזה ויש מהלך כזה. **דוד המלך** אומר **בתהלים** "חסד ומשפט אשירה לך ה' אזמרה". האדם צריך לשיר לה' גם כשהוא מתנהג עמו במדת הרחמים וגם כשהוא מתנהג עמו במדת הדין. תמיד הוא צריך להכיר את השי"ת. ואם כלפי הקב"ה מבין האדם שהוא צריך לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, כי שניהם מהלכים הם של הקב"ה לקרבו אליו, **כן הוא צריך להבין גם כלפי בני אדם, שהרי אין האדם יכול לעשות לו מאומה אם אינו נגזר עליו מן השמים, ואם כן בכל מה שהוא עושה, הוא רק שלוחו של מקום...**

גדולה טובתו של בעל הבית

נחזור אל המשלים הקודמים. האדם עובד במקום שהמעביד אינו רוצה להעלות לו את משכורתו. הוא ממורמר מאוד בגלל זה. הוא רואה איך המחיה מתייקרת, ואילו משכורתו נשארת כמימים ימימה. חושב הוא ככה: "נכון שהוא נותן לי פרנסה זה כבר עשר שנים, אבל הוא לא בן אדם..." ובכן, **אילו היה מסתכל על זה נכונה, היה מבין שאדם זה גורם לו להיות בעל אמונה, וכשיהיה בעל אמונה, יקבל כסף רב, ונמצא שבזה שלא העלה לו את משכורתו, נתן לו פי כמה וכמה.** אכן כן, האדם יכול לראות זאת בחוש, והפלא הגדול הוא שגם לאחר שיראה זאת בחוש, ימשיך להיות ברוגז על פלוני. מפלאותיו של היצר הרע הוא. האדם עובד על עצמו ואפילו אומר לחבריו - "אני נהנה שלא העלה לי את משכורתי. אילו היה מעלה לי את משכורתי, הייתי רוקד עם זה... ברוך ה' שלא הסכים... היום אני מקבל פי שלוש..." ותוך כדי דיבור, הוא חותם ואומר: "אבל הוא שוטה". הוא לא מצליח לחבר את החלק הזה אל המעשה, וכך הוא נשאר עם טינה בלב על פלוני.

עלי מן השמים... הקב"ה הוא זה שנתן לי את השידוך הזה... בדבר אחד זה טוב, בעשר דברים אינו טוב... עוד מעט נראה איך להסתדר עם זה". אין זה אמת. יש כאן שליח שעל ידו הקב"ה מביא לך את כל הידיעות שאתה צריך לדעת, איך לחשוב, מה לומר וכיצד להתנהג. אם יבין זאת האדם היטב, הוא יכיר טובה באמת. כשהוא רעב לא כל שכן. זה יהיה אמיתי, לא כמדבר מן השפה ולחוץ. הוא יאמר כך: "בסך הכל בשביל מה הגעתי כאן לעולם? הרי הגעתי הנה כדי להגיע אל השי"ת! ובכן המציאות היא שפלוגי מסייע לי בכך. בלעדיו לעולם לא אגיע".

גם בענין חינוך כך הוא. יש שהאדם מרגיש ששנים ארוכות לא ידעו המחנכים איך לחנך את בנו, עד שמצא את האור. הוא העביר אותו לישיבה אחרת ושם התחיל לחיות. אין הוא מבין שלפי האמת הוא נעשה רעב לתורה רק מפני שראה שמשוהו אינו מסתדר, והכל נעשה לפי חשבון מדוקדק על-ידי עילת כל העילות סיבת כל הסיבות, כך שלא נותר לו אלא להכיר טובה. היה כאן סדר, מכאן הוא התגלגל לשם, ומשם למקום שלישי, עד שהגיע לאן שהגיע, ולכל אחד יש חלק בהצלחה.

בורא נפשות רבות וחסרונו

הן ידוע פירושו של ה'חתם סופר' על נוסח הברכה "בורא נפשות רבות וחסרונו". הקב"ה ברא את בני האדם עם חסרונותיהם, "להחיות בהם נפש כל חי". **החסרונות הם אלה שמביאים את בני האדם להתלות בהקב"ה ולקבל ממנו את חיותם.** כל האנשים המקיפים וסובבים את האדם, **מסייעים לו להגיע למדרגות חדשות בעבודת ה'.** כולם בלי יוצא מן הכלל. אפילו

הנה אנשים שואלים: מה הגבול בשלום בית? למשל, אני רוצה ללכת בליל שבת לבית הכנסת ולשיר שירות ותשבחות עם חברים עד שתיים בלילה ולהרגיש טעם אמיתי בשבת, ומצד שני זה קשה מאוד לנוות ביתי. מתי אני צריך לוותר ומתי אני צריך לוותר? כמו"כ בענין רשימה ארוכה של הנהגות ברוחניות, מתי נכון לעשות כך ומתי נכון לעשות כך?

איננו נכנסים עכשיו בנידונים השונים. אנו רוצים רק להבהיר את הנקודה. בני אדם מסתכלים על זה ככה: מצד אחד יש כאן בעיה של שלום בית, ומצד שני יש איזה דבר שנקרא רוחניות, ואיך עושים את הפשרה לוותר קצת על הרוחניות בשביל השלום בית ועל השלום בית בשביל הרוחניות. פעם יקבל הרבי, פעם תקבל הרבנית; פעם יגיע אל השולחן הטהור ופעם לא יגיע. כשהאדם מסתכל על זה בצורה כזאת, סימן הוא שהוא מסובך בסוגית הכרת הטוב.

והאמת היא **שיש עבודת ה' כאן ויש עבודת ה' שם. אם אין האדם מבין בטיבה של הכרת הטוב ואינו מתאמץ להכיר טובה, לא יתכן בעולם שיתעלה בעבודת ה'.** הקב"ה זימן לו רבי גם בביתו, אלא שרבי זה מלמדו ענין אחד ורבי זה מלמדו ענין אחר. שאלתו צריכה להיות כזו: "בליל שבת מה לומדים, משניות או חומש?". אם האדם אומר: "יהיה מה שיהיה, איני יכול להחסיר שום דבר, לא שבת ולא יו"ט, לא טיש ולא נסיעה", סימן הוא שהוא צריך לעבוד הרבה בענין הכרת הטוב. **כשתהיה הכרת הטוב נטועה בלב, הוא יקבל ממנה תועלת בעבודת ה' הרבה יותר משהוא מקבל מדברים אחרים.**

האדם מסתכל על זה כעירוב של טוב ורע. הוא אומר כך: "טוב, בסדר, זה נגזר

את האשה כצדקת, אבל ה'בית אהרן' לימד אותנו דבר נפלא, שאפילו במקרה כזה של נסיון, אפשר להסתכל על זה כטובה גדולה מאוד. ועלינו ללמוד מזה לגבי כל נסיון שבעולם. כשרואה אדם שפלוני סידר אותו כהוגן, עליו לומר: **בוודאי איש זה הוא צדיק, שעל ידו הכרתי את הקב"ה.** באמצעותו למדתי שיש אלוקים בעולם. בלעדיו הייתי תועה ביער. אולי הייתי עושה הרבה סגולות, אולי הייתי יושב הרבה שעות ולומד. אבל **למצוא את הקב"ה באמת, לא הייתי מוצא. הוא זה שלימד אותי שיש אלוקים בעולם, כי בגללו צריך הייתי לחזק את עצמי עשר פעמים ביום...**

יסוד הוא שמסייע לאדם להכיר טובה לכל הנמצאים בסביבתו. האדם קם ממקומו בשמחת הבר מצוה של בנו וכדומה ודורש: "רצוני להודות לחותני ולפלוני שתמך בי כל השנים, וכן הלאה". זוהי רשימת האנשים שהוא מכיר להם טובה. וכנגד זה יש לו רשימה של אנשים שאינו מכיר להם טובה בלשון המעטה ולא היה רוצה לראות אותם בשמחתו. אכן אם יעבוד האדם לנטוע בלבו הכרת הטוב לכל השלוחים, יוכל להכיר טובה לכל האורחים המשתתפים בשמחתו, כי יבין שאין חילוק אם הטיבו לו באופן זה או באופן אחר ויוכל לשמוח עם כולם בשווה.

מחותן לשעבר, עם כל הצער, אם יידע לנצל את ההזדמנות, יזכה לשינוי נפלא בתפיסת המוח. שותף בעסקים, שותף שהיה ואיננו. הוא מוציא אנחה עמוקה כשהוא נזכר בו, אבל אם יתבונן יראה שהשותפות אתו לימדה אותו הרבה. היא הביאה לו אורו של הקב"ה.

כשהאדם נזכר שבסוף כל מה שמגיע אליו, הגיע אליו על-ידי שלוחים שהקב"ה שלח לו, כל אחד כדי ללמדו דבר אחר (וזה כולל מלמדים בחדר), הרי זה מסייע לו להכיר בטובת אותם בני אדם שהעלו אותו במדרגה וטובתם אינה פחותה מטובתם של האחרים שנתנו לך כסף, ואולי היא אף עולה על טובתם. הרי **בנוסף לזה, זה מביא את האדם לידי ענוה עצומה**, כי הוא מבין שהוא צריך להכיר טובה לכל המשוגעים (לשיטתו). זה מאוד בריא לו, וזה הופך את חייו לשלווים ומאושרים.

בוודאי האיש הזה הוא צדיק

הנה בספה"ק "בית אהרן" (עו, א) איתא: פעם אחת הלך אחד בשוק ופגע באשה והסתכל בה והיה נמשך לאחוריו ונרתע מאוד, כי זכר את דבר קדשו אשר אסור להסתכל באשה, ואמר החכם שעמד [מן הצד] וראה זאת: בוודאי האשה הזאת היא צדקת, שעל ידה הזכיר זה האיש את ה'.

הנה בוודאי לא תמיד אנו יכולים לראות

נדבת לזכות

החתן **שמואל בן לאה יוטא גיטל**
 והכלה **סימא בת רחומה פיגא חיה**
 נדבת אביו הר"ר **ראובן ברוין** הי"ו

יום שני פרשת בא ראש חודש שבט תשפ"ג

ימי השובבי"ם - ההזדמנות שבנסיונות

לא ניצלת זאת? והנה הרבה פעמים האדם אינו קם ועושה משום שאינו יודע על איזו נקודה לעבוד, אבל **הצדיקים** לימדו אותנו גם את זאת. הם אמרו לנו שיש כמה נקודות שהאדם יכול להשקיע בהן בימי השובבי"ם וישנו אותו כליל. הן החלק של עיון התורה, הן החלק של לימוד לאחרים, הן חלק הצדקה והתשובה. כל אלה ביכולתם לבנות את האדם מחדש.

אל ערות הארץ באתם

אולם כדי שכל הדברים האלה באמת ישפיעו על האדם, נחוץ מאוד לחזור אחורה ולנסות להבין מהו היסוד של ימי השובבי"ם, מדוע הם ימים מסוגלים לתיקון האדם, וזה יועיל לאדם שהתשובה תהיה יותר יסודית ואמיתית. הנה ימי השובבי"ם בנויים בוודאי על פרשיות השבוע בהן אנו קוראים על מאורעות בני ישראל. הם ירדו למצרים והתשעבדו מאתיים ועשר שנים, וכשיצאו הגיעו למקום גבוה מאוד, לקריעת ים סוף, לזה א-לי ואנוהו, למתן תורה, לפרשת משפטים. ירידתם למצרים הביאה לתוצאה נפלאה שאינה ניתנת לתיאור. והלימוד לאדם הפשוט, הוא לימוד נפלא מאוד. הנה הסיכום של כל הנעשה מתחילת פרשת שמות ועד סוף פרשת משפטים, הוא כזה: הורידו את נשמות בני ישראל למקום שפל, למקום חשוך, מקום של נסיונות,

תתחדש כנשר נעוריכי

הצדיקים לימדונו שימי השובבי"ם הם זמן מסוגל לתיקון האדם. הנה כשהאדם מתבגר קצת, חלקים מסוימים בגופו מתחילים להזדקן ולעורר קשיים המתלווים לפעמים בחולאים. ויש שהוא מקבל איזה טיפול או תרופה שגורם לו לחדש נעוריו בעשרים שנה כאשר מערכות בגופו שלא פעלו כהוגן, חוזרים לפעול כהוגן. אף **נשמת האדם יש מהלך לתקנה**, וכשמתקנים אותה, **מקבל האדם חיות חדשה וסייעתא דשמיא נפלאה**. הוא **מתחיל להרגיש טעם בתורה ובתפילה ובשבט קודש ובכל הענינים**. תשובה בכלל היא דבר שגורם לאדם להיולד מחדש. הן רואים שכן קבע הקב"ה באדם שתאי הדם יתחדשו ללא הרף. אף הנשמה יכולה להתחדש ולהיולד מחדש, ואז ירגיש האדם כתינוק בן יומו. **והימים האלה מסוגלים לזה, וכשהאדם מנצל אותם כדבעי, הוא מקבל חיות חדשה בכל הענינים בעבודת ה'.**

ואם הקב"ה שלח לנו את הצדיקים שיגלו לנו דבר זה ויסבירוהו לנו, מתנה טובה היא שאיננו יכולים לאבדה, וכבר אמרו **חז"ל** איזהו שוטה המאבד מה שנותנים לו. מי שאינו מנצל את הימים האלה, מצד אחד זה נחשב לו כשטות, ומצד שני יש עליו תביעה - אם ידעת, למה

כאן?! וכי חסרים מקומות לגור בהם?! והאמת שבכל מקום הוא כך. הסתכלו בכל מקום שיש בו קיבוץ של חרדים לדבר ה' החפצים להתקרב לבוראם ותראו שהוא עומד במדינה מפותחת המלאה בנסיגות קשים, ואילו במדינות העולם השלישי שבהן הנסיגות מועטים, לא תמצאו שם קיבוצים של חרדים לדבר ה'. אין זה חידוש. זה כבר כתוב בתורה, וכך היה מאז ומעולם. יש מהלך ואנו רואים אותו בתורה עוד לפני שאנו יודעים כיצד הדבר פועל. **הקב"ה נוטל נשמות ישראל ומכניס אותן לערוות הארץ. זוהי הגלות.** הגלות אינה תלויה במקום, אם רחוק או קרוב, אלא היא תלויה במדרגה. **הקב"ה משליך את הנשמה רחוק משורשה, רחוק מהקדושה, ומשם היא מתרוממת ומוצאת את עצמה במקום גבוה פי עשר.** פעם זה לוקח שנה, פעם זה לוקח מאה שנה, ופעם זה לוקח מאתיים ועשר שנים, אבל **הסוף הוא מתן תורה עם אתה נגלית.**

וכפי שהוא אצל הכלל, כך הוא אצל הפרט. **בכוונה תחילה הקב"ה מביא לאדם את נסיונותיו. כל אחד והנסיונות שלו, נסיונות קשים, נסיונות שלפי החשבון הפשוט אמורים להרחיקו מהקב"ה,** והאדם אומר בלבו: "הלוואי ולא היו לי נסיונות אלו". אך טעות היא. הנה **חז"ל** אמרו לנו **בזכות האמונה נגאלו אבותינו ממצרים.** לאמונה יש דרגות רבות, והדרגה הראשונה היא להאמין שזו היתה התוכנית לכתחילה. מדוע אתה נלחם עם המצב ואומר "הלוואי ולעולם לא היו?" **אותו א-ל שברא את העולם, אותו א-ל שצוה אותנו לשמור על העינים ולהיות יהודים יראים ושלמים, הוא זה שהציב בפנינו נסיונות וקשיים,** ואין זה בדיעבד, אלא לכתחילה שבלכתחילה. **הקב"ה אינו עושה דברים של בדיעבד. אכן מזה יבין האדם לאיזו מדרגה גבוהה יוכל**

וכשיצאו משם, יצאו עם רווח גדול. אכן צריך לעצור ולהתבונן במה שקרה פה. זה הרי דבר לא הגיוני. לקחו יהודים שהיו במצב טוב, בני אברהם יצחק ויעקב שגדלו בסביבה טובה, והשליכו אותם אל ערות הארץ, אל מקום שהנסיגות בו מרובים. ומה היה? הם התדרדרו? לקח זמן עד שחזרו אל עצמם? לא! הם יצאו עם רווח. כשיצאו הם היו גבוה פי עשרה מכפי שהיו קודם לכן. והשאלה שכל אחד צריך לשאול היא: איך הדבר יתכן? כשהאדם נכנס למקום של נסיונות, יש לקוות שלא יתדרדר יותר מדי, אבל איך יתכן שדווקא בגלל זה ייעשה ממלכת כהנים וגוי קדוש, ודווקא בגלל זה יגיע למדרגה שיוכל להראות באצבע זה א-לי ואנוהו?

לימוד לדורות

אכן עוד לפני שהאדם יודע את התשובה, הוא יודע כבר שמה שכתוב כאן הוא לימוד לדורות. תחילה אנו רואים מה כתוב ואח"כ למה. ובכן בתורה הקדושה כתוב שהקב"ה **נוטל את בני ישראל והוא מכניסם למצב של חושך, מצב שיש בו נסיונות ויצרים ומשיכות,** נורא ואיום, **ובסוף הם מרויחים מזה.** דומה הדבר למי שקורא ספר מתח ומדפדף לסוף הספר כדי לראות את סוף הסיפור. סוף הסיפור היה שהאדם יוצא משם גבוה פי מאה. זהו הסיפור של בני ישראל בקצרה. לא רק שם במצרים, אלא כמו"כ בכל הדורות. זוהי התוכנית. פרשיות מפורשות הן בתורה, ששם התורה מלמדת אותנו שככה זה עבד וככה זה ימשיך לעבוד במשך כל הדורות.

נתבונן לרגע קם ונראה זאת בחוש, וכי פשט יש לזה שיש עשרות אלפי משפחות חסידיות שנמצאות במקום כזה שבפסיעה אחת מגיעים לערוות הארץ?! לא היה איפה להביא את כל המשפחות האלה, כי אם

האדם יכול להגיע למקום שבלעדי הרע לעולם לא היה מגיע אליו. **בלי הנסיונות, היה האדם נקי ביותר, אבל לביטול להקב"ה לא היה מגיע. לא היה מרגיש שהוא זקוק לעזרתו יתברך בכל רגע ורגע.** הענוה... התפילה... הוא לא היה נראה כפי שהוא נראה עכשיו, אלא היה מתהלך בעולם ככל אלה שחושבים שהכל טוב אצלם ונשארים תקועים במקומם. אדרבה ואדרבה, דווקא בגלל שאין האדם יודע לשית עצות בנפשו עם הנסיונות, והוא מנסה באופן זה ומנסה באופן אחר, ואח"כ הוא רואה - "אוי וויי! גם בניי צריכים לעבור את הנסיונות האלה. מה אעשה?". חוסר היכולת למצוא עצה, הוא כלי עצום ליהדות, לקרבת אלוקים, לתפילה. **על ידי כן נעשה האדם כלי ראוי לקבל את כל האור המוכן לו.**

יוצר אור ובורא רע

הקב"ה ברא רע ועכשיו צריך לדעת איך להתמודד אתו. אבל **השלב הראשון של האמונה, הוא עצם ההבנה שזוהי התוכנית, כי אין האדם יכול להתעלות ולהתרומם בלי רע** באופן רשמי. יוסף הצדיק לא הגיע למדרגתו בהיותו אצל אביו שמור ומוגן מכל רע, אלא בהיותו במצרים כשהתנסה בנסיון הקשה של אשת פוטיפר ונתבלבל לגמרי עד שחושש היה שהוא כבר עומד להכשל כדאיתא **במסכת סוטה**, שם הוא הגיע למדרגתו. האמונה על המציאות. האמונה שאין מדובר בכישלון, אלא כך צריך להיות. **כשהקב"ה ברא את הבריאה, הוא כבר החליט שיהיה דור כזה ודור כזה וקבע איזה דור יהיה בעקבתא דמשיחא.** הרי צריך להיות טיפס כדי להבין אחרת. וכי פשט אחר יש למה שאנו רואים שבמשך חמשת אלפים שנה היתה כל חכמת הטכנולוגיה עלומה וחבויה מבני אנוש!?

להגיע, כמה קרוב יהיה לה' אם יתנהג נכונה. אבל בשלב הראשון **עליו להבין שזו היתה התוכנית לכתחילה.**

שאו עיניכם וראו מי ברא אלה

בני אדם מתהלכים לגמרי כמבולבלים בראותם **כמה הנסיונות קשים בדורנו.** שואלים הם: **"מה יעשה הבן ולא יחטא? כזה דור פתוח... רק פותחים העינים וזה נורא ואיום..."** נו, הבה ונשאל את השאלה. **מי ברא את כל זה? הלא הקב"ה הוא זה שברא זאת.** הקב"ה ברא רע. יוצר אור ובורא רע, **כי לרע זה יש בכוח לקחת את האדם ולהגביה לשמי רום.** אין זה שונה משאר יסורים. מי הוא האדם שאינו מכיר את היסוד שהיסורים מרוממים ומנשאים את האדם. הסתכלו על כל חרד לדבר ה' שעבר יסורים, תראו אותו כעבור שנה שנתיים, תראו איך הוא התעלה, תראו איך הוא מדבר אחרת, תראו איך הוא מתנהג אחרת. הלא הוא יהודי אחר לגמרי. עד כה התהלך שאנן, והנה פקד אותו נסיון, ומאז התחיל לשפוך את לבו בספר התהלים ולתקן את עצמו, וכיון שעשה זאת נכונה, לא סתם לשם סגולה, אלא מפני שהבין שהוא צריך להבנות על-ידי הנסיון כי הקב"ה מדבר אליו, הוא הלך ונבנה, וכמה טוב ומאיר הוא נראה עכשיו. לא צריך להיות בעל מדרגה כדי לראות את השינוי על פניו. הלא הוא נהפך ליהודי אחר לגמרי. זה היה לא כדאי כל-כך. אז היה לו מר ממר. אבל הסתכלו עליו עכשיו. האמונה שלו אחרת, התפילה שלו אחרת, הענוה שלו אחרת. הוא איש אחר לגמרי.

רבות! **נסיונות בקדושה אינם שונים מזה. הם יסורים.** הקב"ה ברא רע, אך **כשהאדם יודע מה לעשות בשביל זה, הוא יכול להתעלות על ידם** ולהגביה עוף.

עלינו להסתכל על כך באופן זה ולהאמין באמונה שלמה שהקב"ה עושה זאת בכוונה תחילה כדי לסייע לאדם להתרומם. כך היה במצרים וכך הוא בימינו. זהו השלב הראשון באמונה, והרי זה מביא לאדם חיזוק ושמחה, וגם כשהוא מוצא את עצמו במלחמה, וכמו במלחמה יש הפסדים בשני הצדדים, הוא זוכר שכך רצה הקב"ה שיעמוד במלחמה וקל לו לקום ולהמשיך הלאה.

הן כך אמר הרה"ק רבי משה מקאברין זיע"א בהמשילו את משלו לראשי הצבא הרוסי שכאשר רוצים היו להעלות חיילים בדרגה, היו מביאים סוס שובב ומשתולל שמפיל את רוכבו ארצה, ומושיבים עליו אחד אחרי השני, ומי שהיה חוזר ומתיישב על הסוס תיכף ומיד לאחר שהפילו ארצה, אותו היו מעלים בדרגה. הם לא היו רוצים לראות מי יוכל לרכוב על הסוס בלי ליפול, כי ידעו שאין זה באפשרי. הם רצו לראות כמה זמן נוטל לאדם לקום ולהתנער מעפרו... כך יודע היהודי שהוא נמצא במלחמה, ואת המלחמה הזו אין מנהלים בעצבות אלא בשמחה, והמבחן הוא שיוכל לקום מחדש כמה שיותר מהר. האמונה כשלעצמה מגביהה את האדם וממלאת אותו שמחה כדי שיוכל להחזיק מעמד.

אכן באמונה יש דרגה נוספת. יסוד האמונה הוא שהאדם רואה את הקב"ה בכל מצב. הוא אומר: הוא לא רק מאמין שמאת ה' היתה זאת, אלא הוא גם מתחיל לראות ולהכיר ולהרגיש שהקב"ה נמצא בכל דבר. הוא מבין כי לית אתר פנוי מיניה. כשיש לו לאדם אמונה יותר חזקה, הוא לא אומר: "פלוני עושה לי כן כי הקב"ה נתן לו רשות". אלא הוא רואה מיד שמי שמחיה את פלוני הוא הקב"ה ומבין שהקב"ה עצמו הוא זה שעושה לו זאת.

חמש אלף שנה ואף אחד לא ידע מאומה. חכמים לא היו אז?! עילויים לא היו אז?! היו אז חכמים יותר גדולים. אבל מה? הקב"ה החליט שחכמה זו תהיה עלומה. עד שהגיעה תקופה חדשה ופתאום היא נתגלתה. כל הכלים הטכנולוגיים והמציאויות שנתחדשו, הם מפני שכך רצה ה', וכעת הבה ונראה איך היהודי מתנהג אתם כמו שצריך. בעצם זה שהאדם מקבל את המצב, הוא כבר מתקרב אל ה'. עוד לפני שהוא מתגבר. בעצם זה שהוא מאמין שהקב"ה הוא זה שעיצב את הרחובות והמצבים, הוא מתקרב אל ה'.

סמא דיסורי קיבולי

ויש לזה ראייה נפלאה, כי הנה האוה"ח הק' (פרשת ויגש) כתב: "סמא דיסורי קיבולי". כשהאדם מקבל את היסורים, היסורים מסתלקים ממנו. הוא אומר זאת לגבי יעקב ובניו שאלו שהסכימו לגזירה ולא ניסו להשתמט ממנה, לא הוצרכו להשתעבד בשיעבוד מצרים. ולכאורה יש בזה מן התימה, שהרי ידוע שתכלית גדולה היתה לירידת בני ישראל למצרים כדי להעלות משם את ניצוצות הקדושה. ובכן, אילו היית התכלית רק לעבוד קשה, לסחוב עצים ואבנים וכו', אז היה אפשר להבין שמי שקיבל את היסורים האלה באהבה, נפטר מלעבוד קשה. אבל עכשיו שהיו צריכים להעלות משם את חלקי הקדושה שנפלו לשם מפגמיו של אדם הראשון כדאיתא מהאר"י ז"ל, איך דבר זה ייעשה על-ידי קבלת הגזירה?

אכן מכאן אנו רואים שכאשר האדם מקבל את הנסיון באהבה, באמר: "הקב"ה הולך להכניס אותי למקום כזה. יהיה לי בו קשה ומר, אבל אני מסכים כי זהו רצונו", זה גופא מעלה את הניצוצות, זה גופא מחזיר לו חלקי נשמה ומתקן את נשמתו.

כשנמשכו אל הרע ומטה אותם אל הטוב, הרי הוא מעלה את הדברים השפלים שקיימים אצלו ובוזה הוא מתקן את הבריאה. האדם אומר: "כל זה אכניס. כל מה שיש לו ליצר הרע למכור, יפעל כנגדו. הוא עצמו יפסיד מזה..."

זכה היצר הרע נעשה לו עזר

הנה באהבת שלום (פרשת בראשית) פירש מה שאמרו חז"ל (בימות סג, א) בענין שלום ביתו של אדם: "זכה - עוזרתו, לא זכה - כנגדו", שזה עולה על היצר הרע. זכה הוא מלשון נצחון. כשהאדם מנצח את היצר הרע, הוא נעשה לו עזר. לא זכה, היינו אם לא נצחו - כנגדו.

הפלא ופלא! האדם רואה שיש לו כוחות, למשל, הוא רואה שיש לו סקרנות, זה תופס לו את כל המוח והלב. עכשיו ברגע זה, אין זה מוטה לצד הטוב. הוא רוצה להתיישב ללמוד, מושך אותו הגוף - "לא! לך דבר קצת בחוץ". הוא רוצה ללכת להתפלל, פתאום מעניין אותו חדשות. הוא רוצה להרגיש איזה טעם לדברים שבקדושה, אך לא, מעניין אותו עכשיו דברים שאינם ראויים. הוא הולך ברחוב ורוצה לחשוב בלימוד, אך היצר הרע מביאו לחשוב בדברים אחרים. כל עוד האדם לא ניצח את יצרו, יצרו פועל כנגדו. "עם כל מה שאני רוצה לעשות, הוא מושך לכיוון השני. הוא מושך אותי לעצלות, הוא מושך אותי לנצח בוויכוח". את כל הכוחות הוא גוזל מן האדם ופועל אתם בכיוון ההפוך. האדם צריך להבין, וכך אמרו לנו הצדיקים ברוח קדשם, שכל פעם שהאדם ישתמש בכוח היצר שיש לו ויטה אותו לקדושה, כח זה יסייע לו. זה לא רק שידכא את יצרו וישמור אותו לכל ישתולל יותר, אלא הוא יגרום בכך שיצרו יסייע לו בעבודת ה'.

לא המתים יהללו י-ה

הנה כתוב מהצדיקים. ה'מאור עינים' מאריך בזה, וכן הוא בדברי תורתם של כל תלמידי המגיד, שכאשר האדם רואה שיש לגופו נטיות לדברים שאינם ראויים, בדרך כלל הוא סבור שהוא צריך לסגפו סיגופים גדולים ולדכא אותו כליל, אך אין הדבר כן, אלא יש לו להאמין שהכל בא מהקב"ה ואפילו הנטיות. כך מביאים הספרים שהטעם שבמאכל הוא מניצוצות הקדושה שבתוכו. הרי התענוג בא רק מהמקור. כשהאדם רואה שגופו תוסס, נפשו מחפשת פה ושם, הוא שואב חיזוק מזה. הוא מבין שדבר מת אינו מחפש כלום. דבר מת הוא אבן. אם נפשו מחפשת ואינה יכולה לשקוט, סימן הוא שהוא חי. המקור אינו מהגוף אלא מהנשמה. המקור הוא מהמידות שבשורש נשמתם, מידה של אהבה, מידה של יראה, מידה של השתוקקות, וכן הלאה. אלא שהגוף בא ונותן הסבר לאותן מידות ומלבישן בלבוש ומטה אותם באופן שאינו ראוי. כשהאדם מתחיל להבין שגופו גנב אותם ואינו שלו, שהרי גוף מת אין לו תכונות, הרי הוא מבין שהקב"ה הכניס אותו למצב כזה כדי להראות לו שאינו באפשרי להיות יהודי כבוי. יהודי של פרווה, הוא דבר שאינו קיים. האדם מתחיל להבין שהקב"ה מראה לו: או שאתה נוטל את כל הכוחות ומשקיע אותם בשבת קודש, לשיר שירות ותשבחות, להתלהב ולהתלהט... לאדם יש את זה. אל תמכור לי סיפורים שאין לך את זה. אך מה? אתה צריך להשקיע אותם בדברים שבקדושה.

אמור מעתה: סור מרע ועשה טוב אינם שני דברים נפרדים, אלא דבר אחד הם. כשהאדם נוטל את הכוחות שנתגלו לו

אלא שעכשיו צריך הרבה עבודה והרבה תפילה שזה יתהפך.

כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו

וככל שמדרגת האדם גבוהה יותר, כך נסיונותיו יותר גדולים. וכבר אמרו חז"ל "כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו". ומזה יבין האדם גם לאיך גיסא שככל שהוא רואה שיש לו נסיונות יותר מאחרים, סימן הוא שיש לו יותר כוחות ושהוא יכול להעפיל למדרגות יותר גבוהות.

בחור אחד כתב להרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זיע"א שיש לו גוף גס והוא מתבייש מאוד ומטכס עצה. השיב לו הרש"ב: "איני יכול להרבות בדיבור, אבל הכלל הוא שמי שיש לו גוף גס ומגושם מאוד, עליו לדעת שלפום גמלא שיחנא. לפי גדלו של הגמול אפשר להטעינו משא. **אם יש לך גוף עב, יש לך נשמה גבוהה.**" וכן המשיל זאת ה"שם משמואל" לקדרה, שלפי גודל המכסה אפשר לדעת מה גודל הקדרה.

אין זה חיזוק בעלמא, אלא אמונה בהתגלמותה. פירושו של דבר: **אין שום דבר שהוא חוץ מהקב"ה.** אין מציאות כזו. **ואף הרע, הקב"ה בראו. ותכליתו להוציא את הניצוץ הטוב ממנו ולהפכו לטוב.** כשהאדם רואה שהכל זורם אצלו ואין לו שום יצר הרע, אין זה סימן טוב עבורו. הן כך אמרו חז"ל (ערכין טז, ב) על מי שעברו עליו ארבעים יום בלי יסורים, שעליו לבדוק את עצמו, כי מצבו אינו בכי טוב. אף כאן, **אם רואה אדם שאין לו יצר הרע, סימן הוא לו שמשוהו אינו כהוגן אצלו. עליו להתפלל ולמשפשש במעשיו,** כי מכונה זו שנקראת אדם, מגיעה לעולם הזה עם יצר הרע. ומצד שני, **אם רואה אדם שיש לו יצר הרע -** "שלום עליכם! יש לנו נייעס בשבילך. אתה

כי ממנו ניקח לעבוד את ה'

משל למה הדבר דומה למלמד שרואה שיש ילד אחד שובב בכיתה, שיש בפניו שתי דרכים. הדרך האחת היא לאיים עליו במקל ולהתרות בו לכל יפצה את פיו. דרך זו מועילה אולי לשבוע. בשבוע הבא הוא כבר צריך לסלקו מהכיתה, לסלקו ולהחזירו, פעם אחר פעם, ואח"כ הענינים רק מסתבכים. אין זו דרך נעימה. הדרך השניה היא להתבונן בנפשו של הילד. המלמד מתבונן ואומר: "זהו הילד וזהו כוחותיו. אי אפשר להפכו לילד אחר", ואז הוא קורא לילד ואומר לו: "את האמת אומר לך; אני צריך כאן איזה גבאי. עליך ראיתי שאתה ילד מבין ענין... אבל הזהר שאף אחד לא יידע (אם הוא רוצה שכולם יידעו, הוא חייב לומר זאת). ובכן, אתה תהיה זה שיעשה את הצילומים ויכין לי את הקפה". הוא לא סתם נותן לו תפקידים, אלא הוא באמת מתבונן לעומק לראות מה הם באמת כוחותיו ונותן לו תפקידים לפיהם. אומר הוא לעצמו: למה הוא צריך להיות כנגדי? הרי הוא יכול להיות לעזרתי! הוא הרי לא הולך להיעלם. הוא הולך להישאר כאן. אם כן אגייס אותו לעמוד לצדי ולא להיפך...

תכונות האדם כולן בלי יוצא מן הכלל, הן דברים שכאשר האדם זוכה ויש לו סייעתא דשמיא, הן פועלות למענו. זה לא רק שאינו צריך להלחם אתן, אלא הן **מסייעות לו ג"כ. הוא זה שיש לו מעתה חמימות לדבר מצוה.** הקב"ה אומר לאדם: "קח את תכונתך והעמד אותה במקום הנכון". ובכן עוד לפני שהאדם הגיע לשם, כשהוא רואה את תכונתו, הוא רואה שיש כאן עתיד. כך הוא האדם לגבי עצמו וכך הוא האדם לגבי בניו. **כשהאדם רואה שיש לבנו איזו משיכה, הוא אומר יש כאן עתיד,**

הבא ליטהר יבטח שמסייעין אותו

והדרגה השלישית של האמונה היא להאמין בהבטחה שהבא ליטהר מסייעין אותו. השל"ה הק' כתב בלשונו: הבא ליטהר יבטח שמסייעין אותו. צריך להאמין באמונה שלמה שכאשר האדם מנסה, שכאשר האדם מתחיל, שכאשר האדם מתפלל, מתפלל ברצינות, יום יום, הקב"ה מסייע לו, ויום אחד הוא בוודאי יוציאנו לגמרי מתחת סבלות מצרים. יש בשורה, פקוד יפקוד אלוקים אתכם. הקב"ה מבשר לבני ישראל: "אני הולך להושיע אתכם מיצרכם. עכשיו אתם עדיין לא רואים שום מהלך. אבל זוהי מהותו של הגלות. הכל מסביב חשוק ואין רואים שום דרך החוצה".

אנשים מתבלבלים כי הם יודעים שהם צריכים לעבוד על עצמם, ותמהים: "איך אוכל להאמין שזה יקרה מאליו?". והאמת שעיקר היגיעה (מלבד עשיית גדרים וסייגים) הוא להאמין ולהתפלל. להאמין שרק הקב"ה יכול לעזור לו ושהוא בוודאי יעזור לו. כמו שיש הבטחה לכלל האומה הישראלית, כך יש הבטחה לכל נשמה מישראל שתשוב לחיק אביה. ולהתפלל שהגאולה תהיה בבחינת 'אחישנה' ולא 'בעתה'.

צא טמא תאמר לו

ובנוסף לשלוש דרגות האמונה, יש כאן עוד נקודה חשובה. אנו יודעים שכאשר האדם רוצה להלחם ברע, הדרך הנכונה היא להכניס רוחניות באופן שהרע לא ימצא לעצמו מקום. פעם חשבו שאפשר להלחם רק בחרב ובחנית. היום כבר יודעים שיש עוד אמצעים. אפשר לפזר, בדרך משל, ריח רע בלתי נסבל וכולם בורחים. אפשר לראות שעושים שימוש זה כשרוצים להבריח יתושים. כעין זה יש מקומות

אדם בריא. עכשיו תלך ותעבוד קשה. אבל בשמחה עצומה. תבין שיש לך כלים להעפיל למעלה".

אין לו לאדם לכבות את האש שבתוכו, אלא יטה אותה אל הטוב להיות יהודי חם לה' ולתורתו. אין כזה דבר יהודי קר. דבר כזה אינו קיים במציאות, והראיה שהקב"ה לא ברא כדבר הזה.

ידוע שהרבי ר' בונים זי"ע אמר שהגם שיש ירדת הדורות והמוחות נחלשים, מכל מקום הנקודה הפנימית שבנשמות ישראל מוסיפה להתבהר יותר ויותר. אנו רגילים לחשוב: "יש ירדת הדורות, והראיה, תראה איזה יצרים יש בדורנו". כזה יצר הרע נורא הוא לחשוב כך, ושקר גמור הוא, כי אם היית אומר שיש ירדת הדורות וקשה היום לזכור את כל התורה כולה בעל פה, נחא, והרי כך הוא מבואר בספרים שההשגה מתמעטת מדור לדור והכלים נחלשים, אבל מה אתה מביא ראיה מזה שיש יצרים חזקים? הלא זה מוכיח להיפך ממש. זה מוכיח שיש כוחות ועכשיו צריך להטותם לטובה בתפילה לסייעתא דשמיא.

זוהי השלב השני של האמונה. בזכות האמונה האדם נגאל. האמונה היא הדבר שמוציא את האדם מבית האסורים. יש שחושבים שאמונה היא רק להאמין שהולכים להיוושע. זה כבר דרגה נוספת. הדרגה הראשונה היא להאמין שהקב"ה ברא מציאות כזו, כי משעבוד מצרים נעשה קריעת ים סוף וקבלת התורה. והדרגה השניה היא להאמין שהרע עצמו, תכונות נפשו של אדם, כוחותיו של האדם, הם כוחות גבוהים שמקורם בנשמה. אפשר לראות כן בחוש שהיצרים מופשטים וגבוהים מן העולם החומרי, אלא שצריך להכניסם במקום הנכון.

שלוט בו. האדם צריך לטעת בלבו ענוה בכמה אופנים, וכשתהיה הענוה נטועה בלבו היטב, יהיה במצב נפלא מאוד.

השלב הראשון בענוה הוא **שהאדם מבין שהוא צריך להגיע לעזרתו יתברך בכל עת** ואינו יכול לומר: "אני בסדר... כל הדברים שמספרים עליהם לא שייכים אלי..." לא מדברים ככה, אלא כך אומרים או חושבים: "לאחרונה הקב"ה סייע לי הרבה מאוד, וכעת אני מבקש ממנו שיסייע לי גם להלאה". חִיָּה עם המציאות. אל תחיה בדמיון, אל תתפתה לחשוב - "במקרה אצלי הדברים האלה לא קורים". הרי זה כאותם בני אדם שאומרים: "אצלנו במשפחה אין את כל הדברים האלה..." (איננו רוצים לתת דוגמאות כי זה כואב מדי). בסדר! חכה קצת וכבר תראה מה יש במשפחתך, מה, וכי בעל הבית אתה? הלא מחשבה זו נובעת מטיפשות. **האדם צריך לסייעתא דשמיא בכל דבר וענין.** הוא צריך לסייעתא דשמיא שימשיך להיות בריא בכל חלקי גופו ונפשו, **הוא צריך לסייעתא דשמיא שלא יאבד את פרנסתו ושיהיה לו לחם לאכול. הרי ברגע אחד הדברים האלה משתנים.** בניו הקימו את קינם ברוך ה', אבל מה הוא יכול לדעת איך יתפתחו הדברים? הוא נושא תפילות לה' שימשיכו לחיות בטובים ובנעימים. **הוא מתפלל בכל עת לה' שימשיך להטיב לו בכל אופני ההטבה.**

אל תאמין בעצמך עד יום מותך

הבנה זו היא אחד מהאופנים שמשריש את הענוה בלב. מספרים על חבורה של חסידים ואנשי מעשה באמשינוב של אז שישבו ועסקו בעניני אלוקות והנה נעלם לאחד מהם סכום כסף. גמרו אומר לבדוק את כיסיהם של כל אחד מבני החבורה,

בעולם שהחידקים אינם יכולים לחיות שם. אנשים באים להתרפאות שם. הם שוהים שם במשך תקופה והחידקים מתים מאליהם...

אף כאן, **הסטרא אחרא מתיישב על תכונותיו של האדם.** באים לומר לו: סליחה! המקום שייך למישהו. אבל הוא לא מתייחס. הוא אומר פה אשב כי אויטיה ואינו זו. אנשים חושבים שהוא נבהל כשצועקים עליו. הן צועקים עליו, רוגזים עליו, כועסים עליו. הוא לא נבהל. הוא כבר רגיל שצועקים עליו. כל הדורות צעקו עליו. **אתה יודע מתי הוא לא יכול לחיות? כשיש לו לאדם ביטול וענוה להקב"ה. אז אין הוא יודע לשית עצה בנפשו.** והסיבה פשוטה, **כי בכל מקום שהאדם משפיל את עצמו, תיכף ומיד יש שם השראת השכינה. הדבר שמעכב ביותר התגלות השכינה היא גאוה.** וכפי שאמרו חז"ל שהמהלך בקומה זקופה דוחק את רגלי השכינה, והמתגאה הקב"ה אומר עליו אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת. גאות היא לא רק כשהאדם מדבר בשבח עצמו, אלא גם כשהוא חושב שהוא יכול להסתדר לבדו. ולכן **מי שזוכר בכל עת שברגע אחד הוא יכול לאבד את הכל והוא צריך לסייעתא דשמיא בכל עת ומתפלל אל ה' בנוסח זה, אין הסטרא אחרא יכול להתקיים בו.**

לא ישלוט בו יצר הרע לעולם

כך כתב הרה"ק מקאמארא זיע"א: **"אדם שמשפיל עצמו באמת, לא ישלוט בו יצר הרע לעולם"**. צריך ללמוד זאת היטב. יש שחושבים שיש שני מיני יצר הרע, יש יצר הרע של גאוה ויש יצר הרע של שאר קשיים. והאמת שמדובר בסוגיא אחת. היצר הרע הוא תמיד יצר הרע. מדובר בכוחות הרע השולטים באדם. אך **ברגע שהאדם משפיל את עצמו, אין היצר הרע יכול**

לקבל באהבה, והדרך לקבלם באהבה היא להודות להקב"ה שהביאם ומבקשים ממנו שיעזור לנו להתנהג נכונה ולחשוב נכונה. האדם יודע שהוא צריך בכל רגע לעזרתו יתברך. הוא חי חיים כאלה וזה נתפס אצלו כדבר פשוט.

הרה"ק רבי משה יצחק מפשעווארסק זי"ע היה מספר על הרבי ר' זושא מהאניפאלי זי"ע שעם המדרגות הגדולות ביותר שהיו לו אשר אין לנו השגה בהן, היה אומר: **"שהעולם יידע שהיצר הרע אין לו בושא והוא מפתה אותי לעבירות החמורות ביותר"**. כך אמרו צדיקים הרבה שהיצר הרע אין לו שום בושא. הוא מגיע עם הפנים המאובנות שלו לצדיק הגדול ביותר ומוצא לו איזה פינה ומשם הוא מתחיל לחפור. **כשהאדם יודע זאת, הוא יודע שזוהי התוכנית.**

ואחת מהסיבות שהיצר הרע אינו עוזב את הצדיקים היא מפני שהקב"ה רוצה שיתעלו עוד יותר. ויותר מזה, הקב"ה אוהב ביותר את זה שהאדם מרגיש תלוי בו וגורם לו להישאר קרוב אליו. דומה הוא לשאר יסורים שמשאירים את האדם קרוב אל הקב"ה מפני שהוא יודע שהוא זקוק לעזרתו בכל עת. עכ"פ כשיש ביטול ויש ענוה, אין היצר הרע יכול להתקיים.

עשיית גדרים וסייגים

והנה כשהאדם יודע שהוא צריך להגיע לעזרתו יתברך בכל עת, זה עצמו סיבה שיעשה גדרים וסייגים. אף אחד לא צריך לומר לו. הוא לא צריך לרבנים ודיינים, איסורים וחרמות כדי להבין שהוא צריך גדרים וסייגים. הוא עושה חשבון לעצמו - **"אם איני עושה גדרים וסייגים, פירושו של**

והפילו גורל לדעת את מי לבדוק ראשון, והנה עלה הגורל על אברך אחד, תמים באמת, עדין נפש ואציל מדות ושמו ר' שמחה מסאכנוב זצ"ל^א. כיון שראו בני החבורה שהוא זכה בגורל, התחילו לשחוק כאילו אומרים - "לא מצא הגורל לעלות כי אם על אברך עדין זה". כשראה שכולם מחויכים, קרא ואמר: "אתם צוחקים על זה! אתם יודעים כמה קשה היא חמדת הממון? אתם יודעים לאן תאות הממון יכולה להוביל? הרי בכל רגע זקוקים לסייעתא דשמיא. צריך להזיל דמעות לריבונו של עולם..."

כל-כך מאירים הם דיבורים כאלה. הוא אומר כך: **"אם הקב"ה הטיב לי עד הלום, מה ראייה היא שייטיב לי גם למחר? אני מתפלל על זה, אבל איני בטוח בעצמי אפילו לרגע"**. היצר הרע אינו יכול לסבול ענוה זו והוא נדחה מפניה. לעתים זה נשמע הפוך, אבל הצדיקים כך דיברו. הם אמרו שיש שהיצר מסכים שהאדם יצליח בדבר שרבים נכשלים בו ויהיה שמור וקדוש, כי קלט שזוהי הדרך היחידה שבה יוכל לתפוס אותו ברשתו. הוא עושה הכל כדי שיחשוב שהוא צדיק יסוד עולם. וכך משעוברים כמה חדשים במחשבה שהוא צדיק נפלא, ופתאום חולפת לו המחשבה - "אני חושב שאני יכול לקרוא פתקאות", אז הוא שש ושמח. הוא יודע שהוא נפל ברשתו.

כל זמן שהלב דופק

צריך לזכור זאת. כל עוד הלב דופק, צריך הלב לדפוק [לדאוג]. לשון נופל על לשון. על האדם להסתכל על זה כפי שהוא מסתכל על יסורים אחרים. האדם שואל: "עד מתי אצטרך להתמודד עם הענין? מתי יסתיימו הצרות?". זהו יסורים. יסורים צריך

א. בסוף ימיו נמנו בני עירו ומינו צדיק זה לרב העיירה, חסידי אמשינוב הרבו לספר מצדקותו ותמימותו.

כזה דבר שאין זה לעומת זה. מעולם לא היתה מציאות כזו בעולם. הגה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע כתב שכיון שבטלה נבואה, בטלו כוחות הכישוף. לא יתכן שמצד אחד יתקיימו כוחות של כישוף ומצד שני לא תהיה נבואה.

למה נפלו בניך

יש בני אדם שהולכים מלא ייאוש ואומרים: "היהדות פשטה את הרגל. מה לעשות? זה המצב. יש ירידת הדורות..." בהכל הם מאשימים את ירידת הדורות. כנראה יאשימו אותה גם ביוקר המחיה. שקר וכזב! ירידת הדורות היא רק בהשגה. היום צריך לעבוד קשה כדי להגיע להשגה בה'. אבל קרבת האלוקים של בעל הבית שמתחזק, הדמעות החמות שזולגות מאיש כזה בתפילתו... רבותי! פקחו את עיניכם ותראו את המציאות. תראו כמה קהילות קדושות יש של יראים ושלמים המתקרבים אל ה'. זה נעשה קל היום. הן הנסיון של ימינו הוא הקלות. קל מאוד להגיע לדברים בלתי ראויים. בלחיצה אחת יכולים להגיע, ה' ירחם! אך גם בזה מתקיים זה לעומת זה. **בסיבוב אחד שהאדם עושה, הוא מתחיל להתקרב.** אותו בן אדם! זה הרי כל-כך מרגש. אפשר לראות בן אדם שעד לפני חצי שנה היה נראה כפי שהיה נראה, והנה הוא סובב את עצמו והתחיל להתעלות. הוא קובע עתים לתורה, הוא מתפלל כהלכה, הוא מתבונן באמונה ובטחון.

אי אפשר להיות יהודי ממוצע

מהר"ח ויטאל זיע"א כבר אמר שבדור עקבתא דמשיחא יהיה קל מאוד להגיע למה שבדורות הקודמים היה צריך לעבוד עליו שנים. למה הוא כך? כי אין הקב"ה מכה סתם. הקב"ה רוצה דבר אחד, שהאדם יגיע אל ההחלטה ויאמר כך: "אני תמיד

דבר שאין לי ענוה, שהרי אני כאומר אני יכול להשתמר בכוחות עצמי. אין עיקר הצרה בגלל שעלול לקרות כך וכך, אלא הרבה קודם לזה, **ברגע שהוא סבור שהוא יכול להצליח בעצמו, הוא מתנתק מהקב"ה.** גדרים וסייגים הם סימן, הם מעידים על פנימיותו של האדם. הן כדי שיהיה האדם שמור וטהור, הוא צריך שהקב"ה ייתן לו **סייעתא עצומה.** זוהי הדרך האחת והיחידה ואין בלתה. עם הכוחות העצמיים אף אחד אינו יכול. וכבר אמרו **חז"ל** אלמלא הקב"ה בעזרו אינו יכול לו, ובדור כמו שלנו אין צריך להסביר זאת. זה מובן לכל. האדם יכול להתענות משבת לשבת וברגע אחד יפול. **מציאות היא. רק סייעתא דשמיא מועילה. ומה מועיל לאדם לזכות לסייעתא דשמיא? זה שהוא מפיל את עצמו לזרועותיו של הקב"ה על-ידי העמדת גדרים וסייגים.** הוא מראה להקב"ה: "ראה כמה חלש אני. אני יודע שאני חלש ולכן איני סומך על עצמי".

זה לעומת זה עשה האלוקים

הנה הקב"ה תמיד מעמיד בעולם זה לעומת זה. לא היה רגע אחד מאז בריאת העולם שלא היה זה לעומת זה. רבותי! צריך לרקוד ולשיר להקב"ה. אברכים מתעלים, אברכים מתחזקים. יש הרבה פעמים שההרגשה העכורה והמדכאת עוברת מפה לאוזן - "אילו היית יודע מה שקורה היום... אנשים לא יודעים כמה זה נורא..." זה יכול להיות, אבל מי שמדבר ככה, צריך לשמוע גם את הצד השני. אנשים לא יודעים מה קורה. אלפי אברכים עולים ומתעלים מיום ליום. אולי הם פחות מרעישים כי הם יושבים בפינה ואינם מחפשים פרסומת, וכל זה מפני שהתקרבו לה' ואין ההבלים מדברים אליהם. אבל אין

זה, וזה מלווה אותנו עד סוף היום. **והאפשרות השנייה היא שלא להתפלל על כך.** עכשיו קחו שני אנשים שאחד בחר באפשרות הראשונה והשני בשנייה, תראו אותם כעבור שנה ותשימו לב להבדל ביניהם. תראו איך נראה זה שהתפלל שנה שלימה לעומת זה שלא התפלל. לא נשארה האפשרות לעמוד באמצע. האדם יכול לרמות את עצמו שהוא בסדר, הוא יכול לעשות הצגות, אבל שום דבר לא יעבוד אצלו. את מי אתה מרמה? או שתהיה יהודי בן עליה או ששום דבר לא ילך כשורה. תבכה לה' בענוה וביטול שתיפגש עם עוד יהודים שמצליחים.

הקב"ה הוא טוב ומטיב, והשכר והתענוג והחמימות של יהודי שנוטל את כל חלקי נפשו ומניח אותם במקומם, אינו ניתן לתיאור. עשה סדר. זה כל הענין. קח את כל כוחות הנפש ותניח אותם בקופסאות. תהיה לך דירה. יהיו לך חיים. תוכל ללמוד עם הילדים את הפרשה. יהיה לך מקום להכלל. תרצה לעשות חסד עם אנשים. יהיה לך זמן לעשות חסד עם אחרים. **זה מהפך את האדם, אבל רק הקב"ה יכול לעשותו, ולכן צריך להתפלל אליו תמיד כאמור.**

בראתי לו תורה תבלין

ויש להוסיף עוד נקודה אחת שהצדיקים כולם דיברו עליה. **חז"ל** אמרו שהקב"ה אומר: בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין. **ביחד עם התפילה צריך גם תורה.** ועל זה יש לנו את היסוד **מהמגיד הק' ז"ע** כפי שהתלמידים מביאים משמו. לכאורה תמוה הרי התבלין מטעים את התבשיל, ואם כן איך יתכן לומר שהתורה היא תבלין ליצר הרע? ולכאורה היה צריך לומר שהתורה היא כנגד היצר הרע. והתשובה

חשבתי שאהיה יהודי פשוט, לא עובד גדול מדי ולא איש מופרך. עכשיו אני רואה שאיני יכול. או שאני יהודי כשר וקרוב אל ה' ואני מרגיש זאת, או שאני כל-כך חלול מבפנים שאיני יכול לסבול". **הקב"ה מכניס את האדם למצב כזה שלא תישאר לו האפשרות להישאר אדם ממוצע ולא יחסר לו כלום.** באמת אין חסר לך כלום?! לא יכול להיות. בימינו זה לא אפשרי. אתה באמת יהודי כשר?! הסתכל לי בפנים. אתה יכול להישבע עם הספר תורה שאתה באמת יהודי כשר?! אם תשובתך חיובית, אתה בוודאי בן עליה. אני רוצה ברכה ממך. ויש כאלה אלפי בני עליה. אבל היהודי הממוצע לא נשאר, כי הקב"ה קבע מצב כזה, שכדי שלא ליפול לתהום חייבים לטפס כלפי מעלה. אין מדרגה באמצע שאפשר לעמוד עליה מבלי לטפס הלאה.

הקב"ה הביא את העולם למצב שקשה בו מכל הכיוונים, ומה קרה? **האדם מוכרח להתפלל לישועה ולבקש להנצל מן החטא.** ובכן נעשה חשבון פשוט. בעבר לא היו הנסיונות קשים. האדם היה חי בכפר קטן. לא היו בו נסיונות של שמירת עינים ולא שאר נסיונות. הוא הלך לבית הכנסת, ענה אמן אחר ברכות חבירו, אח"כ הלך לחלוב את הפרות ולפרנס את עצמו קצת, ובזה הוא סיים. הוא היה יהודי טוב. לא עשה עבירות ולא עוולות, והכל זרם על מי מנוחות. אולם מה עושה יהודי בדור כמו שלנו? הוא פותח את יומו. הוא רוצה לחלוב פרה במושגים שלנו, נערמים לו מכשולות. הוא רוצה לעשות משהו אחר ושוב נערמים לו נסיונות. למעשה, **מתוך מאות האפשרויות שהיו לו, הוא נשאר עם שתיים.** האחת, **להתפלל: רבנו של עולם! עזור לי. איני רוצה לאבד את הקשר שלי אליך.** בכל תפילה הוא מבקש על זה ומכוון על זה בכמה חלקים בתפילה, והוא חי עם

אין אדם מכיר את עצמו

התורה והתפילה מביאים את האדם לראות מי הוא. אנשים אינם מאמינים מי הם. אנו מדברים על אנשים פשוטים. צריך פשוט לקפוץ על הרכבת. **לדבר עם הקב"ה וללכת צעד אחר צעד בתורה ובתפילה.** הקב"ה יראה לך שלא ידעת כלל מי אתה. לא התחלת להכיר את עצמך. יש שהאדם דואב - "צריך היה לעבור חמישים שנה כדי שאגלה שיש לי כוחות כאלה?!". אבל כל עוד האדם לא עזב את העולם, מוכרח לדעת זאת - "אני עדיין יכול לחטוף". ובדורנו הדברים נכונים פי כמה וכמה. אדרבה ואדרבה. מוסיפים קצת תורה, מוסיפים קצת תפילה, מוסיפים קצת ענוה וביטול וקצת אמונה, ומהדקים את כולם ביחד. עוד קצת תורה ועוד קצת תפילה, עוד קצת אמונה ועוד קצת התקרבות לה', והנה כל הכיסויים וההסתרים נופלים מאליהם. ואע"פ שאינו מושלם, אבל הוא רואה שהוא נעלה יותר.

הקב"ה נתן לנו תורה לעזור לנו, ונתן לנו זמנים המסוגלים לכך. פרשת בא, פרשת בשלח. יוצאים ממצרים, זוכים לקריעת ים סוף. **כשהאדם מדבק עצמו לזה ומאמין בזה, הוא באמת מתחבר ומתקרב לה', והדבר גורם לנחת רוח להקב"ה.** הוא משקיף מלמעלה ורואה איך יהודים בתוך המלחמה מתרוממים באופן נפלא. יעזור ה' ונוכל כולנו לנצל את הימים הנפלאים ונזכה לתשובה שלמה ועל ידי כך לקבל את פני משיח צדקנו.

היא שהקב"ה ברא את האדם מושלם עם כוחות רעננים ועם כל מה שהוא צריך. **הענין הוא שצריך קצת תבלין להוציא את הכוחות במקומות הנכונים. התבלין צריך להפך את התכונות באופן הנכון.** והתורה היא תבלין.

ובכן תחילה האדם תולה את עצמו **בהקב"ה וזוכר שאינו יכול להצליח בכוחות עצמו,** ואז הוא מתיישב להתייגע בתורה, וכפי שכל הצדיקים דיברו שבמיוחד צריך להשקיע ביגיעה בתורה ברציפות בימי השובבי"ם המסוגלים לתיקון הנשמה. רבותי! זה לא נאמר רק לבחורי הישיבות. זה נוגע לכל נשמה ונשמה. נשאר לנו בקושי ארבע שבועות. נצל את הזמן עם יותר תפילה, עם יותר התבוננות. האמן שהקב"ה מסייע. לא סתם מסייע, אלא הוא מסייע להם לטפס לראש הפסגה. אמור את דברי התורה בפוך, למד דברי תורה המלהיבים את הנשמה, אם זה דיבור באור החיים הק' ובוודאי הדיבור בפרשת אחרי על כמעשה ארץ מצרים. הרי אין יותר טוב מזה בעולם. כידוע שהצדיקים יעצו לאברכים ללמוד דיבור זה. אור התורה הטמון בדיבור זה הוא עד להפליא. שם האור החיים הק' מדבר על הנסיונות שלנו, על ההתמודדות שלנו, על העצה לזה, ואיך הקב"ה הכניס כח בתורה לעזור לנו. כל יהודי מוצא שם את עצמו. בוודאי בדרנו. **והצדיקים** אמרו שבמילים האלה של האור החיים הק' טמונה קדושה. דיבור כזה מכבס את הנשמה. למד אותו, אמור את המילים בפוך.

יום רביעי פרשת וארא כ"ה טבת תשפ"ג

בטחון במבחן העשייה

סיפור חייו של הגה"ק רבי צבי הירש מייזליש זצ"ל אב"ד ווייטצען
נסתלק כ"ה טבת תשל"ד

השואה יצרה מציאות חדשה

ובכן, צדיק זה היה צדיק פלאי ביותר, ונאמר דבר חריף קצת: אלמלא המלחמה הנוראה, לא היינו יודעים כלל מי זה הרב מווייטצען, לא היינו מכירים את גדלותו, וכפי הנראה אף הוא עצמו לא היה מכיר את גדלותו. גאון עולם היה, רב בישראל וראש ישיבה שהעמיד תלמידים הרבה, אבל לא זהו הרב מווייטצען. רבנים וגדולי ישראל כאלו היו לנו הרבה. ייחודיותו בלטה דווקא בשנות הזעם כשהשמים קדורים היו בעבים סמיכים ובארץ אש וגופרית ותמרות עשן. שמו נתקשר כל-כך עם המלחמה, עד שכל פעם שמדברים עליה, מזכירים את שמו.

אכן כשרוצים לדעת מה זה יהודי, מוכרחים לשמוע קצת על מהותו של צדיק זה, איך הוא התנהג באותן שנים ואיזה בטחון היה לו בכל אותם שנים כאשר היה במצבים קשים פי אלף מהמצבים הקשים של ימינו. אמנם גם בימינו יש אנשים שעוברים דברים קשים ביותר ומתחזקים באמונה ובטחון, אבל כששומעים על הצרות והיסורים שאפפו את הצדיק הזה בתוך המדור השביעי של הגיהנום הנאצי ואיך הוא התחזק באש של אמונה ובקשר של אהבה להשי"ת, עם כזו שמחה (כפי שאפשר לראות בתמונות איך צורת פניו מאירה), עם כזו רוממות, עם כזו קרבת אלוקים, אזי רואים ומבינים מה זה יהודי. השואה הנוראה יצרה מציאות חדשה. היא גילתה

חוסר מגזע תרשימים

עוד לפני המלחמה התפרסם היה כצדיק וגאון בדורו, אז הקים ישיבה והעמיד תלמידים הרבה גדולי תורה ויראה. היה נינו של ה"יטב לב" זיע"א והיה בזיווג ראשון חתנו של דודו הגה"ק רבי חיים יעקב טייטלבוים זצ"ל אב"ד לימנוב חתנו של הרה"ק רבי שלמה מבאבוב (הראשון) זיע"א. בהיותו אחיינו של הרה"ק רבי בן ציון מבאבוב זיע"א הי"ד, היה נוסע אליו הרבה ואף מתכתב עמו בלימוד, וכך הוא מזכיר אותו הרבה בתשובותיו.

הדיבור בשבח המעלות השכליות

בטרם נבוא לדבר על צדיק זה שהיה מדורת אש, נקדים ונאמר: על **המשנה באבות** (פ"א מ"ז) "לא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה" הביא הרמב"ם רשימה ארוכה של דברים מה נכון לדבר, מה מותר לדבר, מה לא נכון לדבר, מה אסור לדבר. הוא מחלק זאת לכמה סוגי דיבורים, ושם כתב בין השאר שיש דיבור שנקרא דיבור הנאהב, וכתב בלשונו: "הוא הדיבור בשבח המעלות השכליות והמידות, ובגנות הפחיתות משני המינים גם יחד". הוא מבאר שכאשר מספרים עובדות והנהגות של יהודים שהתנהגו כדבעי ועל המסירות נפש שהיתה להם, זה מעורר התפעלות אצל השומעים וגורם לכך שישובו בתשובה שלמה וישנו את מעשיהם.

נורא נוראות! בחזרתם מעבודת הפרך השוברת את הגוף ואת הנפש גם יחד, מה עשו? התיישבו על הארץ להודות. להודות על מה? על שהם עדיין בחיים...

הוא ממשיך וכותב: ואז היה דרכי לומר איזה דיבורים, להשקיע קצת הצרות והיסורים, ולחזק לבבות השבורים, שימי גלותינו המה ספורים, ובקרוב יקום בנו ההבטחות ויעודים. הנה זה עומד אחר כתלנו, וקרבה ישועתינו וגאולתנו, ויראו עינינו וישמח לבנו.

ופלא אזכיר, שלמרות מה שלא היה מציאות להכניס למחנה אושוויץ שום חפצים וספרים, כי לקחו מאתנו הכל, ואף הטלית ותפילין בכלל. עם כל זה היה נמצא אושוויץ כמה ספרי תהלים בדפוס קטן עם פירוש תפלה למשה מכ"ק זקני הגאון הקדוש מאוה"ג מרן מוה"ר **משה טייטלבוים** זי"ע אבד"ק אוהל בעהמח"ס השיב משה וישמח אשר בו נמצא הרבה דברים שרואים בחוש שנאמרו ברוח קדשו על האי שעתא שהיינו במחנה ההשמדה, ולמדתי ממנו ברבים והיה לנו דבריו הקדושים לחיזוק גדול ולשעשועים, והרגשנו כאילו הוא בעצמו עומד ודורש אלינו בכחו הגדול והקדוש ומתחנן לפנינו שבל נתייאש ח"ו רק להיות חזק ואמיץ בבטחון שהקב"ה יקיים הבטחתו חיש מהר.

טלית קטן בתוך מחנה אושוויץ

ב'שער מחמדים' הוא מספר על נס שהיה לו עם הטלית שנתפרה לה עטרה אותה ירש מזקנו הייטב לב'. כך הוא מספר שם: אמרתי לספר לדורות נס ופלא שהיה לי בשבוע האחרון טרם כלות המלחמה. הנה על הטלית שלי היתה העטרה של כ"ק זקני הגאון הקדוש מסיגעט זי"ע בעהמח"ס ייטב לב אשר קבלתי במתנה מכ"ק חותני

לעולם מהי פנימיותו של יהודי, אך נראה יהודי עם אמונה ובטחון, ואיך מתקיים בו והבוטח בה' חסד יסובבנו. מסירות נפשו הרי אינה ניתנת לתיאור, מסירות נפש לא רק לתורה ומצוות ושלא להיכשל במאכלות אסורות, אלא גם לטבילה במקוה וכדומה. וכל זה גילה לעולם איך יהודי יכול להיראות במצבים של חושך ענן וערפל.

מזמור לתודה בתוך הגיהנום הנאצי

הנה הקב"ה זיכה אותנו ואנו יכולים לקרוא ממה שכתב הוא עצמו בספר "מקדשי השם", וכן אנו יכולים לשמוע אותו מספר בהקלטותיו, ועוד אנו יכולים לשמוע מאותם אנשים ששמעו מפיו ממש, שהרי נסתלק לפני זמן לא רב, בשנת תשל"ד. נפלא הדבר לקרוא ממה שהוא עצמו כתב, כי כשבעל המעשה עצמו כותב, לא רק שהוא כותב במדויק, אלא הוא גם מדגיש את הנקודות החשובות. הרי אדם גדול עד מאוד היה, וכשקוראים את מה שכתב הוא עצמו, רואים מה שהוא עצמו הרגיש וחיה.

הוא כותב שם בראשית דבריו: אעלה כאן איזה פנינים מזכרוני, כאשר עלו במוחי בימי עיני ועוני, כשהיינו במחנה אושוויץ תחת יד הנאצים, והנוגשים אצים ורצים, ובני ישראל מוכים ונלחצים, ובאו בנים עד יאוש ומשבר, איה סופר ואיה שוקל זאת לבאר ולהסביר, כי נתקיים במלואו ואנכי הסתר אסתיר, וכל דיבור של התחזקות לאמונה תמימה, לחזק כל נפש ולבב עגומה, היה כמרגינתא דלית ליה טימא, וזכורני כי מדי יום ביומו כששבנו מן העבודה, שבורים ורצוצים מיד צר הרודה, וישבנו על הרצפה בעיגול ליתן שבח ותודה, לריבון כל העולמים, בורא ארץ ושמים, שחזרנו מן העבודה ונשארנו בחיים, ודמעות עינינו ניגרים כמים.

שהיה הממונה בבית המרחץ להשיג שלא יקחו יותר ממלבוש אחד, והוא הי קומוניסט גרמני לשעבר ועבור חטאיו קיבל תפיסה לכל ימי חייו, ועתה נתמנה לשומר עלינו, וכאשר הביט בניפוח היתר שגרם הטלית קטן שלי, צוה עלי לגשת אליו בכדי שיוכל לברר מה גורם לכך, ובמששו את בגדי מצא הטלית קטן שלי, ומיד חמתו בערה בו כי מעולם לא ראה בגד בצורה כזה, ושאל אותי מה זה ועל מה זה, וכדי שלא יחשב שגנבתי זאת אמרתי לו שזהו (מלבוש אלוקי) "איין גאטטעס קלייד" שהבאתי עמי עוד מביתי, והתחיל תיכף ומיד להוריד על ראשי ועל גופי מכות רצח בזעקות גדולות עלי, וצוה עלי: בא אתי לחדר שלי ושמה אלמד אותך קצת אודות רבונו של עולם.

כשמעי את הפקודה הנוראה הזאת, הסתמרו בי שערות ראשי, כי כל אחד היה יודע את הפירוש של אותה פקודה מן הראש הצורר הזה, שפירושה ח"ו מות בטוח תחת ידי הגסות ע"י מכות רצח אכזריות. אולם מה יכולתי לעשות. נאלצתי ללכת אחריו לחדרו, ושם התחיל בהכאה חדשה מלא כעס ורציחה, וצווח עלי כדברים האלה: "חזיר שכמותך! אתה מדבר עוד מגאטטעס קלייד (ממלבוש אלוקי) בו בזמן שהנך רואה בעיניך שבכל יום ויום משמידים לעיניך את בני עמיך ובני משפחתך בכל מיתות משונות ואכזריות, בתנאים שכאלה הנך עדיין יכול עוד להזכיר את שם השי"ת ולהאמין בו ובהנהגתו את העולם?! איך יעלה על שפתיך ועל שכלך שיטנו רבש"ע שמנהיג את העולם? מדוע איננו מונע מהנאצים להעבירכם מן העולם בעינינו ויסורים שדוגמתן עוד לא סבלו בני אדם עלי אדמות? אלא מן הסתם לית דין ולית דין ח"ו, ועוד דיבורים קשים כאלה.

(הראשון) הגה"צ מלימנוב ז"ל וכמובן שהיתה יקרה לי מאד מאד, ובעת שהרוצחים הוציאו אותי ואת בני ביתי מביתי חוצה להוביל לאושוויץ, לקחתי בידי הטלית עם העטרה הנ"ל, בהיות לבי בטוח שתהיה לי לסגולה ושמירה שכל זמן שהנני מתעטף בו הנני שמור מן המזיקין ומכל מיני פורעניות המתרגשות לבוא לעולם, ועל כן היתה כל מגמתי ושאיפתי בשעת הרס עולם להתעטף בטלית זו בכדי להנצל מחרב הרוצחים השפלים ימ"ש.

אמנם כשנלקחנו למחנה אושוויץ לקחו מכולנו את כל חפצינו, וממילא הוצרכתי בעל כרחי להפרד גם מטליתי עם העטרה אהובתי לדאבון ושברון לבי ונפשי, ותיכף בבואי למחנה העבודה חקרתי ודרשתי על המקום שהחפצים והבגדים מונחים שם, ועלה בידי להגיע למקום הלז בתואר לעבוד שם לסדר החפצים הטובים אשר שלחו משם למדינתם, ובתוך העבודה מצאתי גם הטלית שלי ובקושי גדול עלתה בידי להכניסו לבלוק שהייתי שוכן בתוכו. אך היות שבתנאים שבמחנה עם השומרים הקאפּו"ס הרשעים, לא היתה שום אפשרות להיות בטלית גדול כזה אפילו תחת הבגדים, ובכן חתכתי אותו, ועשיתי ממנו טלית קטן ואותו לבשתי מאז כל הזמן עד איזה ימים טרם השחרור הסופי על ידי האמריקאנער (האמריקאים) וגם לבישת טלית קטן כזה היתה כרוכה פעמים בסכנה מפני שכולנו היינו מלובשים במלבוש הרשמי של אסירי המחנה וע"י לבישת טלית קטן כזה התנפחה צורתי החיצונית והיה ניכר השינוי, ואם היו תופסים אותי בצורה כזו, הייתי עלול לקבל עבור זה מכות רצח עד לניפוח נשמתו ח"ו.

וכך איתרע פעם אחת כשיצאתי מבית המרחץ ועמד ראש השומר "פעניקס" ימ"ש

כל זה עלינו לדעת, שבזה שקצרי דעת כמונו, אנשי בשר ודם, אין משיגים ומבינים הנהגתו ית"ש, על ידי זה אינו מתקטן ח"ו אצלינו, והסברתי לו משל זה באריכות ההסבר, וסיימתי לו במליצה מכ"ק אאמו"ר הגה"ק [רבי דוד דוב מייזליש] ז"ל הי"ד [אבד"ק אוהעל] המוזכר בבנין דוד פרשת חיי שרה (אות מ"ז) שאמר הרה"ק מוהר"ש מירוסלב ז"ל דלכן היה זקן, כי לא היו לו מעולם קושיות על הנהגות השי"ת וקיבל הכל באהבה, כי היה ירא שמה יאמר לו השי"ת אם אינך מבין, אז עלה השמימה ותראה שהכל הוא על מכונו ולטובה, וכאשר לא רציתי עדיין לעלות השמימה, לא רציתי להרהר אחר מדותיו של הקב"ה, עד כאן דבריו הקדושים. כמו כן עצתי שגם הוא לא ישאל הרבה קושיות על השי"ת, כי אולי על ידי זה יקראו אותו לעלות השמימה, וביודעי שגם הוא מקוה עוד לצאת לחפשי ולהתחיל לחיות חיי נחת, על כן אמרתי לו שיותר טוב לו שלא להקשות כלל על הנהגת השי"ת.

קושיא מעיקרא ליתא

בטרם נמשיך הלאה, נבאר קצת את דברי מוהר"ש מירוסלב: הן תראה שאפילו אצל שני אנשים בשר ודם שאין אחד מהם חכם מחבירו, כשהם מתיישבים יחד על השולחן, כל אחד מקבל תמונה אחרת לגמרי על חבירו. מעשים שבכל יום הוא האדם יושב בצד וצועק בקולי קולות על הניהול הכושל של חבירו, וכיון שמכבדים אותו לשבת על כסא הניהול, פתאום הוא מתחיל להבין אחרת. פתאום הוא מתחיל לראות שזה לא כל-כך פשוט כפי שחשב. בכל הדברים הוא כך, בין בניהול קהילה, בין בניהול מוסד, בין בניהול גמ"ח ובין בניהול מדינה. לעמוד בצד ולהתלונן זה הדבר הקל ביותר, אך כשהאדם עצמו עובר

המשל שהניח את דעתו של הקאפו

הוא ממשיך לספר: שכבתי על הארץ כאבן דוממת מרוב יאוש ודכאון רוח ומרוב היסורין וההכאות, עד שהדם היה מבצבץ כמעט מכל חלקי גופי, עד שענה ואמר לי שאעמוד בעצמי ולהגיד לו הסבר מספיק, ואם לאו, אז לא אצא מחדרו בחיים. וכמובן שמצבי בשעה זו היה נורא, כי ידעתי בנפשי שעלול הוא האכזר הלז להרגני נפש אם לא אמצא לו איזה תחבולה מחכימה להסביר לו להשקיט הרציחה שבו, ועל כן אמרתי לו: אמשול לך משל למה הדבר דומה לפרופסור גדול המפורסם בכל העולם שהוא איש מוצלח לעשות ניתוח על גוף חולה ומסוכן, ופעם נקרא לשר גדול לעשות לו ניתוח כזה, וכדי לבצע את הניתוח, התחיל לחתוך חתך עמוק ורחב בתוך גופו של החולה, וגם חתך בתוך גופו חתיכות שונות כפי מה שראה לנחוץ, והנה לדוגמא אם אומן מנעל (סנדלר) מסתכל מן הצד במעשי הפרופסור ואינו מבין שום דבר על דבר המחלה ודרך רפואתה, ישתומם ויחשוב בלבו, ראה נא כיצד הוא מענה ומייסר את החולה האומלל הזה ללא תכלית וסיבה. לא די לו במחלתו הנוכחית שהוא בא ומוסיף לו עוד יסורים נוראים גדולים כאלו בחתכו את גופו הנאה באמצע הגוף לחתיכות, הלא אם אני מתקן מנעלים, לא אחתוך העור במקום היותר נאה ומשובח, וכי סלקא דעתך שהפרופסור לא יגמור מה שנחוץ לו לעשות מכח אומן הזה שאינו מבין ומשיג מה הוא עושה?! דעל ידי זה שאין אחר מבין ומשיג מה הוא עושה, לא יפסיק הוא מלגמור מה שרואה נחיצות לעשות.

כך הוא הענין עם הנהגות הבורא יתברך שמו, האמת הוא שאנחנו אין משיגים ואין מבינים כל הנהגתו, ולמה עושה החתיכה במקום היותר נאה בתוך כלל ישראל, עם

בעל בחירה. אבל מי שבאמת יכול להשאר איתן באמונתו ובטחונו בה' גם במצב כזה, הוא יכול להנצל גם ממות בטוח. והנה יהודי זה היה עדות חיה על כך. הוא עשה כן כמה וכמה פעמים באותה תקופה. **הוא זכר תמיד שיש רק א-ל אחד שעושה ומעשה את הכל וניצל מבעלי בחירה אכזריים ביותר.** וזה מוכיח לנו שאין שום מקום שהוא חשוך מדי עד שאורו של הקב"ה לא יוכל להאיר בו ולא יוכל להתקיים בו והבוטח בה' חסד יסובבנו.

אפילו חרב חדה מונחת על צווארו

כך הוא כותב בחיבורו **זר זהב** על התורה (פרשת בראשית): מעשה שהיה אצל זקיני מרן **בעל דברי חיים** זי"ע שרשע גדול בהיותו שיכור בא לחדרו באמצע הלילה וחרב בידו ורצה דוקא להרגו רח"ל, וצעק עליו בקללות וכדומה, וזקיני הגה"ק זי"ע לא השיב לו כלל, רק הביט בפניו עד שעבר זעמו והלך לדרכו. ואמר זקיני הגה"ק ז"ל שבאמת היה בסכנה גדולה, רק **מחמת שלא נכנס בלבו שום פחד ומורא ממנו, לכן לא היתה לו שליטה עליו.** עד כאן דבריו הקדושים. וכמה פעמים היה לי שנפלתי ביד רשע באושוויץ שלקח אותי לחדרו אשר היה ידוע שמי שבא בחדרו, אינו יוצא באברים שלמים, ועל פי רוב הוציאוהו גוסס רח"ל. פעם אחת היה שהרשע עבר ליד החדר שהיינו שם אחר העבודה ושמע אותי אומר קדושה בקול רם, ונתרגז ולקחני והכני הכאות גדולות שממש לא היה מציאות בדרך הטבע להישאר בחיים, ובתוך ההכאות נזכרתי במעשה הנ"ל מזקיני הגה"ק ז"ל, ונתחזק לבי שלא לפחד ממנו כלל, וממש פתאום רוח אחרת נכנסה ברשע וזרק אותי לחוץ וניצלתי מידי האכזריים.

הנה כי כן, זהו כוחה של האמונה גם בעת העמידה לפני בעל בחירה שאין שום

אל הצד השני, אז הוא רואה שאין שום שחר בכל תלונותיו וטענותיו.

קל וחומר בן בנו של קל וחומר בין האדם לבין בורא כל עולמים, שהרי אין לנו שום נגיעה בחכמתו, והרי הוא מנהל את העולם עם כל הגלגולים הקודמים, עם כל הדורות וכל החשבונות ואיך אפשר להביע בכלל דעה? האדם עומד ואומר: "איני מבין. יש לי קושיא". איזה קושיא? תגיד על איזה קושיא? הרי יש אלף סיבות למה קושייתך אינה מתחילה בכלל.

עכ"פ זה מה שאמר הצדיק לקאפו באותה שעה. הוא אמר לו: הבה ואתן לך עצה. אתה רוצה לשמוע עצה? עצתי היא שאף אתה לא תשאל קושיות. הבא ונעשה שנינו מה שהצדיק מירוסלב עשה. הוא זכה לאריכות ימים בגלל שלא הקשה קושיות. אף אנו לא נקשה קושיות. הן גם אני וגם אתה רוצים לצאת מכאן. כשהאדם מקבל את התכנית של הקב"ה, הוא זוכה לאריכות ימים...

הצלה מבעל בחירה

מסיים שם הצדיק; וברוך רחמנא שדברי מצאו חן בעיני הקאפו הרשע, ובצחוק קל על שפתיו אמר לי: הנך יהודי פיקח ותוכל ללכת מכאן לשלום, ומזהים והלאה תוכל לבוא לבלוק שלי ותקבל מהמאכלים הטובים שבבלוק שלי, נוסף על מה שקיבלת בבלוק שלך. באופן כזה ניצלתי בעזרת הש"ת ממות בטוח ואכזרי ואודה לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

פלא והפלא הוא הסיפור הזה. הן כך כתוב **בזוה"ק** והובא **באזה"ח הק'** פרשת וישב שאין קל להנצל מבעל בחירה. לשון הזוה"ק הוא זעירין אינון. **מעטים המה בני האדם שיכולים לזכור שהקב"ה מנהל את העולם ולבטוח בו גם כשהם מסורים בידי**

מתקרבים ובאים כדי שלא ניפול ביד האמריקאים ולהשתחרר, ובשבת קודש האחרון לפני השחרור כבר שמענו מרחוק קול חיצים וברקים, קול יריות ותותחים של האמריקאים, והיה ניכר שהמה כבר קרובים למחנה שלנו ונתמלא שמחה לבבנו שקרוב יום הישועה. פתאום באה פקודה להרחיק אותנו ממקומנו ולהעביר אותנו למקום חדש בלתי ידוע, והפחד שלנו היה שכוונתם כעת להוביל אותנו למקום שיש שם בית המוקד, כדי לקיים צוואת הרשע ימ"ש שלא להניח חי שום בר ישראל ח"ו.

הנהגה דרכם של הקאפו"ס הרשעים השומרים שלנו, בעת טרנספורט כזה לחפש אצלינו אם יש עוד משהו בעל ערך אצל מי שהוא בכדי שיוכלו לגזול ממנו, ובאופן זה בזוו מאתנו מנעלינו ומלבושינו הטובים האחרונים, וכך התנהג הקאפו שתחת מרותו נמצאת הבלוק שלי המכונה בשם ווילי, ופשפש וחיפש אצלינו, וכאשר ניגש אלי ומשמש ומצא אותי מלובש בטלית הקטן עם הציצית, מיד התקצף עלי, ואולי משום שלא מצא אצלי איזה מלבוש או חפץ מועיל עבורו, וקרע בשתי ידי בחזקה את הטלית קטן וזרקו לתוך התנור עד שנשרף לנגד עיני.

אין כח בעטי להעלות עלי גליון את גודל הצער שהיה לי מאבדן הטלית קטן הנ"ל שהיה לי למגן ומחסה בעת צרה וצוקה, ולא יכולתי להשלים עם העובדה שהטלית קטן החשוב איננו עוד, והרגשתי את עצמי מחוסר שמירה והגנה הראויה לשמה כפי שהיתה לי עד כה בהיות הטלית קטן על בשרי, ומעשה הרשע הלז הוציאה ממני התפרצות של בכי היסטרי ויללות עד אין שיעור בידועי שאנחנו עומדים בימים האחרונים לפני הישועה וצריכים אנו רחמים גדולים ושמירה מעולה לצאת לחיים ולשלום.

כח בעולם כלל חוץ מהבורא ית"ש, ואם הגוי בעצמו ירצה לפגוע בי, לא יוכל לעשות לי מאומה. וכבר כתב כן הגה"ק בעל ה'תולדות' זי"ע בשם ה'בעל שם טוב' הק' זי"ע על הפסוק "אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל" שחמש התיבות מתחילות באל"ף, לומר שאלופו של עולם מתחבא באויב. כשהאדם קולט ומבין זאת, אין לאף אחד שליטה עליו.

אכן צדיק זה השתמש בזה הרבה, אבל הוא באמת היה במדרגה זו. הוי אומר: עוד לפני המלחמה התייגע הרבה בדביקות בה', אבל אין ראייה שהגיע למדרגה כזאת, וכבר דיברנו בשיעור הקודם **שמבחן האדם הוא בהגיע שעת מעשה. על מנת שיוכל האדם גם בשעת מעשה להישאר יהודי** ירא ושלם, יהודי חסיד וחסם, עם כל החמימות וההתלהבות, **ולדעת מה לעשות ומה לחשוב, ולהצליח לחשוב כן, הוא צריך להיקלע למצב כזה.** וכך היה עם אותו צדיק. ומה עלה בסופו? הוא שרד את השואה, והקים משפחה מפורסמת עם בנים ובני בנים אשר כולם הולכים בדרך התורה והחסידות.

זהו סיפורו של יהודי בעולם הזה. הקב"ה משליך אותו לתוך העולם החשון הזה, ותפקידו של היהודי הוא ללמוד מיום ליום איך לחזק את אמונתו ובטחונו, ואז שום דבר אינו שולט בו.

מן השמים נלחמו הכוכבים ממסילותם

עוד הוא מביא סיפור כזה ב'שער **מחמדים'**: במחנה שהייתי חונה, היינו לערך חמשה עשר מאות יהודים, ואיזה שבועות לפני שהשתחררנו ע"י האמריקאים, טלטלו אותנו ממקום למקום, ועיקר כוונתם היה להרחיק אותנו ממקום שהאמריקאים

חבירי שיושב לידי מצד השני, כדי שלא יסבול יותר כאבים מהשענת ראשי על כתפו. ובהשקפה ראשונה הייתי מרוגז על הפרעתו את שינתי באופן כזה, אך נעניתי כמובן לבקשתו ושמתי את ראשי על כתף רעי מצד שני, וכן בני נ"י הניח ראשו על כתף אחת מצד שלו, וכמעט באותו רגע נתעוררנו מקולות נפץ אדירים, שנגרמו מידי להקת עראפלאנען (מטוסים) אמריקאים שהשיגו מלמעלה במרכבת הזאת, ובחשבם שנוסעים בו חיילים גרמנים הפציצו אותו כהוגן. פצצות האוויר התעופפו סביבנו ברעש מחריש אזנים, ולפתע פתאום עבר בינינו, זאת אומרת בין ראשי וראש בני, במקום שאותו החזקנו לפני רגע, פצצת הרס קטנה, ופגע ישר בקאפו ווילי ששכב שרוע על הספסל וקטעה בבת אחת את שתי ידיו. מובן מאליי שהוא התפרץ בשאגות פראיות מרוב כאב ויסורים, והתחנן אלינו שנציל אותו ממות יסורים. חבריו המריעים התלוצצו ממנו בהיותו במצב נורא כזה, בלגלגם עליו: נו ווילי קענסטס דו נאך מיט דייענע הענד רייסיין אונד פארברענען א טלית?! (נו ווילי, התוכל עדיין לשרוף טלית בידך?!), והוא התחנן רק שיצילוהו, וממני ביקש סליחה על מעשהו, ושאתפלל עבורו שישאר בחיים. עד כאן המעשה.

רפאות תהי לשרך ושיקוי לעצמותיך

נסיים בנקודה חשובה: זה שהאדם נשאר בחיים אחרי כל-כך הרבה תלאות, זה פלא אחד. אך יש דבר שהוא יותר מפליא מזה, והוא שהנפש שלו נשארה בחיים. אכן כן, הצדיק נשאר עם אותה שמחת החיים ועם אותה חיות בכל דבר שבקדושה כאילו לא טעם כלל מכוס התרעלה. מיד בעזבו את האדמה החרוכה, הוא התחיל לבנות את ביתו ולהקים את היהדות מעפרה, והכל עם פנים מאירות ועינים בורקות אור.

ובני יקירי ר' זלמן ליב נ"י [ה"ה אב"ד שכונת סי-גייט שבברוקלין] הנמצא על ידי ניסה לנחמני על אבידתי שהלא כל החמשה עשר מאות יהודים שאתנו, אין להם טלית קטן מרגע הראשון שבאו לאושוויץ, ומה לי לעגם נפשי כל כך, אין לנו אלא להסתכל כלפי מעלה כאשר היה בעזרתינו עד עתה, כן נזכה שיוציאונו בקרוב למרחב.

והנה הובילו אותנו למרכבת משא על מסילות הברזל, ושמנו אותנו בתוך קרונות הבקר שבהם נדחקנו בצפיפות איומה אחד על גבו של השני, וישבנו איש על יד אחיו מחוסרי אונים בתוך דוחק וחום מחניק מבלי מזון ומשקה כידוע צורת הטרנספורטים של הגרמנים עם קרבנותיהם היהודים, וחכינו רק על בואם של האמריקאים שישחררונו חיש מהר מידי המחבלים הזידונים הללו.

והנה באמצע הלילה, כשניסינו להרדם קמעה, זה היה בעצם מן הדברים הקשים ביותר בתנאים בהם נמצאנו בתוככי המרכבת, כי צורת שינתנו היחידה והאפשרית היתה רק זאת, שאיש ישים את ראשו על כתף חבריו וינסה לישן מעט, אם יעלה בידו לבצע דבר זה בהצלחה. הקאפו ווילי ששמר על קרוננו היה משתרע על ספסל ארוך שאותו העמיד באמצע הקרון, ואנו הצטרכנו להצטמצם בשאר המקום הנשאר בהצטופפות איומה. ואני השענתי את ראשי על כתף בני היקר זלמן ליב נ"י שישב על ידי. אך אחרי שעלה בידי אחרי קשיים מרובים להרדם קצת, נתעוררתי על ידי בני שהתלונן שכתפו זה שראשי נשען עליו כואב לו עד למאוד, ואמר לי בזה הלשון: "טאטע עס טוט מיר אזוי וויי. איך קען עס לענגער נישט אויסהאלטען" (אבא, זה כל-כך כואב לי. אני יותר לא יכול לסבול זאת), והוא מבקש ממני שאניח ראשי על כתף

יהודי. אבל **עלינו לדעת שבכוח התורה להשאיר את האדם בכל המצבים בריא בנפשו מלא שמחה וחיות**. וראה מה שהיה בסופו, איך נתקיים בו עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו. הוא זכה לטובה וברכה ונחת וכל מה שהיהודי מאחל לעצמו. תחשבו שמישהו היה מתאר לו בתוך התופת את עתידו. איך היה יכול לתפוס זאת? הלא הוא רואה איך כולם נופלים כזבובים וכל העולם חוזר לתוהו. אבל הקב"ה החזיר לו. כשמתקיים בו באדם והבוטח בה' חסד יסובבנו בתוך המצב הקשה, זה מתקיים בו גם אח"כ, וזה הולך ומתרחב. ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה. לאחר כל התלאות שעברו עליו, היו לו י"ז שנה מלאי תפנוקים ומעדנים עם יוסף הצדיק כדאיתא בזה"ק. על-ידי המצבים האלה, מתגלים כוחות טמונים ביותר שקיימים בתוך הנשמה, וכך האדם זוכה למדרגות על גבי מדרגות.

לימוד הוא בשבילנו, לימוד נפלא מאוד. מכאן רואים מה שהתורה יכולה לעשות מן האדם, מה שהאמונה והבטחון יכולים לעשות מן האדם כל שהוא מתייגע אתם אף גם באופן של העשייה. האדם עובר איזה קושי ואינו יכול לסבול, יזכיר לעצמו שהיו אנשים שעברו צרות קשות בהרבה, ומה עשו אז? מה שהם עשו במצבם, אני אעשה במצבי. נכון שפלוני עשק ממך כמה אלפי דולרים. זה כואב לך. אני מסכים. אבל מה תעשה עם הכאב הזה. תחשוב מה עשו היהודים כשהנאצים לקחו מהם את כל רכושם ואף גם את ילדיהם האהובים. **מה שהם עשו אז, תנסה לחקות עכשיו כשכואב לך בגלל פלוני שעשק אותך או עשה לך עוול. אין רפואה יותר טובה מזו, אין תרופה יותר יסודית מהדבר הזה!** הקב"ה רוצה שנדבר על יהודים כאלה ונתבונן בהליכותיהם במצבים הקשים ביותר

והאמת שהדבר מעורר תמיהה, כי הנה בימינו אנו רואים בני אדם שעוברים איזו פגיעה קטנה והיא מצליחה להחדיר שורשים עמוקים וליצור פגיעות נפשיות שיצטרכו למומחים שונים שירפאו אותם, איך יתכן שיהודי כזה עבר כל-כך הרבה צרות עם יסורים קשים ומרים אשר אין להעלותם על הדעת ונשאר בריא ואיתן בנפשו? אפילו להבין איך אדם יכול לראות מראות כאלה ולהשאר בריא בנפשו איננו יכולים להבין. איך הוא נשאר בריא? עוד לפני המדרגות, איך הוא נשאר בריא בנפשו?

התשובה היא **שהתורה מרפאת את האדם, ואדרבה, דווקא המראות האלה והתלאות האלה, הם אלה שמעלים את האדם למדרגות כה נעלות, אך זאת בתנאי שיש לו את הכלים לכך**. אם אין לו לאדם את הכלים לדעת מה לחשוב בשעות קשות כאלה, זה פוגע במעמקי נפשו, מהסיבה הפשוטה, כי יש אצלו שבירת הכלים. יש אצלו ריבוי אור. הוא לא יכול לראות מחזות כאלה, ונפשו נשברת מזה. ואכן, לא פשוט הוא הדבר וצריך לרפא אותו. אבל התורה נותנת לאדם לא רק אור, אלא גם כלים. **הצדיק היה ספוג כל כולו במסירות נפש לה' ובאמונה שהקב"ה טוב ומטיב, הקשר שלו היה כל-כך חזק עם הקב"ה, שהיו לו כלים מספיקים להכיל אור כזה, להישאר איתן בנפשו במצבים כאלה, ואח"כ לקום ולהמשיך הלאה לבנות בית ומשפחה וקהילה**. אתה יודע איזה מין כח הוא זה?

עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו

הכוח הזה ניתן לכל יהודי. התורה ניתנה לכל יהודי. ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל. שלא נדע מצרות, שלא נצטרך להגיע למצבים כאלה שסיבירו לנו מה זה

אושוויץ. זה תלוי בבחירת האדם, האם הוא מוכן להוציא את כוחות נפשו העמוקים להודות לה' בשמחה.

זכות הצדיק יגן עלינו ועל כל ישראל
אמן

אשר הם אלה שהביאו אותם להצלחתם, וכך נוכל לשיר ולהודות לה' אשר העם שככה לו אשרי העם שה' אלוקיו. אתה יהודי? יש לך כח לעמוד בגבורה במצבים הקשים ביותר ולשיר ולהודות ולהלל לה', כפי שצדיק זה היה עושה מדי לילה במחנה

מדור תורה לשמה

שיעור י"ב

לע"נ ר' יעקב שמואל
ב"ר אלתר אהרן ז"ל

יום חמישי פרשת וארא כ"ו טבת תשפ"ג

לימוד באופן של התפשטות הדעת למעלה ולמטה

האדם למד בגמרא על החשיבות של מצות צדקה, וכיון שנתפעל מזה, הכניס את ידו לכיס והוציא שטר. וכדומה.

וראינו באותו שיעור, שכדי שהאדם יפתח את מידת הדעת שלו ויקנה אותה, כלשון חז"ל דעת קנית מה חסרת, עליו לעשות שני דברים. הדבר האחד הוא ללמוד בהתלהבות והתרגשות, כי אז תהיינה הידיעות שהוא רוכש, לא ידיעות חיצוניות, אלא הן יחדרו לתוך לבו ויעוררו אותו לפעול. וזה מיוסד על דברי הגמרא בעירובין (נד, א) חיים הם למוציאיהם - למוציאיהם בפה. כשמוציאים את דברי התורה מן הפה, הנפש מתעוררת ומתפעלת ואז מקבל האדם חיות מדברי התורה. ובזוה"ק (פרשת משפטים) מבואר ג"כ שכוח הדעת נמצא בפיו של האדם. פי האדם הוא המקום שבו הוא מחבר את החכמה לעולם העשייה. אפילו הפה עצמו, כבר אמרו עליו חז"ל עקימת שפתיים הוי מעשה. אבל כשהאדם מדבר, אז גופו מתעורר לפעול וכך הוא מחבר את מוחו לגופו. הוא לא סתם חושב בדברי תורה, אלא הוא מוציא את דברי התורה מפיו

חיבור עולם של חכמה לעולם העשייה

בשיעור הקודם על תורה לשמה דיברנו על זה שלכל אחד יש מידה שנקראת דעת, מידה שניתנה לו כדי לעבוד בה את ה', וכדי שיוכל האדם ללמוד תורה לשמה, הוא צריך לעבד מידה זו, היינו שהוא צריך להבין את מהותה ולהשתדל להוציאה מן הכוח אל הפועל, כי ללמוד תורה לשמה כרוך במושג שהאדם לוקח חכמת התורה ומכניסה לעולם המעשה. הוא לומד תורה על מנת לקיים, הוא מחבר עולם של חכמה לעולם של עשייה, ובשביל זה הוא צריך להשתמש במידה זו שהיא חלק מסוים במוח ותכונה מסוימת בנפש, אשר משמעותה היא היכולת לקשר הבנה ורגש לדבר מעשי. כשהאדם שומע ידיעה, רק אם הוא מתרגש ממנה לגמרי, היא יכולה לגרום לו להשתנות. דעת היא חיבור. היא מחברת את עולם החכמה של האדם אל המציאות המעשית. האדם שומע שיש עני שנמק מרעב וכשהוא מתרגש מזה, הוא יוצא לאסוף כסף בשבילו. הוא לוקח דבר חכמה ומכניסו לדבר מעשי. או כעין זה,

המושגים הולכים עם האדם מילדותו

אחד מהמשלים לדבר זה, הוא המושג תפילה. הן דיברנו כבר הרבה שיעקר תכליתה של התפילה הוא שהאדם ישתנה מבפנים על ידי שיזכיר לעצמו שהקב"ה מנהל את העולם על כל אשר בו ושהוא תלוי בו לגמרי. זה מה מביא את ההכרה הנכונה באדם וכך הוא נעשה כלי מוכן לקבלת השפע. זוהי כל המושג של התפילה. תפילה אין פירושה שהאדם כואב מאוד ומנסה לשכנע את השי"ת שיבין אותו.

ומדוע קשה לו לאדם מפני ששמע על המושג תפילה בעודו ילד, וזה היה אז עולם המושגים שלו. כשהתחנן לאביו שיקנה לו משהו, מה אמר לו אביו? "יש לך הקב"ה. בקש ממנו שיתן לך". אמנם אז זה היה נכון, כי מה שאמרו לו בעצם הוא שידבר עם אביו שבשמים כדבר איש אל רעהו, וזה הרי דבר נכון, כי כך כתב הרמח"ל שכאשר האדם מתפלל, עליו לדבר עם הקב"ה כדבר איש אל רעהו. אבל זה לא נעצר כאן. זה ממשיך הלאה. למה הוא מדבר עם הקב"ה כדבר איש אל רעהו? כי הוא נזכר שהקב"ה מבין את מצבו, הוא נזכר שהקב"ה הוא רחמן. חלק מהתפילה שעל ידו משתנית מציאות האדם היא על ידי שהוא מבקש את צרכיו כדבר איש אל רעהו, אבל זה לא נגמר שם. אם מבחינת האדם זה נגמר שם, הוא לא יוכל להבין, למשל, שהקב"ה יכול להשיב "לא", כי כשהיה ילד, אם אביו השיבו "הן", אהב אותו מאוד, ואם השיבו "לאו", נעשה עליו ברוגז וניסה לנקום בו. אין האדם יכול להישאר עם ההבנה שהיתה לו בילדותו בתפילה, כי אם כן יהיו לו טעויות רבות, הגם שאז היתה הבנה זו ההבנה היחידה שיכול היה להשיג. זוהי באמת הסיבה שצריך לחזור שוב על פסוקי התורה בפרשת בראשית, שם נמצאים

ומסבירים. סוף דבר, ההתרגשות וההתפעלות מדבר חכמה והוצאתו מן הפה, הן אלה שמועילות לפתח את מידת הדעת.

והדבר השני שלמדנו בשיעור הקודם הוא שעל האדם לחשוב בכל מה שהוא לומד איך הוא יכול לשנות לאור מה שלמד איזה דבר בעולם העשייה שלו, וזה מה שיועיל לו לחבר את החכמה עם העשייה.

כל אחד ועולם המושגים שלו

כעת נרחיב יותר בשתי הנקודות האלה. נדבר עליהן שוב, אך מזווית שונה. כל אדם כשהוא לומד משהו, הוא מפרש אותו לפי עולם המושגים שלו. למשל, האדם לומד פרק כיצד מברכין, כשהוא דן בענין הפירות והירקות מה מברכים על כל אחד מהם, הוא רואה לנגד עיניו את הפירות שראה בתקופה האחרונה, תפוחים, תפוזים, בננות וכן הלאה. וכשמסתכלים בגמרא, מוצאים שם רשימה של פירות וירקות שלא דווקא הם מצויים כל-כך בימינו. למה? כי המוח תמיד מביא משלים מעולם המושגים של המדבר.

והנה דבר זה גורם לכך שבני אדם מפרשים דברים באופן מצומצם שלא כפי האמת. האדם שומע את המושג מן התורה, הוא מנסה להבינו, אבל הוא יכול להבינו רק לפי עולם המושגים שלו, ומה קורה? הוא מפרש אותו במשל מצומצם ביותר. מה תאמרו הרי ישנם משלים טובים בהרבה שמבטאים את הרעיון באופן מדויק בהרבה, התשובה היא שאינו יכול להביא משל אחר כי מעולם לא ראה דברים אחרים. הוא מצומצם, הוא חי בארבע אמותיו ואינו יודע כלום חוץ ממשל זה שהוא מביא.

שחיטה, הוא מבין שכל מה שלמד, הוא רק מהכתוב בספר, אבל עכשיו הוא צריך לקחת סכין עם בהמה ולהתחיל להתבונן בכל המקרים והמצבים. הוא יודע שהבנתו וחיבורו אל הדבר בוודאי לא חזק מספיק אם לא ראה סכין ובהמה, ולו פעם אחת בלבד, אלא הרבה מאוד פעמים, כל סוגי המצבים, כל סוגי הסכנים, ורק אחרי שנים של שימוש, הוא נעשה באמת מחובר אל הדבר. על רב מספרת הגמרא (סנהדרין ה, ב) שהתגורר במשך י"ח חדשים אצל רועה בהמות כדי ללמוד את כל סוגי המומין. הוא אמר כך: "למדתי את כל מסכת בכורות, אבל עדיין איני יודע אותה על בוריה. לא תהא שמיעה גדולה מראיה, ואם איני יורד עד לשם, לא אהיה מחובר אל הידיעה".

כשאנו לומדים תורה, הקב"ה אמר לנו שאנו צריכים לקנותה. אי אפשר לקנות שום דבר אם אין מחוברים אליו. קנין וחיבור הם אותו דבר. כשיש לו לאדם פרוטה שאינה שלו, אינו יכול לקדש אשה אתה. כיון שהוא קונה אותה, היא נעשית מחוברת אליו, היא נעשית חלק ממנו עצמו, וממילא הוא יכול לקדש אתה. זוהי נקודת הקנין, שהאדם התחבר אל החפץ. זה נעשה שלו. אפשר לראות זאת הרבה מאוד פעמים בתורה. עכ"פ האדם צריך לקנות את התורה. כשהאדם לומד איזה מושג בתורה, הוא עדיין לא קנה אותה, למה? כי זה לא נעשה מחובר אליו, זה לא נעשה חלק ממנו. אחד מהסימנים שהידיעה לא נעשתה חלק מן האדם, היא השכחה. אם האדם שכח אותה, סימן הוא שהיא לא נעשתה חלק ממנו, כי אילו היתה נעשית חלק ממנו, היה זוכר אותה. הלא תראה שדבר תורה שנכנס באופן של התרגשות והתפעלות, נשאר בזכרון האדם לשנים ארוכות. זכרון הוא מדרגה. **התורה צריכה להיעשות חלק מן האדם, והיא יכולה**

יסודות האמונה, ולהבינם מחדש על פי עולם המושגים של המבוגרים ולא להשאר עם ההבנה הילדותית.

עולם המושגים צריך הרחבה

נמצא שכאשר האדם לומד איזה ענין, אם זה גמרא או ראשונים, ספרי חסידות או ספרי מוסר, כל דבר תורה, עליו לדעת שעולם המושגים הוא בוודאי לא עולם המושגים שהוא צריך כדי להבינו. זה מתבטא בשני אופנים. האופן הראשון כי דבר התורה בוודאי יותר גבוה מעולם המושגים שלו, והאופן השני כי הוא בוודאי חודר למושגים יותר עמוקים בעולם העשייה מכפי שהוא מבין. צריך להבין זאת היטב כדי להחדירו בעצמות. כשהאדם לומד הלכות, בדרך משל, עליו לדעת שיש להם עומק יותר פנימי העלום ממנו, וכמו שראינו מתיקוני זוהר שהאדם מחויב לדעת שיש משהו יותר עמוק בכל מה שהוא לומד. שנים אוחזין בטלית, מסכת פאה, מסכת תמורה. כל מה שהוא לומד מיוסד על יסודות מקודם בריאת העולם, יסודות של קבלה, והרבה פעמים רואים מאוחר יותר שיש דברים מסוימים שאפשר להבינם יותר טוב מעולם מושגים אחר. הוא לומד עם רוממות מיוחדת כי הוא מבין שהוא מוציא עכשיו מפיו שמות של הקב"ה. הוא מבין שזה הרבה יותר גבוה משנדמה לו. אכן בעולם המושגים הגבוה ממנו יש אלפי דרגות. זה לא רק חיצוניות ופנימיות. אלא כל דבר אפשר להבין יותר עמוק ויותר עמוק. מדרגות אחרי מדרגות.

וכן הוא באופן השני, היינו שגם בעולם העשייה אין לו לאדם את כל המושגים הנדרשים להבין איך דבר התורה נוגעת במציאות. הדוגמא הפשוטה ביותר היא כשהאדם לומד דברים שצריך בשבילם שימוש. למשל, כשהאדם למד הלכות

כשבני ישראל נשבעו בעבר הירדן על שמירת תרי"ג המצוות, נשבעו ארבע פעמים, ללמוד וללמד לשמור ולעשות. ובכן, האדם מבין שכל מצוה היא בנין ולכן אם לא יהיה לו יותר ממעלה ומטה, לא יוכל להתחבר אליה.

כמים שאין להם סוף

ניקח דוגמא מלימוד הרפואה. כשהאדם לומד רפואה, אם פיקח הוא, הרי הוא מבין שאינו יכול להסתפק במה שהוא לומד עכשיו, כי הוא מסתכל על חמש השנים האחרונות ורואה שהמושגים הרפואיים התקדמו בצעדי ענק, והוא מבין שבוודאי יוסיפו להתקדם גם בהמשך, והרי הוא מבין שאין עצה אחרת, כי אם להמשיך וללמוד כל הזמן. הוא מבין שמדובר במין חכמה שאי אפשר לצמצם את כל ידיעותיה בספר, וסיבת הדבר כי היא חכמה אלוקית, שהרי מנסים להבין איך הקב"ה ברא את האדם, ולכן אין לה סוף, והקב"ה נותן לאנושות לגלות מעט מעט שיידעו שהוא בורא רפואות. זה נובע מתורה לשמה שהיהודים לומדים ומהתפילות שהם מתפללים וממעשיהם הטובים, כי אלה גורמים לגלות עוד מחכמת הרפואה כדי להביא עוד חיים בעולם. בכל אופן, הרופא הפיקח מבין אפילו מצד חכמת חיים שמה שהוא לומד הוא מוגבל.

היום זה כבר דבר מקובל אצל אלה שיש להם מחלות קשות, שהרופא יאמר להם: "עכשיו אין כדאי לטפל בזה, כי עדיין אנו מוגבלים מאוד באופן הטיפול במחלה זו. על כן עכשיו אתן לך תרופה שתשמר את המצב הקיים ולא תתן למחלה להחמיר, וכך תוכל להשאר במשך שנה שנתיים, ובמהלך אותה תקופה יתכן שימצאו תרופה יותר טובה למחלה". הרופאים כבר מדברים ככה

להיעשות חלק ממנו, רק כשהוא מתחבר אליה, והוא יכול להתחבר אליה רק אם ירחיב את עולם המושגים שלו.

התפשטות למעלה ולמטה

הוא צריך להרחיב את עולם המושגים הן כלפי מעלה והן כלפי מטה. התורה דומה לבנין בן עשרים קומות והאדם נמצא בקומה העשירית. הוא מסתובב שם מחדר לחדר, הוא חוזר ומשנן את תלמודו פעמים אין מספר. אבל הוא נשאר תמיד בקומה העשירית. **כדי שתלמודו ייהפך לקנינו, הוא צריך לטפס אל הקומות העליונות של מה שלמד, וכמו כן הוא צריך לרדת לקומות התחתונות שלו.** למשל, אם הוא לומד הלכות תפילין, הוא מבין שיותר מההלכות הפשוטות, יש עוד דברים הרבה גבוהים ונשגבים בענין התפילין והמה כתובים בספרי החסידות והקבלה, ובאותו זמן הוא הולך לראות את הקלף ואת הכתב ואת הבתים. הוא מתרחב הן כלפי מעלה והן כלפי מטה. **הוא מבין שדעת פירושה שזה מיועד להשפיע עליו, זה עתיד להיות חלק ממנו, זה אמור לשנות את התנהגותו בעת הנחת תפילין - "איני יכול יותר לדבר בעת הנחת תפילין, איני יכול יותר להסיח את דעתי בעת אמירת הנני מכוון..."**

כיון שהוא עושה כן, הוא זוכה לשכר מצוה מצוה, והקב"ה מחברו ומקשרו לזה. הרי אומר: הדבר האמיתי שהוא זקוק לו, הוא מה שהקב"ה נותן לו, כמו שמתפללים וחנונו מאתך דעה בינה והשכל, כי אי אפשר לקחת זאת לבד. **כדי שהאדם יתחבר באמת לאיזה ענין, הוא דבר שמיימי. אך ההשתדלות הנדרשת כדי לקבל שכר זה מהקב"ה, היא שכאשר הוא לומד איזה דבר, הוא מבין שעולם המושגים שלו מצומצם מאוד והוא מנסה להרחיבו למעלה ולמטה.**

אל ה' וארגיש יותר את שפלות עצמי ואת גדולת הקב"ה. גישה זו היא הגישה שגורמת לכך שהקב"ה יתן לו את בחינת הדעת כדי שיוכל להתחבר באמת.

וכאמור, זה פונה לשני הכיוונים, כלפי מעלה וכלפי מטה. הוא מבין שאין לו השגות בקבלה, אין לו השגות בסודות התורה, ואף בנגלות התורה חסר לו כל-כך הרבה, שכל מה שהוא מבין עתה, אם הקב"ה יתן לו כח ומוח, כעבור חדשים ספורים בלבד יבין אותם אחרת לגמרי. וכן הוא מבין שעדיין אינו יודע איך להביא אותם לעולם המעשה. הוא רוצה לדעת: איך עושים זאת למעשה? איך אוכל לראות בחוש דברים כאלה? איך אוכל לקיימם? מה הם הנסיונות במצבים מעין אלה?

דבר דבר וניסיונותיו

האדם לומד את המושג של לימוד ברציפות. הוא לומד שאם אין מפסיקים באמצע הלימוד, יש לזה השפעה גדולה על האדם. הנה הוא יכול להתלהב מזה, ובכן **כשהוא מתלהב יהיה עליו לעשות שני דברים**. האחד הוא להסתכל באגרתו הידועה של ה'חזון איש', שם הוא מסביר מה קורה לאדם שלומד שלוש שעות, ואח"כ מה קורה למי שלומד ארבע שעות, שש, שבע, שמונה, תשע, עשר, כפי שה'חזון איש' מסביר שם בשפתו העשירה מה הנשמה מרגישה. אחרי שהבנת מתוך הספר מה זה ללמוד ברציפות, **זה הזמן שתלך לראות איך הצדיק שלמד ברציפות תורה לשמה מצייר זאת ואז תבין שזה הרבה יותר גבוה ממה שאתה חושב.**

ובנוסף לזה, **תנסה לחשוב מה הם הקשיים המתעוררים באדם הרוצה ללמוד ברציפות**. איך זה נראה כשלאחר שבע עשרה דקות שהוא לומד ברציפות, הוא

כי הם נוכחים לדעת שזהו המצב, וכפי שמתפרסם השכם והערב שהמציאו עוד איזו תרופה ועוד איזו שיטת טיפול העולה במעלותיה על כל השיטות הקיימות.

ה' יתן חכמה מפי דעת ותבונה

ובחזרה אל התורה. **כל פעם שהאדם לומד משהו בתורה, הוא צריך להתעטף בענוה** אפילו מצד חכמת חיים, כי יאמר לעצמו: "הרי אני מוגבל מאוד, ואם כן עכשיו אני מבין זאת כן. אך אם הקב"ה יתן לי עוד שנים וכוח ואחזור בתשובה, פשוט וברור לי שהשגתי תהיה אחרת לגמרי". אדם טיפש כבר כותב, כבר מחדש, הוא מרגיש שכבר סיים וכבר יודע את הכל. זה נובע מחוסר חכמה נורא. מי שרואה איך בעשר השנים האחרונות התחיל להסתכל על העולם אחרת ועל חייו אחרת, מיד הוא מבין שאם הקב"ה יוסיף לו עוד שנות חיים, השקפתו ימשיך להשתנות עוד ועוד, והרי הוא מבין שכל מה שהוא עושה הוא על דעת כן. הוא אומר: "אני יודע שחכמתי מוגבלת והריני מתפלל לה' שיעזור לי, ה' יתן חכמה מפי דעת ותבונה". הוא מבין זאת, **ועצם ההבנה הנובעת מענוה, היא כלי שהקב"ה יתן לו חכמה, כי הוא ניגש נכונה**. הדבר דומה לבחור שהגיע לשיבה ורואים עליו את הרצינות. הוא הביא אתו גמרא יפה, כרוכה היטב. הוא הביא אתו חוברת ועט. רואים עליו שהוא רציני. כשהמגיד שיעור רוצה למסור שיעור, הוא מוכן להשקיע בו את מירב כוחותיו. מה שאין כן מי שמגיע ואינו כאן, שאינו כלי לקבלה. אף כאן, והיה אם שמוע - תשמעו. כמה אתה מוכן לשמוע? כמה אתה מוכן לפתוח את אזניך? גישתך צריכה להיות ככה: **כמה ידיעות שארכוש, רק אראה כמה רחוק אני**. ותהיה לי הנאה מזה, כי אראה שמדובר בחכמה עליונה, וכך אתקרב יותר

יקרה". ולכן אם כשהאדם לומד אינו לומד מה יעשה אם יקרה ככה ומה יעשה אם יקרה ככה, זה לא נקרא שהוא לומד על מנת לעשות. דעת מביאה את האדם לידי כך שיוכל לדבר על המושגים הגבוהים ולחבר אותם לעולם העשייה, להבין שהמושגים הנעלים האלה קיימים בשעת נסיון. אין לו כבר כח ללמוד, הוא רוצה כבר לסגור את הגמרא, אך הוא מתגבר...

הוא אומר: כשאתה רואה אמרות של צדיקים, כגון את אמרתו של הרבי ר' שמעלקא שכאשר הלומד כבר התעייף ואין לו כח ללמוד והוא מתגבר ולומד עוד קצת, זה יכול לכפר לו אפילו על חיובי כריתות ומיתות בית ידו, הידוע לך מה אמרה זו מכילה? פירושה של אמרה כזו שהצדיק עלה עד למעלה לדעת מה זו כריתות ומיתות בי"ד, וירד עד למטה לדעת איך זה מרגיש כשכבר אין לו לאדם כח ללמוד - "אני רוצה להמשיך כבר הלאה... כבר למדתי היום ברוך ה'... מה עוד חדש?". אחרת אי אפשר לומר אמרה כזו. כשהצדיקים רצו להביא לבני האדם איזה דבר שמימי, היו צריכים את ההבנה בדבר השמימי, ואת ההבנה באדם שמתמודד עם הדבר הנמוך. אחרת, אינך יכול להביא את אור התורה אל המקום הנמוך.

תנה הדרך על השמים

זוהי הגמרא במסכת שבת אשר כבר הבאנו אותה כמה פעמים. המלאכים לא רצו שהקב"ה יתן את התורה לבני האדם. הם באו ואמרו: ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ, אשר תנה הדרך על השמים. יתירה מזו, המהרש"א מסביר שטענת המלאכים לא היתה על נגלות התורה, אלא תנה הדרך. הדרך היא פנימיות התורה. מה? אתה הולך לתת את פנימיות התורה לעולם השפלי?! ומה ענה להם משה? כלום אב ואם

נזכר באיזה דבר נחוץ מאוד? איך זה נראה אז? איך הקושי מורגש אז? ואח"כ תצטרך לעבוד על זה. הווי אומר: מה אני הולך לעשות מול הקושי? איזו מחשבה אני הולך לחשוב כשהקושי יתעורר? מה אעשה כשעיניי יתחילו להיעצם לאחר שלושת רבעי שעה של לימוד ברציפות? כשאתה רוצה להכניס אותו אור לעולם העשייה, עליך לטפל בזה, ללמוד מה קורה בעולם העשייה, ולברר מה עושים בשביל זה, מה עושים כשזה קורה. סתם להתלהב שלימוד ברציפות הוא דבר גדול, מבלי ללמוד את המציאות מה הם הנסיונות ומה צריך לעשות כדי להתגבר עליהם, אינו נקרא לימוד על מנת לעשות.

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון

הן כל רופא כשהוא צריך לעשות טיפול עדין לחולה, הוא אומר לו מראש: "בדרך כלל לא קורה שום נזק מהטיפול, אבל אחד למיליון יכול לקרות כך וכך. על כן אתה מתבקש לחתום כאן שאתה מסכים לכך ושאתה זה יקרה, נצטרך לעשות כך וכך". למה הוא צריך להודיע לו על כך ולהתחיימו? כי אחרת אינו רופא. אי אפשר להיות רופא ממסירת דרשות. הרופא צריך להכיר את המציאות המעשית. וכה יאמר: "כבר עשיתי כמה מאות טיפולים כאלה, וזה קרה אצלי פעם אחת בלבד". או: "זה לא קרה אצלי אף פעם, אבל זה יכול לקרות. כל מקרה הוא לגופו".

גם כשלומדים להטיס מטוס, יותר ממה שלומדים איך להטיסו, לומדים מה צריך לעשות אם קרתה תקלה כזאת, ומה צריך לעשות אם קרתה תקלה כזאת. שנים של ידיעות על המצבים העלולים לקרות...

כשמדברים על הדבר שהאדם צריך לקיים, זה לא "אם יקרה", אלא "בוודאי

מתי הוא אוכל, וכן הלאה. הוא לא יכול להתרחב. הוא לא יכול לעלות לפעמים יותר גבוה, או לעשות לפעמים יותר למעשה. **הקב"ה רוצה שתרחיב את השייכות שלך לתורה, הן כלפי מעלה והן כלפי עולם המעשה.**

נסיון למעלה נסיון למטה

אכן יש בני אדם שמוחם טס מיד אל הדברים הגבוהים, ויש בני אדם שיש להם יותר גישה לעולם העשייה. ובכן, כל אחד נסיונו הוא בכיוון שקשה לו להתרחב לשם. כל אחד צריך לעבוד על שניהם, אך לא כולם מתחילים מאותו מקום. יש בני אדם שאוהבים יותר את סדר העשייה. הם צריכים להתייגע יותר בשביל החלק הגבוה. ויש להיפך. אך **כל אחד מוכרח לדעת שהוא צריך להתרחב, ובעיקר ללמוד תורה בעונה מתוך ידיעה שבכל מה שהוא לומד, הוא צריך להרחיבו לכל הצדדים - אף לאחר מכן אהיה מוגבל מאוד, אבל לכל הפחות אעשה את ההשתדלות והקב"ה יתן לי שכר.** הקב"ה הרי נותן חכמה לחכימין. חכימין הם אלה שאוהבים חכמה. מי שאוהב חכמה, הקב"ה נותן לו יותר. אהבת החכמה אין פירושה שיושבים וחושבים עליה, אלא שעושים דברים קשים לרוב אהבת החכמה. וכמו שהבאנו כמה פעמים **מריבנו יונה בפרקי אבות** על איזהו חכם הלומד מכל אדם. אין זה קל ללמוד מכל אחד. יש לו לאדם חשבונות עם גיסיו ושכניו, אחיו וחבריו. אם אתה יכול ללמוד מכל אדם, סימן הוא שאתה אוהב חכמה, כי אתה מתגבר ולומד מכל אדם. לאדם כזה הקב"ה נותן חכמה.

השלב הראשון בזה הוא **שידע האדם שזה מה שהוא צריך לעשות, שישנן במוחו - "בכל מה שאני לומד, יש גבוה ממנו שאני מבין בו ומצד שני הוא יותר נתפס בעולם**

יש לכם?! הא לך שאפשר להביא פנימיות התורה לזה העולם רק אם מבינים את הקשיים של עולם העשייה. כשאני אומר לך שיש פרשת המן ועוד מעט מגיע יום שלישי פרשת בשלח, תדע שיש גם עולם קשה ולא קל לבטוח בה' כשמגיע לענין הפרנסה, ולא קל שלא לשקר ולא קל שלא לרמות ולא קל להבדיל בין השתדלות לריבוי השתדלות. אם אתה מבין את כל הקשיים של 'כלום אב ואם יש לכם, כלום משא ומתן יש ביניכם', עכשיו תלמד גם 'תנה הודך', דהיינו את המושגים הגבוהים, ועכשיו הבה ונראה איך אתה כורך אותם ביחד.

האדם קונה לולב ומוודא שאין ראשו קטום, וקונה אתרוג מהודר, וכן שאר המינים, אוגדם ביחד ונוטלם, ובמחשבתו הוא אומר: "אני יודע שיש כאן דברים גבוהים. איני יודע מה פשרם, איני יודע מה זה דעת עליון לנוה אפריון, אבל אני יודע שיש כאן דברים גבוהים, ואני יודע שאני צריך לחשוב מהדברים הגבוהים ויחד עם כן לחשוב איך לעשותו למעשה... להביא את ארבעת המינים לבית הכנסת... להקנותם במתנה על מנת להחזיר..." אלה שאין להם את החוש להסתדר עם ארבעת המינים בשעת התפילה, אינם מוצאים עצה בנפשם. הם זקוקים לעוד ארבע ידיים כדי להסתדר עם ארבעת המינים ועם הטלית והסידור. האדם צריך שיוכל לכלול את שניהם, איך עושים זאת במציאות, ואיך באותו זמן נפתחים למושגים גבוהים.

מי שאינו יכול לעשות כן, יהיה כאותו אחד שאינו יודע איך להיות יהודי כשר בימים שאינם רגילים, כגון בשבתות או בצומות. הוא יודע להסתדר רק ביום חול רגיל. הוא נשאר תמיד בקומה העשירית. הוא יודע מתי הוא קם, מתי הוא מתפלל,

היה הדבר כפשוטו שלא שמרו את התורה או שלא למדו את התורה, מדוע לא ידע אף אחד לומר על מה אבדה הארץ? אין זה אלא שמבחוץ היה הכל כשורה. ישיבות... כוללים... מצב גדול... ולכן לא ידע אף אחד על מה אבדה הארץ, כי כששאלו בני אדם, היו אומרים: "מה זה נקרא? הרי יש ריבוי נפלא של תורה בעולם, כפי שלא היה אף פעם!". עד שבא הקב"ה ואמר: אני יכול לגלות לכם על מה האבדה הארץ, שהרי אני יודע את מצפוני הלב, ובכן הגם שלומדים היו את התורה, לא היו מברכים עליה תחילה", וזה לשון הר"ן: מצאתי **במגילת סתרים** של ה"ר יונה ז"ל דקרא הכי דייק, דעל שלא ברכו בתורה תחילה אבדה הארץ, דאם איתא על עזבם את תורת כפשטא, משמע שעזבו את התורה ולא היו עוסקין בה, כשנשאל לחכמים ולנביאים למה לא פרשוהו, והלא דבר גלוי היה וקל לפרש, אלא ודאי עוסקין היו בתורה תמיד ולפיכך היו חכמים ונביאים תמהים על מה אבדה הארץ, עד שפרשו הקב"ה בעצמו, שהוא יודע מעמקי הלב, שלא היו מברכין בתורה תחילה, כלומר שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כל-כך שיהא ראוי לברך עליה, **שלא היו עוסקים בה לשמה, ומתוך כך היו מזולזזין בברכתה**, והיינו לא הלכו בה, כלומר בכונתה ולשמה, אלו דברי הרב החסיד ז"ל.

עונש של פירוד שמים מארץ

יודוע שהב"ח (סי' מז) האריך בביאור הדבר וכעת נביא רק שורה אחת מדבריו, בה הוא מסביר את הפשט, וכה דבריו: בתורה יש רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, כנגד רמ"ח אברים ושס"ה גידים, והתכלית היא שהמצוות יתחברו אל האדם, ולכן נברא באופן זה, כי הוא צריך להיות כלי לתורה, שהתורה תהיה קנויה לו וייהפך

העשיה ממה שאני יודע ומבין". הוא ניגש בענוה. הוא מתבייש לפתוח את פיו כי הוא יודע שלא למד את כל המסכתא. הוא מסתפק אם למד נכונה, כי עדיין אינו יודע מה כתוב בשורה הבאה. **עצם ההבנה שאינו מבין, כלי הוא שהקב"ה יראה לו**, יראה לו מפה, יראה לו משם.

אחד ממ"ח קניני התורה הוא מודה על האמת. אחרת, הוא עושה ליצנות. **מורה על האמת** פירושו **שיש לו ענוה נפלאה**. "טעיתי. לא לקחתי משהו בחשבון, כי עוד לא למדתי". **מי שחושב שהוא מבין הכל יודע הכל, אינו מודה על האמת, ואם כן אינו יכול להתחבר אל התורה ואין התורה יכולה להיקנות לו**.

שאין מברכין בתורה תחילה

ובענין זה ידועים דברי הגמרא **בנדריים** כמו גם לשונו הזהב של הב"ח עליהם. חז"ל שאלו שם: מפני מה אין מצויין תלמידי חכמים לצאת תלמידי חכמים מבניהם? והביאו כמה תשובות לדבר, ואחת מהן: רבינא אומר: שאין מברכין בתורה תחילה. ואיתא שם: דאמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב: מי האיש החכם ויבן את זאת [וגו'] על מה אבדה הארץ? דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, דכתיב: ויאמר ה' על עזבם את תורת וגו' [ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה], היינו לא שמעו בקולי היינו לא הלכו בה! אמר רב יהודה אמר רב: שאין מברכין בתורה תחילה.

והנה לכאורה אינו מובן מה מאמרו של רב יהודה אמר רב קשור למה שאין מצויין תלמידי חכמים לצאת תלמידי חכמים מבניהם. אכן הר"ן פירש שמדברי רב יהודה אנו רואים שמדובר היה בדבר פנימי, שהרי שאלו את הנביאים ואף אחד לא ידע. אילו

ממנו, שאז היא עוברת לבניו בדומה למידותיו. זה שבניו יוצאים תלמידי חכמים, הוא תוצאה של החיבור שלו אל התורה.

אמנם עוד פרטים יש לזה, כידוע שהמושג של לימוד התורה הוא לאו דוקא כפי שהשתרש בעשורים האחרונים - "הוא בכולל, הוא לא בכולל". השאלה היא האם הוא מחובר לתורה, האם הוא ירא שמים, מה עם ההתנהגות שלו. הרעיון הוא שאם ילמדו באופן שאין הידיעות מחוברות אליו, לא יהיו בניהם תלמידי חכמים ויהיה חורבן הארץ. שתיהן תוצאות הן של אותו דבר.

חדירה אל הנסיונות

וכפי שאמרנו בתחילה, האדם מבין שהוא צריך לעשות את שני הדברים. וכאן אנו מגיעים להוספה חשובה. לדוגמה בחינוך, האדם צועק על בנו: למה לא קמת? למה אינך לומד? למה אני צריך לשמוע מהמלמד שהשתוללת בחוץ? וכן הלאה. לא משנה איך הוא צעק, הרעיון שבמוחו הוא - "אני לא רוצה לשמוע משום דבר... אני רוצה שיהיה כך וכך..." אם אינך חודר לתוך הקשיים של הילד, סימן הוא שאתה אינך לומד עם דעת. איננו מדברים עכשיו על חינוך. כוונתנו שאם האדם רואה שיש איזה מושג בתורה שאינו מתקיים בתוך ביתו, עליו להבין שחסר בדעת, חסר בחיבור. מה שהוא רואה הוא כך - "אני נמצא כאן, אבל זה לא מגיע לידי מעשה". הרי אומר: הם יש להם את הקשיים שלהם, והוא מאוד כואב לו הדבר מאוד, כי הוא מרגיש שהוא נכשל, ולכן במקום לחבר ולהוסיף דעת, דהיינו ללמוד כמה חשוב הדבר ומה הם הקשיים, הוא נותן פקודות כמו שוטר. עליו לומר לעצמו: הבה אכנס אל הרפת, לשהות שם י"ח חדשים כדי להבין מה הם הקשיים, ורק אח"כ אדבר. כשהאדם מדבר לאחר שהבין

לאיש אחר לגמרי. כשזה קורה, נעשה חיבור בין דברים עליונים לדברים נמוכים. זה נקרא דעת. כי כל בשמים ובארץ, השמים יורדים אל הארץ. כשהשמים מוצאים מקום בארץ, אין חורבן העולם, אין חורבן בית המקדש. כל מהותה של ירושלים, כל מהותו של בית המקדש, היא חיבור שמים וארץ, שיש מקום בעולם הזה שמתקיים בו ושכנתי בתוכם.

מבאר הב"ח: אם אתה רואה שהעונש היה פירוד שמים וארץ. זה מה שעשה הקב"ה. הרי יכול היה להעניש אותם בעונשים אחרים, כגון בעניות. אך לא, הוא העניש אותם דווקא בפירוד שמים מן הארץ. זוהי ההגדרה המדויקת של חורבן בית המקדש. השכינה אינה יכולה יותר לשרות אצלכם. אינכם ראויים לזה. אם כן נראה שזה היה החטא. החטא היה מה שאמרו שמים זה שמים וארץ זה ארץ. האדם יש לו את ההתנהגות שלו, הדרך איך שהוא חושב, הדרך איך שהוא מדבר, הדרך איך שהוא פועל. וחוץ מזה יש תורה. לומדים ומחדשים. אך שני דברים נפרדים הם. אין ביניהם שייכות. אם האדם מפריד בין שמים וארץ, עונשו הוא פירוד שמים וארץ. כך הם דברי הב"ח.

ולגבי השאלה מה כל זה שייך להא דאין מצוין תלמידי חכמים להיות בניהן תלמידי חכמים, התשובה היא שכדי שיוכלו להיות בניהם תלמידי חכמים, התורה צריכה להיחפך למהותם. כך איתא בדרשות הר"ן, שמפני כך המידות עוברות בירושה לבנים, כי הן ממהות האדם. מה שאין כן התנהגותו של אדם שאינה מעצם מהותו ולכן אינה עוברת. הוא הדבר לענין התורה, אם היא רק מבחוץ, אין היא עוברת בירושה לבנים. נכון שהוא לומד, אבל מה זה קשור לבניו? מה שאין כן כשהתורה נעשית חלק

רבי אורי זוהר בתשובה, וכידוע שרבי אורי זוהר, לא סתם נעשה בעל תשובה, אלא נעשה לאיש מורם מהם בעל מדרגה גדול המחובר אל ה' באופן בלתי רגיל. הגיע הגאון רבי חיים קרייזווירט זצ"ל אל הגר"ש זילברמן ואמר לו: "אף אני רצוני שתחזירני בתשובה. עשה עמי מה שעשית עם רבי אורי זוהר". אמר לו הגר"ש: "איני יכול. אצלך זה לא יעבוד". אין זו בדיחותא. זו אמת לאמיתה. כשהאדם אינו מגיע משם, הרבה יותר קשה לו להתרומם. זה אפשרי, אבל אין לכך סימן. אם הגעת לשם, עדיין אין בזה הוכחה שאתה יכול להגיע גם לשם.

מי שמבין זאת, **הרי הוא מבין שסתם שמיעת אמרות ולימוד בספר לא יביאנו באופן ממילא לידי דעת.** מה כן יביא לידי דעת? **כאשר יעבוד על עצמו לגשת אל התורה כאל דבר קדוש, ויעמול עם עצמו...** ברכת התורה צריך לומר בכל יום... זה לא סתם לומר ברכת התורה. זה הרעיון של ברכת התורה. זה אופן האמירה. זה איך אתה אומר אהבה רבה, איך אתה ניגש אל הגמרא. **הוא יעבוד חזק מאוד לגשת אל הגמרא באופן יותר קדוש, ובשעה שילמד, ילמד בענווה מתוך ידיעה שחסר לו הרבה מאוד, ויתפלל בכל עת שהקב"ה יתן לו דעת,** כי רק הוא יכול ליתנו לו, ובאותו זמן, כשירצה לומר לפלוני, יזכור שעדיין אינו מבין את נסיונו שלו עצמו ובוודאי אינו מבין את נסיון חבריו, וינסה להבין זאת באופן של המציאות המעשית, איך צריך לעשות זאת במציאות המעשית, מה הקשיים שקיימים שם. אדם כזה שמשתדל לחבר שמים וארץ, מקבל מהקב"ה את המדה של חיבור שמים וארץ. הקב"ה צריך ליתן דעת. אכן יהיב חכמה לחכימין, למי שמשתוקק לזה, ופועל מהצד שלו להתקדם בזה...

את הקשיים, זה נקרא לדבר, לזה יש כח לחולל שינויים.

אתה צריך להיות מחובר למעלה ומחובר למטה. זה לא קל, אבל לזה יש כח לשנות, לזה יש כח לחבר. מאוד מצוי שהאדם יהיה מחובר רק למעלה או רק למטה. או שהוא מטפס בעולמות העליונים ואף אחד לא מבין מה הוא אומר, או שהוא יושב בתוך הבוץ ומבין לניסיונותיהם של כל המתמודדים. אכן כן, איך הוא מבין לניסיונותיהם? - כי אינך רוצה לדעת מה קורה אצלו. הוא יושב כל היום ומדבר שהקב"ה אוהב את כולם, השוכן אתם בתוך טומאותם. בסדר! אבל אתה לא יכול לחבר שמים וארץ באופן זה. אתה יכול לעררב בתוך הבוץ. לא יותר. דעת היא כח להחזיק בשתי הקצוות. לבעל תשובה יש דעת, כי הוא מכיר את הקושי וטיפס למעלה. במקום שבעלי תשובה עומדין... כל יהודי יכול להיות בעל תשובה. צריך לעבוד על זה קשה. כל אחד אם הוא מחליט להיות בעל תשובה, הוא לוקח את כל המושגים שהבין כשלא התנהג נכונה, והם אלה שמיסייעים לו להיות יהודי יסודי, כמו שמוצאים פעמים הרבה. מי שמקיים הכל מצות אנשים מלומדה, אינו מחובר אל היהדות. הוא רק מסתובב עם המנהגים. למה רואים פעמים הרבה שמי שהגיע מהעולם הרחוק משמירת תו"מ, מחובר חזק מאוד? פשוט מאוד, כי הוא מכיר את מציאות העולם הזה. הוא כבר ראה רע. הוא מבין מה שהספר מדבר. הוא הרבה יותר מחובר לזה. הוא מבין מה זה גבוה, מה זה נמוך. הוא עומד במצב הרבה יותר טוב.

במקום שבעלי תשובה עומדין

כבר סיפרנו על כך שהגאון רבי יצחק שלמה זילברמן זצ"ל הוא זה שהחזיר את

מדור אור החיים הק'

ערש"ק פרשת בא תשפ"ג

גילוי אור הנשמה ממשיך אור מלמעלה

יכול לפי שהיא אשתך, אלא זו טובה עשה לי, שכל מקום שאתה הולך, קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם, שאיני יכול להניח את בתי. כך אמר הקב"ה לישראל: נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה איני יכול, לומר לכם אל תטלוה איני יכול, אלא בכל מקום שאתם הולכים, בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר ועשו לי מקדש.

וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך

הא לנו יסוד גדול שכאשר הקב"ה נותן את התורה לאדם, הוא לא סתם נותנה לו, אלא אם ילמד אותה נכונה, אם ייכנע ויתן לתורה להכנס בתוכו, יכניס את הקב"ה בתוכו. ממשיך האוה"ח הק': **והוא אומרנו כאן, לצד כי זו מצוה ראשונה, הודיעם השגת המצוה, כי בעשותה ישרה עליו ה' שכינתו בסוד** (דברים כח, י) **וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך** (וראו כל עמי ארץ וגו' ויראו ממך אינו סגולה בעלמא, אלא כיון שהאדם מקיים מצוה, השכינה שורה עליו, וממילא כשעמי הארץ מסתכלים עליו, הם רואים עליו את ה' ויראים), **גם אמרו** (תיקו"ז תיקון כ"ט) **כי תיבת מצוה יש בה שם הוי"ה חצי בא"ת ב"ש** (מ"י צ-ה) **וחצי בפשוט** (וא"ו ה"א). **והוא אומרנו ויקחו להם איש, פירוש על דרך**

אמר הקב"ה קחו אותי עמכם

המצוה הראשונה שבתורה: **וְיֹאמְרוּ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵל מִשְׁהוּ וְאֵל אֶהְרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְאֹמֵר, הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶם רֹאשׁ חֲדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לְכֶם לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה, דְּבָרוּ אֵל כָּל עַדְתֵי יִשְׂרָאֵל לְאֹמֵר בְּעֶשֶׂר לַחֲדָשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה לְבֵית אָבֹת שָׂה לְבָיִת.**

ויקחו להם וגו'. **קשה למה אמר ו' בתחילת ענין... עוד ירמוזו בדקדוק עוד תיבת להם. עוד אומרנו תיבת איש, שלא היה צריך לומר אלא ויקחו שה לבית וגו'. אכן ירצה על דרך אומרם ז"ל (תנחומא) בפסוק ויקחו לי תרומה, וזה לשונם: אמר הקב"ה קחו אותי עמכם.**

לשון המדרש הוא: אמר להם הקב"ה לישראל התורה שלי ונטלתם אותה קחו אותי עמה שנאמר ויקחו לי תרומה. ויותר באריכות כתוב במדרש רבה שם (בשם הרה"ק ה'בית אהרן' מובא שצוה לאברכים ללמוד מדרש זה) **בזה הלשון: אמר הקב"ה לישראל: מכרתי לכם תורת, כביכול נמכרתי עמה, שנאמר ויקחו לי תרומה. משל למלך שהיה לו בת יחידה. בא אחד מן המלכים ונטלה ביקש לילך לו לארצו וליטול לאשתו, אמר לו: בתי שנתתי לך יחידית היא, לפרוש ממנה איני יכול, לומר לך אל תטלה איני**

בתוכו החוצה, אך חוץ מזה, הוא גם ממשיך אורו של הקב"ה אליו, ונמצא שחוץ מחלק הנשמה, יש לו גם את החלק המגיע אליו מהקב"ה. והרי זה כאש המזבח. הקב"ה צוה להדליק אש מלמטה, וכשאנו מקיימים את מצותו, הוא מוריד אש מלמעלה. אתערותא דלתתא מביאה אתערותא דלעילא, כפי שהוא הכלל בדברים הרבה. מדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה. והאמת שהדבר מרומו גם באותיות מצוה, כפי שראינו בדברי האוה"ח הק' שיש חלק שהוא באתגליא ויש חלק שהוא באתכסיא. יש יו"ד ה"א ויש וא"ו ה"א. החלק שאנו עושים מרומו בוא"ו ה"א שהן במדרגה יותר נמוכה והן באתגליא, כי האדם רואה את מה שהוא עושה ומרגיש מה שהוא פועל. אבל הוא יודע שמצטרף לכך עוד חלק, יו"ד ה"א, שהוא יותר באתכסיא ומרומו רק באת-ב-ש.

כל הברכות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן

הנה ה'חתם סופר' (פסחים ז, ב) מביא מדברי הכוזרי שהברכה שמברך האדם לפני כל מצוה, מכינה את האדם לקבל את אור המצוה, ומבאר על פי זה הלשון הנאמר שם "כל הברכות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן", וזה לשונו: כל המצוות כולן מברך עליהם עובר לעשייתן. דקדק לומר כל המצוות והיה די באומרו חייב לברך על המצוות עובר לעשייתן. יש לומר משום דמבואר בכוזרי טעם הברכה שיהיה ההכנה לעשיית המצוה וקבלת הקדושה ההיא, על דרך שהוסיפו המקובלים עתה לומר הריני מזמן, ואם כן היה אפשר לומר דוקא במצוות שהם הכנת קבלת תוספת קדושה כאכילת פסח וקדשים או מצה והדומה, ישיבת סוכה והנחת תפילין ורבים כאלו, לזה יצטרך ההכנה קודם עשייתן,

אומרם ז"ל (סוטה מב, ב) איש, אין איש אל הקב"ה, כי במצוה זו יקחו להם לקיחה גדולה ועצומה, והוא איש, שהוא אלוקינו מלכנו.

כל יהודי כשמקיים מצוה, עליו לדעת שהוא ממשיך אליו את הקב"ה. כפי שכתוב בענין התורה שעל-ידי לימוד התורה ממשיך האדם את הקב"ה אליו להשרות עליו את שכינתו, כך הוא לענין קיום כל מצוה.

בעת עשיית מצוה הגוף משתף פעולה

ובספה"ק דגל מחנה אפרים (פרשת כי תבוא) כתב בביאור הדבר, כי הנה האדם עצמו הרי יש לו נשמה שנבראה על-ידי כ"ב אותיות התורה, ונמצא שיש בו כבר שם הוי"ה עוד בטרם קיים מצוה אחת, וכבר אז הוא כלי ראוי להשראת השכינה, אלא שהגוף מסתיר את הנשמה, וכיון שהוא עושה מצוה, הגוף מפסיק להסתיר, וממילא מתגלה האור של הנשמה. והסיבה שעל-ידי קיום המצוה הגוף מפסיק להסתיר, פשוט מאוד, כי עיקרה של מצוה הוא שהאדם עושה מעשה בגופו ומקיים בזה מצות ה'. ואפילו אם האדם מקיים מצוה בדיבור בלבד, הלא ידוע שעקימת שפתיים היא מעשה. ואפילו אם מקיים מצוה במחשבה בלבד, הרי המצוה שורש יש לה בנשמה, וכשהוא נותן לה צורה גשמית במחשבתו, אשר הוא דבר הקיים גם אצל מי שאינו מזרע ישראל ובאופן מצומצם גם אצל בעלי חיים, הוא נחשב כפועל בגופו, וכיון שגופו משתף פעולה לקיים רצון הבורא, ממילא הוא מפסיק להסתיר ונשמתו מתגלית לחוץ.

אכן כל זה הוא רק מה שהאדם עושה כהשתדלות מצדו לגלות את האור השוכן

הוא זה שגורם לכך שלא יהיה האדם מחובר בכל רגע לאור השבת. אם לא היה המושג זמן, היה האדם מחובר תמיד בכל עת ובכל שעה לאור השבת. רק מחמת המושג זמן, מרגיש האדם בימות החול שאינו קשור אל השבת. אך בשבת עצמו, אז אין הסתרה זו קיימת. זהו הפירוש הם עצמם אות. בימות החול זקוק האדם לדברים שיזכירו לו ויסירו ממנו ההסתרה. בשבת קודש אינו זקוק להם, כי בשבת קודש זה נמצא לנוכח עיניו.

עוד הוא כותב שם: "ויובן יותר לשון הם עצמם אות לפי דברי הרב הקדוש [ה'אובה ישראל] ממעזעבוז ז"ל על מאמר ויום השביעי משבח ואומר, כי היום עצמו הוא המעורר לשבח להבורא יתברך". הוא מבאר שם שביום השבת, בני ישראל מצד עצמם אין להם הסתר הגוף, אין להם את ההסתר שהעוה"ז מביא בכנפיו להיות האדם מרוחק מן הרוחניות.

כח הגוף נחלש והנשמה מאירה

נבאר בשפה יותר פשוטה: כל אחד יש לו מצבים שבהם הוא מרגיש רוממות וקרבת אלוקים, אם זה ביו"כ אם זה בשמחת תורה. אך כמו"כ הוא צריך למשהו שיזכיר לו בחודש שבט שאינו נמוך כל-כך, ולמה הוא כך? כי בחודש שבט, הזמן מרחיקו מן האור. משא"כ בשמחת תורה או בשאר זמנים שאז נשמתו מתגלית בגלל הזמן. זהו הרעיון שהזמן מסתיר ושבת קודש מסיר אותה הסתרה, ולכן אין האדם זקוק אז לאות.

לשון השפת אמת' הוא: "אכן עיקר הפירוש על בני ישראל עצמם כמו שכתוב 'לך לאות' כי הגוף מלבוש להנשמה וע"י אותות אלו מחלישין כח הגוף והנשמה מאירה". היינו ככל האמור לעיל בדברי האוה"ח הק'. הגוף מסתיר, וכשהאדם

משא"כ מצוות שטעמם להעביר גילולים מן הארץ כביעור חמץ והדומה, ולדעת המקובלים גם חיתוך הערלה מסוג זה, על זה אין צריך הכנה, ומכל שכן במצוות שטעמם לתת גם חלק להס"מ לסתום פיו כשעיר המשתלח ורוב סעודות מצוה מזה הסוג, והוה אמינא שברכתן הוא רק ברכת השבח ויכולים לברך אחר כך כמו שכתב הר"ן בברכת השבח, קמ"ל כל המצות די"קא.

האמת שיסוד זה הובא גם ב'בית אהרן' (פרשת אמור) שיש טהרה וקדושה בכל מצוה, פירוש: אף מצות עשה מטהרת את האדם ומרחיקה אותו מן הרע, ואף מצות לא תעשה מוסיפה קדושה על האדם, ולא רק מרחיקה אותו מן הרע. עכ"פ זהו יסוד האוה"ח הק' שכל פעם שהאדם עושה מצוה, הוא לוקח אליו איש זהו הקב"ה ויש עליו השראת השכינה ובמקום שיש השראת השכינה, שם יש ברכה.

יום השביעי משבח ואומר

ובענין האור הפנימי של הנשמה שמתגלה על-ידי קיום המצוה, איתא בספה"ק שפת אמת (פרשה זו), וזה לשונו: "למען תהיה תורת ה' בפיך. כי על ידי המצוות האלה שנקראות אותות, ניתקן גוף האדם ויכול להאיר בו אור הפנימי שבאדם שהוא חלק כל איש ישראל בתורה, כמו שכתוב וחי עולם נטע בתוכינו". ה'שפת אמת' מביא מה שדרשו חז"ל "מי שצריך אותות, להוציא שבתות ויו"ט שהם עצמם אות", ומבאר כי הנה הסיבה שאין אור הנשמה מתגלה בדרך כלל, היא הסתרת הגוף, וכפי שנתבאר לעיל, ורק כשהאדם מקיים מצוה, הוא מסיר את ההסתרה. ואולם עיקר ההסתרה הוא הזמן אשר הוא הצמצום הראשון שנעשה בעת בריאת העולם, כי

המבלבלים לאדם. לכן אינו יכול לברר עדות זו בלי מצות תפילין, והוי כמעיד עדות שקר.

הנה מדברי ה'שפת אמת' שמענו שלפני שהאדם קורא ק"ש, הוא צריך להכין את עצמו על-ידי החלשת הגוף, כי אם אין גופו חלוש בשעה שהוא קורא ק"ש, אין זו עדות ברורה. הוי אומר: רק לאחר שהאדם עושה ככל סדר התפילה, הוא אומר קטורת וקרבנות, פסוקי דזמרה וברכות ק"ש, רק אז הוא יכול להעיד עדות ברורה בעת קריאת שמע.

עושה מצוה בגופו, כגון שהוא טורח בגמילות חסד ומכוון לעשות רצון בוראו, או שהוא מתייגע בלימודו, **הוא מחליש את גופו, וכיון שהנשמה נחלשת, ממילא הנשמה מאירה.**

הקורא ק"ש בלא תפילין

וממשיך שם: לכן אמרו חכמים בחידותם הקורא ק"ש בלא תפילין כמעיד עדות שקר, כי בני ישראל מעידין בכל יום על הבורא יתברך כמו שכתוב אתם עדי. וצריך להיות עדות ברורה בלי התערבות עניני עוה"ז

מדור הילולא דצדיקיא

נלמד לזכות דוד בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור הילולא דצדיקיא

ערש"ק פרשת בא תשפ"ב

הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א

ז' שבט תקע"ד

ילדים טובים לטובת עצמם, כי ילדים טובים מאוד הם דבר נעים מאוד גם מבחינה רוחנית וגם מבחינה גשמית. הרבה מאוד אנשים הדבר שהם רוצים יותר מכל, הוא בנים טובים, אבל הרבה מאוד כוונתם לטובת עצמם או עכ"פ חלק גדול מכוונתם הוא לטובת עצמם. אכן המעשה הנ"ל הוא מעשה שבו האב התעלף בשביל זה, וזה מוכיח שלא לכבוד עצמו ביקש, אלא לכבודו יתברך. הוא בכה ומסר את נפשו בשביל בנים טובים כדי לתקן עולם במלכות שד"י, ובאמת זכה להוריד נשמה גדולה לעולם.

הנה השל"ה הק' (פרשת ואת הברכה תורה אור אות י"ב) כתב בהא דאמרו על מה אבדה הארץ, על שלא בירכו בתורה תחילה, דהיינו מפני שלא התפללו ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו כלנו יודע שמן ולומדי תורתך לשמה. ופירוש הדבר שלא בכו והתחננו שהתורה תמשיך להתקיים בעולם ותעבור אל הדורות הבאים. עכ"פ נשמת הצדיק באה לעולם על-ידי בכיות כאלה וממנה יצא גזע שלם. הפלא ופלא לראות כמה אפשר לפעול על-ידי תפילות.

וזכנו לגדל בנים ובני בנים

כשהאחים הקדושים הרבי ר' אלימלך והרבי ר' זושא זי"ע נדדו מעיר לעיר ומכפר לכפר כדי לעשות נפשות לתורה ולחסידות, עברו בכפר ביאלא הסמוכה ללעלוב, בהיותם שם, נמשכו אחר אור גדול שראו בכח קדושתם. הגיעו לבית הרה"ק מלעלוב שהיה אז נער צעיר. אביו רבי שלמה צבי, לא היה אז בבית, שאלו את האם לדעת במה עוסק בעלה, אבי התינוק, אשר בגלל כן זכו להביא לעולם נשמה גדולה כזו. אמרה האשה שאין ידוע לה על איזה דבר מיוחד שהוא עושה. אך הצדיקים דחקו בה לספר על דרכי תהלוכותיו. התחילה האשה לספר, עד שאמרה כמשיח לפי תומה, שכל שבת כשמגיע לפיוט "יצוה צור חסדו" ואומר: "ויזכו לראות בנים ובני בנים העוסקים בתורה ובמצוות לשמה", הוא בוכה ובוכה עד שמתעלף. אורו עיניהם של הצדיקים ואמרו: "זה מה שהועיל לו להוריד נשמה גדולה כזו לעולם".

נרחיב מעט בענין זה שהרבה רוצים

אלעזר ניסן שאינו רוצה ליתן את חלקו בנדן ואם הוא רוצה הוא יכול לבטל את השידוך. הדבר כאב לו לרבי אלעזר ניסן, אבל היות שברמ"א כתוב שאין לעכב חופה בשביל טענת ממון, השיב לרבי מרדכי דוד שהוא מוותר לו על חלקו העיקר שייצא אל החופה. אולם רבי מרדכי דוד עדיין לא יצא. כעבור חצי שעה, שלח רבי מרדכי דוד שוב להודיע לו שהוא מתחרט על התחייבותו להחזיק את חתנו על שולחנו כמה שנים, ואם ירצה יוכל לבטל את השידוך. רבי אלעזר ניסן השתומם היתכן שברגע האחרון, הוא מתחרט מכל התחייבויותיו, אבל הוא לא רצה לריב ושלח שליח להודיע שהוא מוותר גם על זה. שוב המתינו ושוב שלח רבי מרדכי דוד שליח להודיע שהוא רוצה לקבל סידור קידושין. רבי אלעזר ניסן לא הבין מה אירע לו לאיש, אבל שוב נתן את הסכמתו מפני דרכי שלום.

כולם בטוחים היו שעכשיו כבר ייצא רבי מרדכי דוד מחדרו ויתחילו לערוך את החופה. אך לא. כעבור זמן מה שוב הגיע השליח ואמר בשמו: אם רבי אלעזר ניסן אינו מביא את חלק הנדן שקיבל על עצמו עכשיו במזומן, אינו יוצא אל החופה. רבי אלעזר ניסן השיב שאין לו עכשיו, אבל הוא מתחייב שתוך זמן קצר יביא את כל הסכום. אך רבי מרדכי דוד אמר שאינו מאמין לו ואינו יוצא אל החופה עד שיביא את כל הסכום עד הפרוטה האחרונה. "אם אין לך עכשיו מזומנים", אמר, "נדחה את החתונה. תסתובב בכפרים ובעיירות, תקרא פתקאות, תכתוב קמיעות ותקבל פדיונות, וכעבור כמה ימים כשיהיה לך כל הסכום, נעשה את החתונה". ניסו להתחנן בפני רבי מרדכי דוד - "רחמנות! כל המשפחה הגיעה והכל מחכים להתחיל את החופה..." אבל רבי מרדכי דוד התעמק בסוגיא סבוכה ולא שת לבו לתחנוניהם.

עם החבריא קדישא

בתחילה נסע הצדיק אל הרבי ר' אלימלך ולאחר הסתלקותו של הרבי ר' אלימלך, נסע אל ה'חווה' מלובלין זיע"א ושם עלה ונסתפג בקדושת ה'חווה' ותלמידיו החבריא קדישא, כידוע שהיו שם כמה מאות בעלי רוח הקודש וכולם העידו ששם אין חורבן הבית מורגש. עד יומו האחרון הסתופג בצלו של ה'חווה', שהרי נסתלק בחייו. ואף הוא עצמו הביא תלמידים אל ה'חווה', כגון את היהודי הק' מפרשיסחא ואת הרה"ק רבי ישעיה מפשעדרוז', ואת הרה"ק רבי חיים דוד דאקטאר זי"ע, כנודע הסיפור שהחזירו בתשובה.

השתתפות ה'חווה' בשמחת תלמידו

לפני שנמשיך הלאה בסיפורי הצדיק מלעלוב, נביא סיפור אחד מתלמיד אחר מתלמידי ה'חווה' אשר אף הוא עלה לגנוי מרומים ביום ז' שבט, ומסיפור זה נקבל איזו השגה קלושה במה ששרר שם במקום האור אצל תלמידי ה'חווה'. מעשה בהרה"ק רבי מרדכי דוד מדאמבראוו זיע"א ששידך את בתו עם הרה"צ רבי נחום צבי מדרוהביטש, בנו של הרה"צ רבי אלעזר ניסן בן הישמח משה זיע"א. בתנאים קיבלו על עצמם הצדדים סכום כסף לנדן ובנוסף לכך התחייב רבי מרדכי דוד להחזיק את חתנו על שולחנו כמה שנים ועוד זאת התחייב ליתן סידור קידושין לרבי אלעזר ניסן.

החתונה התקיימה בדאמבראוו וכשהגיעה שעת החופה, כולם המתינו בקוצר רוח, אך רבי מרדכי דוד, אבי הכלה, לא יצא מחדרו. לאחר המתנה ארוכה, שלח רבי מרדכי דוד שליח להודיע למחותנו רבי

לרבו ה'חווה' מלובלין. ה'חווה' נטל את הגביע, התבונן בו ואף קידש אתו בשבת קודש. לאחר מכן אמר: "ידעתי שהיה גדול, אבל שהיה כה גדול לא ידעתי". כך הצליח הצדיק להסתיר את עצמו אפילו מרבו שהיה רואה מקצה העולם ועד קצהו.

שכינה ביניהם

פעם ישב הוא והרה"ק רבי יצחק מווארקא זיע"א בבית מזיגה ושוחחו בעניני חסידות. בחוץ שרר עז קור גדול ובפנים חם ונעים, והנה תוך כדי שהם יושבים ומשוחחים, שמעו נקישות על הדלת. פתחו והנה גוי אחד מתחנן שיתנו לו להיכנס פנימה כי אינו סובל את הקור. נתנו לו להיכנס. כעבור כמה דקות אמר שהוא רוצה לצאת ונתנו לו לצאת. שוב עברו כמה דקות ושוב נקש הגוי על הדלת וביקש להיכנס כי אינו סובל את הקור. כן חזר הדבר על עצמו כמה וכמה פעמים, כשהגוי נכנס ויוצא, נכנס ויוצא. הרבי מווארקא התפלל - "מה רוצה הגוי הזה? הוא רוצה להיכנס או לצאת?". הביע את תמיהתו בפני בן שיחו הצדיק מלעלוב, וכה שאל אותו: "זה שהוא רוצה להיכנס, אני מבין, כי הקור גדול בחוץ, אבל מדוע ירצה לצאת?". השיב לו הצדיק מלעלוב: "בהיות שאנו מדברים כאן בדברים קדושים כאלה, השכינה שורה כאן, ועל זה אינו יכול לסבול את קדושת השכינה..."

היכי דמי יראת שמים

מפורסם היה הצדיק בגודל האהבת ישראל שלו, וכך היתה דרכו לסבב בין הכפרים, לדבר עם הכפריים בשפתם ולהתעניין בשלומם ובשלום פרנסתם. פעם הצטרף אליו היהודי הקדוש מפרשיסחא ברצותו לקנות ממנו מדה זו, אך לא היה יכול לסבול בראותו אותו מדבר עם

בלית ברירה, הודיע רבי אלעזר ניסן שידחו את החתונה לשבוע הבא. הודיעו למשפחה והודיעו לכל האורחים שהחתונה אינה מתקיימת. וכך התכוננו כולם לחזור איש איש לביתו מבלי להבין על מה ולמה. והי בחצי הלילה, בעוד רבי מרדכי דוד שקוע בסוגייתו, לפתע קם מכסאו והכריז: "הרבי כאן, הרבי כאן". תיכף ומיד שלח את משמשו לקרוא את החתן והמחותן והודיע להם שהולכים לערוך את החופה במנין מצומצם.

לאחר החופה ביקש רבי אלעזר ניסן להבין את הנעשה, אמר לו רבי מרדכי דוד: הבה ואגלה לך. מורי ורבי ה'חווה' מלובלין הבטיח לי לפני שנסתלק מן העולם שיבוא ליטול חלק בנישואי כל בניי ובנותיי. הפעם כשצריך היינו להתחיל את החופה, חיכיתי לו בכליון עינים ולא ראיתיו. חששתי שאין הוא מרוצה מהשידוך. החלטתי לעשות סימן לעצמי ונתתי לך פתח לבטל את השידוך, אך לא ביטלת. נתתי לך עוד פתח ועוד פתח ולא ביטלת. וכיון שהרבי עדיין לא בא, החלטתי לבלי שאם לא יבוא, אבטל אני את השידוך. בחצות הלילה, בעודי שקוע בתלמודי, התגלה אלי הרבי. שאלתיו מדוע איחר לבוא ואמר לי: "כמה מהאורחים שהגיעו אל החתונה אין תוכם כברם. חיכיתי שהם ישובו לביתם, ועכשיו ששבו לביתם, יכול אני לקיים את הבטחתי ולבוא אל השמחה".

"כל מה שאמרת לי", הפטיר רבי מרדכי דוד, "בטל ומבוטל. אני אתן ככל שהתחייבתי ואתה תהיה מסדר קידושין, הכל שריר בריר וקיים..."

נחבא אל הכלים

ובחזרה אל הצדיק מלעלוב: קודם השתלקותו ביקש שיתנו את הגביע שלו

עבודה כדי לדבר אתו בשפתו. מה שאין כן האב מאחר שהוא טרוד כל השבוע לרדוף אחר פרנסתו, כי לכן הוא צריך להשקיע מחשבה מיוחדת לאור ממה שמע בשיחות החינוך איך לדבר אל הילד בשפתו וכולי האי ואולי.

זהו החילוק גם בענין אהבת ישראל. **מי שיש לו אהבת ישראל, ימצא תמיד את השפה עם החלשים ולא ייחשב לו הדבר כעבודה, כי האהבה מקלקלת את השורה ומצמצמת את האדם להשפיל את עצמו באלפי מדרגות. אם הצדיק מלעלוב יכול היה לעשותו, כל שכן שאנו יכולים לעשותו. אנחנו הרי הרבה יותר קרובים אל הדברים המגושמים ועם כל זה קשה לנו להשפיל את עצמנו ולדבר עם יהודים על ההבלים שמטרידים אותם ומביאים אותם לידי עצבות ומרירות. לצדיק מלעלוב לא היה שום קושי בזה, כי כבר התייגע קודם לכן על לבו לאהוב כל איש מישראל כלבבו.**

הרבי מווארקא אמר בשמו שלמד אהבת הבריות משני גויים שיכורים, וכה סיפר: פעם הלכתי בשוק וראיתי שני גוים שיכורים, והנה פנה האחד לחבירו ושאל: איוואן! אתה אוהב אותי? וחבירו השיב לו: הן. אמר לו הראשון: אם כדברייך הוא, אמור נא מה חסר לי. אמר לו חבירו: איני יודע. אמר לו הראשון: אילו היית אוהב אותי, היית יודע מה חסר לי. אמר הצדיק מלעלוב: מהם למדתי שאם אין האדם יודע מה חסר לחבירו, סימן הוא שחסר לו באהבת ישראל.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הכפריים על הבלי העולם הזה, ולכן נשאר לפעמים מחוץ לבתי הכפריים והצדיק מלעלוב נכנס בגפו. פעם אחת נכנס לבית אחד והתמהמה שם הרבה. כשיצא, שאל אותו היהודי הקדוש לפשר התעכבותו. אמר לו הצדיק: מצאתי ירא שמים בבית ולא יכולתי לצאת. כששאל אותו מה ראה, סיפר לו שמתגוררים שם בבית אב ובן, אנשים בורים וריקנים, וראה איך הבן מתמלא חימה על אביו, ובחמתו כי בערה בו, אמר לו: אילו לא אסרה התורה לשפוך דם, הייתי הורג אותו. התמוגג הצדיק בהתבטאו: איזו יראת שמים! איזו יראת שמים! הוא כבר נמצא במדרגה שיכול לרצוח את אביו רח"ל, אך מתאפק מפני שהתורה אוסרת...

האהבה מקלקלת את השורה

יש בזה מוסר השכל גדול, כי הנה באזהרותיו של ה'בית אהרן' כתוב שהקב"ה מצמצם את עצמו ומשפיל את עצמו אלינו מרוב אהבה, בדומה לאב ואם שמשפילים את עצמם לבנם התינוק ומדברים אליו כפי שמדברים לתינוק. היסוד הוא שהאהבה מצמצמת. הוי אומר: אין האדם בוחר להשפיל את עצמו ממדרגתו בשביל לדבר עם הילד, אלא שהאהבה מקלקלת את השורה ובאופן ממילא הוא מקשיב לילד ומשחק עמו ומדבר אתו בשפתו. הוא עצמו אינו קולט שהוא משפיל את עצמו ואין זה נחשב אצלו לעבודה. זוהי הסיבה שבדרך כלל קל לה לאם להשפיל את עצמה לבנה, כי היא מרגישה אהבה עזה בלבה לבנה מאחר שהיא מטפלת בו, מאכילה אותו ומנקה אותו. אין היא צריכה להשקיע

בשורה משמחת

מוקדים להשיג את הקונטרס 'הבינוני'

ארה"ק

מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76	ירושלים
מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35	
מקוה יד כהן	רח' אוהל יהושע 8	בית שמש
מקווה רחוב דובר שלום	רמה ב'	
מקווה קהל חסידים	רחוב ריש לקיש 19 ד' 2	
מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה	
מקווה השכונתי	רחוב הרב גרוסמן רמת אברהם	
ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944	
מקווה קאמארנא	רחוב דבורה הנביאה רמה ג' 1	
מקווה תולדות אברהם יצחק	רח' חזון איש	
בית המדרש אמשינאו	רחוב אביי רמה ד' 1	
בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה	בני ברק
חנות 'מול איצקוביץ'	רחוב הרב שך	
מקוה בית פנחס	רחוב יואל	
מקוה ויזניץ	רחוב רבינא	
מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5	
ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק ניסים פינת עוזיאל	
סופר מילר	רחוב אור החיים	
מרכז מסחרי הרב לנדא	רחוב הרב לנדא 1 קומה 1-	
בית המדרש בית שלום	רחוב בעל הגס רובע ז	אשדוד
בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חגיגא בן דוסא רובע ז	
בית המדרש בית נפתלי	רחוב יהודה הנשיא רובע ז	
בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג	
בית מדרש בעלזא	רחוב אברהם שפירא	
מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הגס	
ביהמ"ד בית פנחס	רח' ינאי 12	
היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג	ביתר עילית
בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5	
בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג ז חדר ארונות ארון 59	חיפה
ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720	
שכונת הבעש"ט	052-760-0162	פתח תקוה
מקווה ויזיץ-צמח צדיק	רחוב ינתן בן עוזיאל	אלעד
מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2	קריית גת
חנות 'שאבעס'	רחוב בית יוסף 70	
בית המדרש אמרי חיים וזניץ	רחוב טרפון	מודיעין
ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד	עילית
קויסק ערב שבת	רחוב האיילות פינת הראם	גבעת זאב
צפת	050-4174-636	

אם ברצונך לקחת חלק בזיכוי הרבים ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינוני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

משמחת

בשורה

מוקדים להשיג את הקונטרס 'הבינני'

ארצות הברית		
4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
5302 13th Ave	ביהמ"ד שומרי שבת	
4909 13th Ave	Kosher Discount	
814 Bedford Ave.	סאטמאר בנין בראך	וויליאמסבורג
553 Marcy Ave.	סאטמאר קעסקעי	
690 Myrtle Ave.	סאטמאר מירטל	
127 wallabout st	ביהמ"ד קראלי	
50 Division Ave	Central Market	
44 Grove Spring Court	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	לעיקוואוד
153 E 7th St.	ביהמ"ד קארלין סטאלין	
31 Arosa Hl	ביהמ"ד בית נחום - ברוקהיל BrookHill	
547 Park Ave.	ביהמ"ד סקולען	
2 Milano Dr.	ביהמ"ד שמן למנחה ד'נאדפאלא ברוקהיל	
608 E Kennedy Blvd.	ביהמ"ד סאטמאר - קענעדי Kennedy	
610 E County Line Rd	ביהמ"ד ראחמיסטריוקא	
2201 N. Wood Ave.	בית המדרש חסידי קאסאן	לינדן
52 Main Street 845-517-9722	ביהמ"ד קארלין סטאלין	מאנסי
25 Phyllis Terrace Monsey NY	כולל ויזניץ	
	ע"י המקוואות	מאנרא
אירופה		
Lange leem straat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van spangen straat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן ישיבה ווילרייק	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	אנגליה-לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz terrace	ביהמ"ד בעלזא	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מוקה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

7 27785 25652 0

727785256520